

MARIN BLENDEA
AMINTIRI
DIN
MAHALALELE CRAIOVEI

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin autorului și editurii.

Reproducerea de imagini sau paragrafe din acest volum, fără acordul expres al autorului și/sau al editurii este strict interzisă și se pedepsește conform legislației privind drepturile de autor.

Editor: Tiberiu Vințan

Coperta: drd. ing. Luminița Andronache Vințan

Pregătire prepress și tipar: TIPOGRAFIA PROD COM SRL TG JIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

„Dă-mi Doamne putere și inspirație să pun pe hârtie tot ceea ce simt și gândesc, să reînvii acele timpuri și locuri din mahalalele Craiovei de acum 60 – 70 de ani, timpuri de la care parcă s-au scurs veacuri, nu zeci de ani!”

Autorul

Cuvânt înainte

Port în minte, de zeci de ani, toată copilăria mea, până la plecarea definitivă din Craiova. Parcă mereu când vream să o „pun” pe hârtie, parcă mă apuca un fel de teamă, de incertitudine: „dacă n-am să spun tot, să cuprind tot?”. Și la începutul lui 2008 mi-am luat „inima în dinți” și m-am apucat de lucru. Mi-am zis: „chiar trebuie să redau totul?” Și am ajuns la concluzia că nu trebuie „să spun” tot, ci „ce trebuie” să spun.

Am scris vreo trei variante a acestei cărți, am șters sau am adăugat, după caz, și așa s-a „născut” prezenta carte.

A trebuit să mă transpun în acele vremuri, să-mi aduc aminte, ce am trăit cu 60 de ani în urmă.

Acum, când am reînviat acele timpuri, uitate de unii, sau neștiute de alții, mi-am dat seama ce vremuri groaznice am trăit, ce copilărie „fericită” am avut și totuși, ce repede uită omul!

Aș fi putut să-i dau titlul, acestei cărți și de „Timpuri eroice”, că îmi dau seama că mulți dintre noi am fost niște „eroi”, supraviețuind acelor vremuri întunecate.

Atunci noi nu am trăit, am încercat să supraviețuim, încercând

În carte să descriu în ce fel am reușit aceasta. Noi nu am avut copilărie, am devenit maturi de mici. De aceea, poate un titlu mai adecvat ar fi fost „Copilărie pierdută”. Am devenit maturi, și apoi am îmbătrânit cu această traumă psihică și fizică a lipsei bucuriei copilăriei, a inocenței și purității acestei perioade din viața fiecărui om. Această carte este aportul meu la dosarul de condamnare a comunismului.

Dar, de ce nu, contează poate mai puțin titlul unei cărți, decât ceea ce scrie în ea. Și pe asta am contat și contez și eu, în continuare.

Autorul

1

Când auzi cuvântul „mahala” te gândești obligatoriu la ceva vulgar, grosolan, murdar, sordid, tern. Eu am cunoscut – fiind născut și crescut într-o asemenea mahala – mahalaua săracă, dar pitorească, cu parfumul ei special, caracteristic.

M-am născut – zic – într-o asemenea mahala, pe lângă gara Craiovei, aproape de Bariera Vâlcii. Erau 4 străduțe („ulicioarecum li se spuneau”) cu nume de pomi: Caisului, Cireșului, Salcâmului și Vișinului. Niciuna nu semăna cu alta. Pe strada Vișinului (fostă „Vlad”), unde m-am născut, am copilărit și am locuit până pe la 17 ani, fiecare era cunoscut după porecla capului de familie (bărbat sau femeie). Astfel, erau ai lui „Țambru”, ai lui „Căisoaica”, ai lui „Mielu”, ai lui „Mița”, ai lui „bășinoasa”, ai lui „Vulpoaica”, ai lui „Vlad” și alții, ale căror nume de familie nu le-am cunoscut, sau, dacă le-am cunoscut, le-am uitat complet. Noi eram ai lui „țața Ioancea” sau ai lui „Ioancea” și mai târziu, când bunica mea după mamă a îmbătrânit, ne ziceau ai lui „Lola” sau ai lui „coana Lola”, Ioancea și Lola fiind bunica și respectiv, mama mea.

Neamul bunicii mele avea rădăcini vechi și adânci pe aceste locuri. Am găsit un „Act Dotal” din 30 aprilie 1912 (în original), prin care mama bunicii mele, Bălașa M. Ghiță, dispunea ca „la căsătoria ce prea iubită mea fiică Ioana B.M. Ghiță contractează cu Dl Mihai Andrei Zeuleanu...” îi constituie ca dotă „un loc în mărime ca lungime de 17 stânjeni și la lățime de 8 stânjeni, împreună cu o casă cu două odăi... și pe care îl valorăm la suma de 1300 lei... Trusou și celelalte obiecte de menaj în valoare de lei una sută”. În josul actului apare și o N.B. în care se face o rectificare și anume: „Locul are mărimea de 24 metri la lungime și de 16 metri la lățime și nu 17 stânjeni lungime și 8 stânjeni

lățime". Și actul se încheie cu mulțumirile tinerilor însurăței: „Subsemnații viitori soți declarăm mulțumire pe cuprinderea acestui act dotal și cu adăugire din partea mea Ginerile că am primit pe deplin”.

Actul este scris de mână, cu peniță, caligrafic și am respectat în citatele de mai sus, precum și în cele ce vor urma, întocmai grafia și exprimarea din actul original.

Actul are pe contra-pagină un Proces-verbal (tipărit în parte) al *Tribunalului Dolj-Jiu Secția Comercială și de Notariat*. S-a menționat în „Procesul-verbal” că s-a întocmit în „dublu exemplar” și poartă un „timbru fiscal” de 5 lei, cu stema Regatului și poza regelui Carol I. Actul poartă câteva ștampile: una rotundă și roșie, cu zeița Justiției care poartă în mâna stângă o mică balanță, iar jos se face mențiunea „LEI 5”. Fiecare foaie (sunt două, mai mari ca actualele A4, dar ceva mai mici decât cele A3) are imprimată o ștampilă cu „timbru sec”, la mijlocul foii se află stema României, cu inscripția „România” și „LEI 5”. Mai sunt încă trei ștampile pe act cu: „Regatul României” și două cu „Tribunalul Dolj-Jiu Secția Comercială și de Notariat”.

Într-un alt document (tot în original) denumit „Act de partaj”, din 11 septembrie 1923, al aceluiași „Tribunal Dolj-Jiu Secția Comercială și de Notariat”, bunica mea, împreună cu cele două surori și cei doi frați”, pentru *curmarea neînțelegerilor dintre noi, am convenit de bunăvoie a împărți între noi averea rămasă de pe urma defunctului nostru părinte Marin Ghiță, în modul următor:*

1. *Eu, Smaranda I. Mischianu, voi lua în deplină proprietate și posesiune locul de la strada Frați Golești în întindere aproximativă de 456 m.p., împreună cu casele și tot ce se găsește astăzi construit pe acest loc...”* și se dau mai departe vecinătățile (la Răsărit, la Apus, la Miazăzi și Miazănoapte).

2”. *Eu, Teodora C. Mihăilescu, voi lua de asemenea în deplină proprietate și posesiune următoarea avere: un loc viran în mărime de 517 m. p...”* (se indică, la fel, vecinătățile).

3. *„Eu, Ioana Mihai Zuleanu (bunica mea) voi lua de asemenea în deplină proprietate și posesie următoarea avere: un loc de pământ cu tot ce este construit pe el astăzi, în mărime de 624 m. p...”* (și se indică vecinătățile).

4”. *Eu, Ioan M. Ghiță voi lua de asemenea în deplină proprietate și posesiune următoarea avere: un loc viran în mărime de 534 m. p...”*

(dându-se și aici vecinătățile).

5. „Eu, Gheorghe M. Ghiță voi lua de asemenea în deplinătate proprietate și posesie următoarea avere: un loc viran în mărime de 624 m. p...” (și urmează vecinătățile). Și se mai precizează în continuarea actului: „Noi toți compartajanții de comun acord, am convenit în ce privește casa bătrânească și o bucată de pământ în mărime de 9 m lungime și 13 lățime pe care se află construită această casă și care se învecinează... (și se dau vecinătățile) ... să o rezervăm mamei noastre Bălașa Marin Ghiță a o stăpâni până la încetarea sa din viață, iar după încetarea din viață această bucată de pământ va trece în stăpânirea surorii noastre Smaranda I. Mischianu care își ia obligația de a o întreține pe mama noastră până la încetarea din viață, obligându-se în același timp a face și toate cheltuielile necesare cu înmormântarea, fără nicio obligație din partea noastră, ceilalți compartajanți. În caz că mama noastră nu va fi mulțumită de întreținerea ce i se va da de sora noastră Smaranda I. Mischiau, va putea mama noastră a dispune de această avere, ori cum va crede de cuviință.

În ce privește drumul de comunicație, lăsat între noi, va fi în lățime de trei metri”.

Și am ajuns unde de fapt am vrut să ajung. Așa s-a format, a luat ființă strada Vlad (care ulterior, sub comuniști, a devenit Vișinului, de pe care au fost expropriați și părinții mei, de către același guvern comunist), din cei trei metri de pământ lăsați de bunica mea maternă, împreună cu frații și surorile sale, din averea lor. Ulterior, pământurile s-au înstrăinat și au apărut multe alte familii pe această stradă. Actul se încheie cu următoarea precizare: „Subsemnații soți declarăm că autorizăm pe soțiile noastre Smaranda și Ioana, a face acest act la care consimțim, iar toate părțile declarăm mulțumire”. Și urmează semnăturile, la bunica și tanti Smaranda li se scriu doar numele și prenumele, iar jos se consemnează: „cu autorizarea mea soț” și urmează semnăturile soților.

Hârtia pe care s-au întocmit cele două acte este filigranată, pe mijloc, între cele două foi stă scris, în filigran (se vede numai dacă pui foaia la lumină, lucru pe care l-am observat mult mai târziu) ROMÂNIA, în partea de sus, deasupra stemei Regatului, iar în josul stemei cuvântul TIMBRU. În josul acestui cuvânt, tot în filigran, apare anul „1912”. Greu, dacă nu chiar imposibil de „măsluit” aceste acte

vechi notariale, așa cum se contrafac actualele acte notariale!

Am vorbit cam mult despre aceste două documente, dar am vrut să-mi dovedesc legitimitatea și totodată să-mi asigur credibilitatea de a vorbi – ca moștenitor rămas în viață – despre ce am trăit pe acest meleag oltenesc, de mic copil, până pe la 17 ani, când mi-am „luat zborul din cuib”, plecând la școli, spre alte zări. Și am să vă destăinui un mare secret: suntem legați, cu fire invizibile, de locul în care ne-am născut! Eu, de câte ori mă visez pe aceste locuri (și mă visez din ce în ce mai rar!), mă trezesc cu o liniște în suflet, pe care nu pot să o descriu. E drept că, de cele mai multe ori și cu lacrimi în ochi! Și, de ce nu, vreau să vedeți stilul, limba vorbită în urmă cu aproape 100 de ani, dulceața exprimărilor (... *las prea iubitei mele fiice...*” – nu vă aduce aminte de vechile hrisoave împărătești?). Sau, îmi aduc aminte cum vorbeau oamenii între ei când era vorba de o suprafață de teren; vorbeau despre o „bucată” de pământ (de altfel și în unul din acte se folosește acest cuvânt), ca și cum ar fi vorbit de o bucată de pâine! Asta cred că spune multe despre felul cum se raportau oamenii la pământul pe care-l lucrau, importanța pe care i-o dădeau, asemuindu-l – în mintea lor – cu pâinea cea sfântă pe care se rugau la Bunul Dumnezeu să le-o dea zilnic.

2

Din primii ani ai copilăriei îmi vin în minte imagini din timpul celui de-al doilea război mondial, prin anii 1943 – 1944. Eram un pui de om, de 3 – 4 ani, cât aveam în acei ani și-mi aduc aminte că atunci când suna alarma (locuiam lângă gara Craiovei) mi se pune un nod în gât, de frică, de spaimă și mai târziu, bătrânii spunându-mi că ziceam „muge magaoaia”! Aveam într-un colț al curții săpată o groapă – care era „adăpostul nostru antiaerian” – unde ne strângeam noi familia (destul de numeroasă), dar și mulți vecini de pe mahala. Eu, în brațele lui „tata Nicu” (unchi după mama, un om bun și cu suflet mare), pe care aproape că-l strângeam de gât, de frica prin care treceam în acele momente. E destul de tragic că primele mele amintiri din copilărie sunt aceste orori ale războiului.

Tot din timpul războiului (deci aveam tot câțiva anișori) țin minte că stăteam pe genunchii unor soldați (ruși, mi s-a spus mai târziu), într-o cameră a bunicilor mei, unde mâncam cu ei dintr-o conservă de fasole. Mirosul acela de soldat – transpirație, haine

cazone, cizme – și fasole, mi s-au întipărit în subconștient și arar mai întâlnesc și în timpurile de azi (în spații închise, aglomerate), câte un iz al unui asemenea „parfum divin”!

După război au venit vremuri grele, pe care le simțeam și noi copiii. Țin minte seceta din '46—47, cu foametea pe care a adus-o în toată țara. Cu „trenurile foamei” (vagoane de marfă „bou-vagon”, cu oameni pe acoperiș, pe scări și tampoane, numai să ajungă undeva și să poată să-și scape copiii și pe ei de FOAME!) ce veneau, din Moldova, trenuri care lăsau în fiecare gară zeci de oameni deznădăjduiți. Povestea tata că și la ei în sat (Troaca se numea, pe malurile Amaradiiei, pe lângă Cernele – lângă Craiova) au rămas câțiva copii, și părinții lui au luat un asemenea copil. Și povestea că bietul copil (de 10 – 11 ani) pur și simplu nu avea măsură la mâncare. Odată i-au dat trei străchini de fasole, le-a mâncat pe toate și încă nu se săturase! De atunci părinții lui au înțeles că trebuiau să-i dea să mănânce cu măsură. Cu timpul însă, lucrurile au intrat în normal, a început să mănânce normal, și-a văzut și el „sațul” cum zicea tata.

Îmi aduc aminte că în acei ani, noi copiii mergeam pe câmpurile din jurul Craiovei (pe atunci, noi locuiam cam la 1 km de „Centrul” Craiovei, după casa noastră fiind câmpuri semănate în principal cu grâu și porumb), trimiși de cei bătrâni, să strângem fiecare spic de grâu, fiecare bob de grâu după strângerea recoltei de către proprietari. Când ne întorceam acasă, aveam parte de un adevărat ceremonial: pe o rogojină pusă în curte, în fața casei, se vântura acel amestec de boabe de grâu și pleavă, pentru ca la sfârșit să rămână bobul de grâu curat care se fierbea și din acel terci mâncam toți, noi copiii mai primeam câteodată și câte o lingură de magiun de prune, pentru a-l mai îndulci și a-l face mai ademenitor.

Mămăliga era la ordinea zilei, proaspătă sau rece, prăjită felii pe sobă și unsă cu magiun sau untura. Bunica ne mai făcea și „păsat” (mai ales iarna), un fel de mămligă, dar mult mai lichidă – se mânca cu lingura – și în care puneam câte o lingură de untură și ne spunea că e bun pentru durerile de gât (dar ne și sătura). Dar, decât să ni „se dea” în gât când ne durea, cu un „mătăuz” (un băț care avea la un capăt o bucată de bumbac legată cu ață) înmuiat bine în „gaz” (petrol lampant), mai bine mâncam cu plăcere păsatul bunicii. Ba mai știu că iarna ne „durea” în gât și atunci când nu ne durea, că ne dojea

bunica: „Maică, să nu mințiți că se supără Doamne Doamne pe voi”. Dar noi n-aveam treabă, că seara, când ne spuneam rugăciunea, nu uitam să ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte că o mințisem pe bunica! Și Dumnezeu ne ierta, că știa Bunul că mințeam că ne era foame, dar și bunica săraca, știa și ea că se termina mălaiul și era greu de adus, taman de „la țară”, de unde era bunicul. Când era mămăliga proaspătă, ni se făcea de către bunica câte o „gâscă”, adică un gogoloi mare de mămăligă în care se băga, la mijloc, un amărât de boț de brânză. Și mâncai la mămăligă goală până dădeai de fărâma de brânză, de te umflai în burtă. Mai apăreau și reproșuri din partea celor mici, la adresa „babei” de genul: „Babă, în găscă asta nici n-ai băgat brânză!” sau „Eu nu mai mănânc, că m-am săturat de mămăligă!”. Întotdeauna însă, buna noastră bunică ne îndemna cu blândețe: „Mănâncă maică, că o să dai și de brânză!”. Și dădeam și de brânză, dar când ne săturasem deja de mămăligă!

Sătui de mămăligă – și aia făcută dintr-un mălai adus cu greu de pe la țară de unde era bunicul meu matern, un sat numit Orezul sau Horezul – ne mai răs fătau cei bătrâni cu o „prăjitură” numită „mălai”. Adică, se făcea un amestec de mălai și făină de grâu, se mai puneă puțină untură și jumări (cine avea), se mai puneă și un pic de lapte bătut (cine avea, puneă mai mult) din lapte de capră, deoarece pe atunci, se „purta” laptele de capră, acest animal fiind în acele timpuri grele „vaca săracului”, știind că, capra se hrănea ușor, se cațără prin toți pomii și mănâncă te miri ce, față de „vacă” mai „doamnă” și mai pretențioasă. Și acest amestec se băga la cuptor și când se cocea ieșea o dumnezeire de „mălai”. Nouă copiilor ne plăcea mai mult coaja, o coajă lucioasă și bună la gust, că... o mâncai goală! Dar „mălaiul” nu era făcut tot din coajă, avea și miez și trebuia mâncat și acesta. Atunci bătrânii ne păcăleau cu „zăbicul”, adică, fărâmițau acest miez (când se cam întărea) și, peste el, în o lingură de untură (pe atunci nu se prea știa de ulei, iar cine gătea cu ulei era considerat cel mai sărac dintre săraci!) se spărgeau vreo câteva ouă (adică 2 – 3 bucăți), acest terci era mâncat de copii, drept un fel de mâncare, numit „zăbic”. Am zis „un fel de mâncare” deoarece, pe atunci, și mulți ani în continuare, se mânca un singur fel de mâncare, nu se știa de felul întâi, felul doi și desert. Acel unic fel de mâncare era „chintesența” tuturor celor 3 feluri!

Era pe Barrieră, o „presă” în care se fabrica uleiul de floarea

soarelui și de dovleac (din sâmburi de dovleac). Era un ulei nedistilat, gros și cam maro, iar cel de dovleac era mai arătos de un „galben pai” și mai bun la gust. Acest ulei se cumpăra de cei suferinzi de stomac, că îi vindeca de aceste dureri de burtă. Dar, noi copiii, nu aveam pe atunci treabă cu produsul finit cu uleiul ci cu „deșeul” ce rezulta din acest proces de presare, așa numitele „turte” care, cred că se dădeau la animale, dar noi copiii, le furam ca să le mâncăm, având un gust foarte bun și erau foarte hrănitoare.

Aveam 5 – 6 ani și-mi aduc aminte că se deschisese o cantină a CFR-ului, pentru salariații săi, unde contra sumei de 3 lei, atunci când făceau mâncare mai multă, la prânz dădeau și copiilor câte o porție de mâncare. Era aproape de casă, vis-à-vis de gară, pe colț, la intersecția str. Gării cu str. Donka Simo. Așa că era de ajuns să auzim în mahala că se dă mâncare la cantină că, cu 3 lei în mână fugeam la cantină să primim prânzul mult râvnit. Și se dădea câte un sfert de pâine și 3 feluri de mâncare! Era mâncare boierească față de ce primeam noi acasă! Și de obicei, ori ciorba era de fasole uscată, ori felul doi era mâncare de fasole uscată. Atunci chiar era sărbătoare, căci fasolea gătită la cantină (în cantități mari) avea un gust dumnezeiesc față de cea gătită acasă, pe sponci. Desertul era de obicei, câte o „gogoasă” care ni se părea cea mai savuroasă prăjitură.

Dar în acești ani, 1946 – 1950, mergeam la țară, la nea Fănică, o rudă apropiată a bunicului (poate chiar frate, nu mai țin minte). Să fac totuși o paranteză și să precizez că eu, împreună cu sora mea, am fost crescuți „fără tată”, acesta, ni s-a spus, mai târziu că ne-a părăsit și a plecat la București când eu aveam 1 an și sora mea 4 ani. Am fost crescuți de mama și bunicii materni, acolo „în Curte” (nu „la Curte”), până mama s-a recăsătorit, și de atunci am avut și noi un „tată”. Când trebuia să plecăm la țară, venea nea Fănică la noi, cu carul cu boi, în care puneam „munițiile” pe care le pregătisem din timp și mergeam noi copiii. Eram 4 – eu, sora-mea, vărul-meu Liță și încă un văr, Ion. Pe drum – o luam pe Bariera Vâlcii – ne mai lăsa nea Fănică să „conducem” noi carul cu boi și când nu se uita la noi, băgam capătul biciuștii în fundul unui bou și atunci fugeau bieții boi de mâncau pământul. Dar intervenea nea Fănică și le domolea avântul. Și așa, când cea, când hăis, după-amiază ajungeam acasă la nea Fănică (plecați de dimineața din Craiova). Dar nea Fănică mai venea pe la Craiova – ca să

ne mai aducă „de-ale gurii” – cu o șaretă trasă de un cal falnic. Bucuria mea era ca, la plecare, de la noi din curte până la „capul străzii”, să mân eu șareta. Ce mândru mai eram!

Aici, la țară, eram puși la o „cură” de lapte de capră; se zicea că e bun pentru plămâni, iar noi eram cam debili (nu mintal!) și destul de prost hrăniți. Și avea nea Fănică un petic de vie pe un deal, în fața casei, unde în fiecare noapte, de cum începeau să se pârguie strugurii, stătea de pază într-un foișor improvizat într-un păr pădureț. Eu nu știu când dormea omul ăsta! Noaptea era de „strajă” la vie, iar ziua o muncea de dimineată până seara. Mulți ani l-am purtat în minte ca pe tipul țaranului român: harnic, neostenit, bun ca pâinea caldă și gospodar cât cuprinde! Și peste ani, când, pe la diverse școli, am început să învăț despre „noul tip socialist, al țaranului român”, cu dragoste de avutul obștesc, care își dă – de bună voietot avutul său strâns de generații (pământ, animale, acareturi) GAC-ului – Gospodărie Agricolă Colectivă – nu puteam să nu mă gândesc la nea Fănică al meu și – cum ar zice un prieten – comparația nu „pușca” în niciun fel! Aici la „țară”, trăiam o viață liberă, zburdam prin „văi și câmpii”, dar mai ales, mergeam la „vânătoare” de iepuri și păsări. Aveam aici la țară un văr – Ionel – mai mare ca mine cu vreo 4 – 5 ani, care avea o dexteritate extraordinară la prins iepurii, cu bâta. Rar veneam de la o asemenea „vânătoare” fără vreo pradă. Mergea tiptil, nu făcea gălăgie, și când iepurele o rupea la fugă, el era după el și arunca bâta și îl pălea. Rar nu-l nimerea și atunci, de vină eram noi, cei mici, că am făcut „gălăgie”, cu toate că noi îl urmam la zeci de metri distanță! De acasă, de la Craiova, ne pregăteam din timp cu prăștii, cu elastice, cu ață ceruită și chiar cu pietre de praștie, cât mai rotunde și de mărimea convenită. În acest domeniu mă pricepeam și eu și nu trăgeam deloc rău cu praștia. Mai aveam un văr, un nepot al bunicilor mei, a cărui mamă, Tita, murise „de tânără”, ziceau cei mari, de la o răceală, în urma unei „curățenii” de sărbători de iarnă, la tanti Milica, unde a răcit și de aici i s-a tras. Acesta era crescut de bunicii mei materni, fiind cu vreo 6 ani mai mare ca mine și „vâna” guguștiuci și alte păsări, la nimereală. Eu eram „călăul” deoarece mi se dădeau păsările nimerite să le rup gâtul. O făceam ca un copil inconștient, pentru că atunci când m-am făcut mai mare, să nu mai omor nicio muscă. Soru-mea le curăța de pene și puf, le pârla, le tăia și le curăța în interior. Deoarece veneam încărcăți de „pradă” după

fiecare „vânătoare”, multe păsări (mai ales cele mici) ajungeau la fum, deasupra „țestului” unde se gătea pentru întreaga liotă de copii. După ce se afumau bine, soru-mea era singura care le mânca așa crude, cu oase cu tot, ca o pisică. Vă dați seama câtă foame era în noi „orășenii”? O parte din această pradă afumată o duceam însă și la restul „fomiștilor” ce rămăseseră la Craiova.

Era sărbătoare când soția lui nea Fănică (am uitat cum se numea) ne făcea din guguștiuci ciulama cu mămăligă sau când ne făcea pâine în țest. Pâinea asta în țest era o lipie groasă de aproximativ două degete, care avea un gust deosebit, ce nu-l pot compara cu nimic. Era ornată cu o furculiță iar la mijloc îi puneam un fel de șampilă, făcută din lemn, cu un anumit desen, care avea o anumită denumire, dar acum, după 60 de ani, l-am uitat. Era un ritual, o mâncam cu atenție să nu dăm firimituri pe jos. Era păcat, mare păcat, ni se spunea! Și acasă pâinea era sfântă și nu aveam voie să ne jucăm cu ea, să ne cadă pe jos sau să ne batem joc de ea în vreun fel. Aceeași grijă de pâine o am și acum – și am învățat și copiii să aibă această venerația la noi în casă nu se aruncă pâinea la gunoi, toate firimiturile se aruncă pe pământ, la păsări și furnici. Apoi mai era la masă nelipsita brânză de capră, puțin iute, cu miros specific, înțepător, de capră. Dar, cum laptele de capră – ni se spunea – era bun pentru plămâni, brânza făcută din acest lapte era bună la orice! Așa că o mâncam cu evlavie, cu toate că nu ne prea plăcea. Ne mai completam alimentația cu fructe – de toate felurile, coapte sau mai puțin coapte – și cu legume, roșii, castraveți și cartofi porcești. În ceea ce privește roșiile, era un soi de roșii mici dar multe pe vrej; ne luam câte o coajă de pâine (mai rar) sau o felie de mămăligă rece – tăiată cu ața – într-o mână și puțină sare și festinul era gata. Mâncam din grădină și „cartofi porcești”, tare buni la gust, acum n-am mai auzit de ei. Ridichii, morcovi, tot ce se găsea prin grădina lui nea Fănică, iar după ce se însera, prin grădinile vecinilor, erau bune să astâmpere foamea din burțile mici ale unor copii subnutriți. Totul se ștergea de pământ și se mânca la repezeală, căci exista pericolul ca altul să-ți smulgă din mână bucăți pe care abia o curățaseși de pământ. De câte ori nu am făcut diaree (cufureală – cum îi ziceam între noi), care ne slăbea că abia ne mai țineam pe picioare. Dar, cu cât era mai greu, cu atât mai mult doream să trăim, să supraviețuim, așa mici cum eram. Am învățat de mici că supraviețuiește, în primul rând, cel ce

vrea să trăiască. Mai târziu am aflat că era vorba și despre zilele pe care ți le hărăzise Dumnezeu (dar știam de mici că lui Dumnezeu îi plac luptătorii, cei ce se luptă cu viața; „Dumnezeu îi ajută pe cei vrednici și curajoși” spunea bunica), apoi medicamentele, alimentația, condițiile de trai și multe altele.

Dar la țară, ce erau mai îngrozitori erau păduchi. Ale dracului lighioane, o zi, două ne lăsau în pace, dar după aceea îi lăsau pe cei „de-ai casei”, și ne chinuiau pe noi, copiii. De câte ori nu am plecat înapoi la Craiova, alungați de aceste mici lighioane. Odată ajunși acasă, toate hainele erau fierte într-un cazan mare, pe pirostii, în curte, cu leșie de cenușă de lemn, pe care o pregăteau din timp bătrâni, fiind bună și pentru fiertul celorlalte haine, în timpul anului, „ca să se albească”. Bașca că ni se dădea și cu „gaz” (petrol lampant) în cap, pentru a omorî toate „lindinele”, adică ouăle și puii mici al acestor lighioane scârboase și atât de periculoase. În privința săpunului, se făcea „săpun de casă”, situație în care tot anul, toată curtea, aduna orice grăsime pentru a fierbe toamna „săpunul”. Se mai găsea în comerț și săpunul „Cheia”, dar ăsta era folosit pentru spălătul pe față și corp, nu pentru rufe.

În acest domeniul „făcutul” săpunului „de casă” specialistă era „Vulpoaica” a bătrână. Ea venea la fiecare, vedea cât material are (grăsime strânsă în cursul anului) și de ce calitate, spunându-i fiecăruia câtă „sodă” să cumpere (soda era în stare solidă) și-l „programa” la „făcutul” săpunului. În ziua respectivă se puneă în curte pirostiile, se făcea focul și se puneă la foc o căldare mare cu „grăsimea”, cu niște apă peste ea, și când fierbea tot amestecul se chema „specialista”. Aceasta, după cantitatea de compoziție, puneă soda și apoi „asista procesul tehnologic”. Când zicea ea, era luată căldarea de pe foc și se lăsa să se răcească. A doua zi, emoțiile erau mari: „s-a prins”, sau nu „s-a prins” săpunul? De obicei se prindea, dar atunci când nu se prindea, se repunea totul la foc și se refierbea întreaga compoziție; când venea iar Vulpoaica, băga un băț mare în căldare și după cum se usca săpunul pe băț, știa dacă săpunul era „prins”, sau nu. Rar se mai înșela și ea! După ce se răcea compoziția, săpunul se solidifica la suprafața căldării, era tăiat în bucăți și se puneă la uscat. Rămânea în căldare „leșia” care nu era nici ea aruncată, ci era pusă și aceasta bine, căci era bună la spălătul mai „grosier” a diferitelor

obiecte, vase de bucătărie, sau rufe. Nimic nu se arunca, totul era refolosit.

Țin minte că, mai târziu, după ce mama se recăsătorise, ne spăla rufele o vecină, singură, care stătea la vreo 3 – 4 case de noi, care se numea „Zâna” (dar, nu arăta zână deloc, era un pic tâmpă, sașie, vorbea greu și de neînțeles și târșea picioarele!), prietenă cu mama (era la „pertu” cu mama, îi zicea „Lola”!), și această femeie era „spălătoreasa” noastră, care ne spăla rufele câte două zile la rând, pe lună. Era un adevărat ceremonial. Se puneau pirostiile în mijlocul curții și se puneau la foc o căldare mare, în care se fierbeau întâi rufele într-un amestec de leșie cu apă. Leșia se pregătea din timp, din cenușă de lemn, care era strânsă tot anul, într-un vas mare gros, din fontă, peste care se puneau apă și se amesteca din când în când. Din acest amestec ieșea „leșia”, care se folosea la fiertul hainelor. După ce erau fierte, le lua Zâna, pe rând, și într-o albie mare de lemn, le spăla cu săpun de casă și le freca pe un fel de grătar, făcut din tablă, după care se limpezeau bine și se puneau la uscat. Aici, în „faza” asta, se apela și la „aportul” nostru, al copiilor, pentru a „căra” apă pentru limpezit rufele. Și ne alegeam și noi, cu câte un bănuț (pe căldare), care ne asigura biletul de intrare la un film, la „Scala”. Precizez că, se „depozita” apă de ploaie în butoaie mari, de tablă, folosindu-se la fiertul și spălatul hainelor, deoarece apa de ploaie era „leșioasă” și era bună la spălat. Pentru limpezitul rufelor se folosea apa adusă de noi de la ciutură, sau de la „canton”.

3

În acei ani nu era vorba doar de lipsa celor „de-ale gurii”, căci, cum am arătat, se mânca orice, mai ales „verdețuri”, diferite ierburi. Astfel, cum dădea a primăvară, toți copiii mergeam la „Teiuș”, o pădure de la marginea Craiovei, unde culegeam urzici, dragavei, lobodă, măcriș, mănătarci (ciuperci) și alte ierburi comestibile. Era o adevărată „artă culinară” în prepararea acestor verdețuri. Astfel, gătea bunica mea ciorbă de urzici, dar și „urzici încroșetate” – o mâncare de urzici îngroșată cu mălai. Toate ciorbele erau acrite (ca să aibă gust) cu corcodușe verzi. Se mânca „mâncare de gutui”, îngroșată cu făină, mâncare și ciorbă de prune uscate, linte frecată și ciorbă de linte (chiar, n-am mai văzut linte de zeci de ani), varză sub orice formă (ciorbă, sarmale „de post”, umplute cu un amestec de morcov, ceapă și orez – cât cuprindea – sau cu ciuperci, călită, fiartă și cu un sos lângă

ea), mâncare de mărar (asta era pentru mine o „boierie” căci îmi plăcea și îmi place și acum o astfel de mâncare). Mai erau cartofii și fasolea uscată, mâncărurile săracului.

Toamna, pe o mare câmpie, la marginea Craiovei, la „Nisipuri” (cam pe unde este acum cartierul „Craiovița”), se strâneau ciobanii, oierii, unde își amenajau staule pentru oi. Nu știu dacă erau în trecere prin aceste locuri, sau veneau de undeva, pentru iernat. Știu doar că, mergeam cu carosata lui tata după ce mama se recăsătoriseși cumpăram brânză pentru iarnă și luam și niște damigene, în care luam zer, rămas de la făcutul brânzei, pe care noi copiii, îl beam în loc de lapte, zicându-ni-se că și acesta e bun, la un știu ce boli!

Se mai făcea, duminicile și la sărbătorile religioase, un fel de plăcintă, din mălai amestecat cu făină, umplută cu lobodă. Ne bucuram când murea vreun vecin (să mă ierte Dumnezeu, dar ăsta era adevărul!), că mergeam la pomană, și nouă copiilor ne dădeau din pomană câte un colac în care era înfiptă o lumânare. Cred că tare primită în Ceruri era acea pomană, față de cât ne bucuram noi copiii de acel colac făcut din făină de grâu. Că restul pomenii o primeau „cei mari”, câte un taier cu mâncare de fasole uscată sau de urzici, sau de alte verdețuri, că mă și întreb acum, după atâția ani, de ce numai verdețuri, că nu mureau toți „în post”, mai mureau și „în dulce”, dar pomană era una și aceeași.

Carnea, ca aliment, era cam necunoscută în acei ani. Că tot veni vorba de „carne”, trebuie să vă povestesc cam ce fel „de carne” mâncam noi până prin anii 1953 – 1954. Se aduceau la „Măcelărie” oase de vită „bărbierite” de carne, că ziceai că le rad cu briciul! La asemenea oase stăteam noi copiii la coadă, cu schimbul, cu cei bătrâni, câte o zi, o noapte și abia în a doua sau a treia zi se aducea „carnea” (dacă se aducea!). Acum mi-aduc aminte cum arăta: mai ales coastele erau dizgrațioase, mari – că nu știai din ce animal erau – roșii, unele din ele pline și de murdărie de prin mașina cu care erau aduse (carosate mari), aruncate pe jos. Acum, asemenea oase se duc la fabricile de clei de oase, dar pe vremea aia, cu ele se hrănea „cel mai prețios capital”, viitorul de aur al țării! Carnea macră era dusă la ruși (ne plăteam datoriile pentru că ne „eliberaseră”! Atât de bine spunea Cardinalul de Retz, în „Memorii”: „Ajutorul străinilor ne-a fost întotdeauna fatal; sub pretextul că ne apără, ne-au devenit stăpâni”),

sau era dusă la „magazinele speciale” ale nomenclaturii comuniste (activiști de partid, ofițeri de securitate și miliție).

De aceea, eu am spus și voi spune până voi muri: eu nu uit – nu vreau să uit – și nu iert! Că văd că după 1989 (și în zilele noastre), la putere au venit copiii, nepoții acestei nomenclaturi comuniste, sau chiar membri ei mai tineri sau mai puțin tineri în 1989, copii de foști spioni sovietici, care ne-au vândut țara și ne-au adus „armata eliberatoare” în țară (unul fiind chiar prim-ministru după 1989 și șef de partid „democratic”), copii de foști generali de securitate (unul este și acum mare șef de partid!). Dar, Doamne, câți nu sunt în funcții hotărâtoare, cu răspundere în statul nostru „democratic”! Dar ce să mai zici când un fost prim secretar pecere, de județ (numai cine n-a trăit în acele timpuri nu cunoaște ce însemna o asemenea funcție în epoca comunistă!), a ajuns șeful statului după 1989, și nu 4 ani, ci peste 10 ani! Și unde ne-au adus toți acești „pui de șerpi”? Am citit într-o revistă engleză că la preluarea puterii în 1989 de „revoluționarii” și „emanații revoluției”, averea națională era de 1.000 miliarde dolari. În 2007, din această imensă avere națională (pentru țara noastră) s-a prădat în diferite feluri (mai ales prin „privatizări”) peste 600 miliarde de euro. Având în vedere paritatea dolar-euro, s-a estimat că prin 2009 – 2010 se va „păpa” întreaga avere națională, strânsă de noi în zeci de ani de muncă și chin, până în 1989. Vor spune unii că s-a creat o nouă „avere națională” după 1989. Hai să fim serioși! Iar pentru asta, vă rog să vă faceți „ochii roată” când mergeți prin țară. Noi am devenit numai negustori (comerț și servicii) și cumpărători. Toți cumpărăm sau vindem. Suntem societatea tipică „de societate de consum”. Suntem toți niște „consumatori”. Dar vă întreb, cine mai produce? Sau, dacă mai produce, cui producem? Veți zice, că luăm de afară, importăm. Acum încă mai putem importa pe banii celor plecați la muncă în străinătate, ni se mai dă chiar pe datorie. Dar, până când? Vom ajunge la vremea scadenței, iar atunci ce va urma? Ne vom da în cap unii la alții. Nu am fost în stare să învățăm din „ciclurile” istoriei. Cei mai în vârstă își aduc aminte de timpurile ce au urmat după 11 iunie 1948 (marea naționalizare a principalelor mijloace de producție). A urmat o perioadă de jaf, dar nu atât de mare ca și cel de după decembrie 1989, când întreaga industrie românească a fost declarată de către un prim-ministru drept un mare depozit de fiare

vechi! Ce a urmat? Un mare jaf național, s-a distrus totul, din temelii, s-au vândut și terenurile de sub construcțiile demolate. Cel puțin, după 1960, s-a mai și construit în țara asta. Vă întreb, ce s-a pus în locul jafului de după 1989? Nimic. Ne va veni mintea și vom începe să construim în viitorul apropiat? Zecse – ar fi zis bunica mea! Cu ce vom construi? Mai avem noi ceva, ca nație, ca popor în țara asta? Am dat petrolul, gazele, energia, oțelul, aluminiul, cimentul, industria constructoare de mașini, bănci, totul, absolut tot. Populația e îndatorată la bănci și la alte instituții de creditare, în proporție de peste 60%. Vă dați seama ce se va întâmpla în eventualitatea unei galopante majorări a dobânzilor bancare? Am mai trăit asemenea timpuri, prin '95—96, când dobânzile ajunseseră la unele bănci la 120%! Eram jurist în acel timp la o bancă dispărută între timp, Bancoop, și știu ce tragedii au avut loc atunci. Dar inflația? Că aud pe unii guvernanți și reprezentanți oficiali, la cel mai înalt nivel, ai BNR, că „țin” inflația sub control. Eu văd creșterea inflației după câți banii mă duc la piață sau în general la cumpărături și cu câte produse vin în plasă. Cu un milion de lei vechi, 100 lei azi, nu vin cu o jumătate de plasă. Și să nu vă gândiți că am să cumpăr nu știu câte kilograme de carne sau alte produse din carne, sofisticate. Nu, doar strictul necesar al traiului zilnic, pentru doi pensionari. Rău e că noi nu putem trăi zilnic luând în calcul „inflația” guvernanților și ne lovim zilnic de inflația reală, care ne sufocă încet, dar sigur.

Dar să revin la oasele ce ni se vindeau pe post de carne de către „conducerea înțeleaptă” a lui Dej (nu credeți că am fost și suntem conduși în continuare de către niște „înțelepți” mult prea înțelepți pentru noi?). Ne făcuserăm niște scăunele mici, pe care stăteam la coadă, până ne venea „schimbul”. Când ni se mai dădea câte un os cu măduvă, era sărbătoare mare în familie. Cu asemenea oase se găteau fasolea, varza, ciorbele de tot felul și eram convinși că „trăim”!

Oamenii, din disperare, mai tăiau pe ascuns câte un vițel, câte un porc, dar pedeapsa, dacă erau prinși, era mare. Te mânca pușcăria și unui vecin de-al nostru (nea Țambru) țin minte că i s-a întâmplat un asemenea necaz. Mai creștea omul (care putea!) câte o găină, o rață, un iepure, porumbei și își mai „îndulceau” viața lor și a copiilor lor, o dată, de două ori pe lună, cu un pic de carne. Dar, în restul zilelor eram călugării și mâncam numai „de post”. Dar ce să vă spun, că am trăit o

astfel de experiență chiar în timpul lui Ceaușescu, prin 1985 – 1986, când luase hotărârea ca să se contracteze toate animalele din curțile țăranilor. Bieții oameni, își creșteau câte un vițel, pe ascuns, să nu-l vadă sau să afle de el șeful de post din sat (milițianul șef) sau cei de la Primărie. Deci, îmi spune un prieten că socru-său are un vițel de vânzare și, dacă vreau, să-l luăm amândoi, juma-juma. Zis și făcut, plecăm dimineața, într-un sat de pe lângă Cărbunești. Și cum se înserează, intrăm într-o cămăruță – care era folosită ca bucătărie în care se găsea vițelul ce urma să fie sacrificat. De tăiat îl tăia socru-său, dar cine să-l țină? Prietenul meu îmi zice că el pleacă acasă fără carne decât să țină vițelul! Ce să fac? „Lasă mă că îl țin eu!” Așa că, intrăm în cămăruță (cred că era cam de 6 – 7 m.p!), îmi arată stăpânul vițelului cum să-l țin (vițelul era în picioare, și eu trebuia să-l trag de cap, spre mine, cu putere, ca el să-i „taie jugulara” mi s-a spus). L-am prins de coarne și l-am tras cu toată forța, înspre mine, într-o parte. Vițelul era mare și „bine crescut”. Era o luptă, care pe care, pe viață sau moarte. Eram în putere, făcusem ceva haltere la tinerețe, așa că, de frică, l-am ținut cât am putut de tare, și stăpână-său i-a tăiat jugulara. A început să curgă sângele într-o albie de tablă, și-l simțeam cum îl lasă puterile, până a murit în mâinile mele. Dar rău a fost după! De la mirosul ăla de sânge cald, în cămăruța aia mică și închisă – de frică să nu se audă sau să miroase ceva de la drum – mi-a fost un rău de moarte, vreo 3 zile! Și acasă, când să împărțim carnea, nu știu cum a dat prietenul meu cu securea să spargă un os, că a sărit securea din coadă și s-a înfipt în călcâiul meu! Am stat vreo două săptămâni acasă, deoarece nu mă puteam încălța. Mă blestemase bietul vițel, iar eu i-am blestemat pe cei ce au dat un asemenea ordin draconic, adică să nu-și poată mânca omul vita din curte, pe care o crescuse. Ba mai mult, aveam o colegă stagiară care fusese pe la bunici, la țară, prin părțile Clujului și-mi povestea că țăranii, după ce le făta scroafa sau vaca, preferau să sufocă purceii sau vițeei abia născuți, cu o pungă de plastic, decât să-i declare la Primărie! Asta m-a cutremurat! Am zis atunci că și Ceaușescu va muri de o moarte cruntă. Rău este că a fost găsit vinovat numai el, pentru toate relele comunismului; vinovați mai erau mulți alții, care acum sunt bine-mersi. M-am gândit atunci la bucuria țăranului când îi făta scroafa sau vaca, cum se lăuda și ce mândru era el cu purceii sau cu vițelul lui, și același om să ajungă să și-i omoare (prin sufocare, cu

punga de plastic!), că își dădea seama că-i fac greutăți, că nu mai era stăpânul lor! Ce putea fi în sufletul bieților oameni? Toată această răutate națională s-a tot strâns și cred că în decembrie 1989 nu a făcut decât să răbufnească, să „explodeze mămăliga”.

Și îmi aduc aminte cât erau de-ai dracului mai toți milițienii din acele timpuri.

Era în timpul Festivalului mondial al tineretului și studenților (parcă în 1953 – 1954) și stând lângă gara Craiovei, treceau trenuri după trenuri cu delegațiile diferitelor state și bineînțeles că, cum auzeam fanfarele cântând, fugeam la gară. Ne minunam când vedeam delegațiile statelor africane, ne uitam la bieții oameni cu o curiozitate în ochi, jenantă (nu mai văzusem până atunci negri)! Și la o asemenea „deplasare” a venit și mama, dar nu știu ce s-a întâmplat, că gara era plină de milițieni și nu ne mai lăsau să ne apropiem de tren (era vreo delegație care nu trebuia să vadă cum suntem noi cu adevărat, ci cum „vopseau” comuniștii situația din țară). Noi copii, însă fugeam „peste linii” și ajungeam unde vruiam noi. A încercat și mama să facă acest lucru, dar un nemernic de milițian s-a luat după ea și a început să o bată cu pulanul de cauciuc. Am văzut scena și am fugit înapoi la mama. Atunci am urât milițienii cum nu cred că cineva poate ură! Și acum, după peste 50 de ani (mama fiind moartă, Dumnezeu s-o odihnească) mă umplu de ură și dacă aș ști unde-i mormântul acelui nenorocit, i-aș pângări cu mare plăcere mormântul (că altceva acum nu mai am ce să-i fac).

Sau un alt caz. Eu eram prin clasa a V-VIA și tata cunoscuse, nu știu prin ce împrejurări, pe popa de la Mănăstirea Polovragi care îl invitase la hramul Mănăstirii. Și îi spusese – dacă o să vină să-i aducă și lui pentru mănăstire niște legume din Craiova că acolo nu se prea găsesc sau sunt prea scumpe. Și plecăm noi la Polovragi cu camionul (un Ford 85) și cumpără ai mei câteva lăzi de castraveți, roșii, vinete și alte legume, cum ceruse popa. Ajungem noi acolo pe un drum, numai râpe și ne cazăm la popa acasă; dimineața, vine un milițian în curtea popi să percheziționeze mașina. Se suie în lada mașini și vede lăzile cu legume aduse popi. Și îi spune tata că i le-a adus popi, pentru mănăstire că așa-i ceruse. Milițianul se apucă să se certe cu tata acuzându-l de speculă, că a adus legumele ca să le vândă la târgul ce urma să aibă loc în acea zi și-l ia pe tata cu mașina la post, cum că se

confiscă toate legumele. Merge tata și peste câțva timp, vine bătut măr de animal și cu toate lăzile confiscate. Degeaba i-a spus tata că să vorbească cu popa, să recunoască că el i-a zis să aducă legumele, boul nimic, l-a bătut cu pulanul, de l-a făcut tot, numai dungi-dungi. Am plecat imediat acasă și a condus tata cum a putut până înapoi la Craiova. Conducea și plângea tata în mașină. Atunci iarăși i-am urât pe milițieni și-mi aduc aminte că, plângeam și eu și mama și îi promiteam tatii, că „lasă, când mă voi face mare, îl voi căuta pe acest bou, și-i voi arăta eu”! Peste ani, auzind atâtea cazuri de popi care erau și colaboratori ai securității, mi-am dat seama că tata căzuse în jocul murder al aceluia popă securist. Astfel, el și milițianul rămăseseră cu atâtea legume, fără niciun ban. Tata se alesese cu bătaia!

Aveau bunicii mei niște fini bătrâni de pe la Portărești (parcă așa se numea satul din Dolj), și ei aveau un băiat, de vreo 25 – 30 de ani, pe atunci, care devenise „milițian”, acolo la el în sat. Și după ce bea câteva pahare de vin negru, pe care tot el îl aducea, se apuca să se laude cum a prins el pe unul care a tăiat un vițel, pe altul cum și-a îngropat în grajd porcul ce abia și-l tăiasse, și cum i-a luat el la „post” și cum și cât i-a bătut! Eram până în 10 ani, dar când îi vedeam fața aia tâmpă, transpirat (că era mare boul), mare silă îmi producea. Dar, ce era după ce pleca! Bunicii mei, oameni simpli, dar cu frica lui Dumnezeu, cu acel bun simț al românului (care a cam dispărut acum, în zilele noastre), mă „pilduiau”. Îmi zicea bunica: „Tu să nu faci maică ce se lăuda nemernicul ăsta că face! Că Dumnezeu vede și bunele și relele ce le face omul pe Pământ și-l judecă și pedepsește pe el și copiii lui, până la a șaptea spiță!” Nu prea știam eu atunci ce însemna „a șaptea spiță”, dar mai târziu am aflat că e vorba despre a șaptea „generație”. Cum le spunea ea, simplu, pe limba ei, dar ne spunea mari adevăruri. Acum, când nu mai este, m-am convins – peste ani – cât adevăr grăise bunica mea! Că totul se plătește în viață, și bune și rele, ori de către tine, ori de către copiii tăi, ori de către copiii... copiilor tăi, până la a „șaptea spiță”. E un adevăr crud și tenebros, ca o „ștampilă” pe care nimeni nu ți-o poate șterge!

4

Dar, în acei ani, am mai spus, nu era problema numai cu „de-ale gurii”, dar și cu lemnele de foc, cu combustibilul în general. Țin minte că noi copiii, trebuia să stăm la coadă ca să cumpărăm gaz (petrol

lampant) de pe Bariera Vâlcii, unde era un depozit la care se aducea „gaz”, o dată pe săptămână. Trebuia să ne ținem rândul în ziua când primea gaz, deoarece lumea venea din tot cartierul, fiind unicul depozit de acest fel, în zonă. Apăruseră după război, niște „mașini” pe gaz, cu un fitil rotund, special”, mașini” pe care unii găteau și unii se și încălzeau la ele. Fiecare, îmi aduc aminte, își lauda „mașina” lui cu gaz. Că nu afumă, că ce flacăra frumoasă are, că nu consumă mult, Acestea erau discuțiile dintre vecini. Eu știu că afumau ca dracu’ când o aprindeai, și până se mai încălzea, iar când o stingeai, mirosea a petrol de te scotea din casă. De obicei se aprindeau și se stingeau afară, în loc deschis. Ceva mai târziu au apărut „primusurile”, tot un fel de „mașini” dar pe benzină, fără fitil, dar echipate cu un piston mic cu care făceai presiune în rezervor, iar randamentul era mult mai mare, dar erau mai periculoase ca bătrânele „mașini pe gaz”. „Tata Nicu” avea un asemenea „primus”, dar numai el umbla cu el, nevastă-sa”, mamița” îi era frică să-l folosească, în absența lui. Bunicii mei aveau și ei o asemenea „mașină pe gaz” (gazul fiind sinonimul petrolului, pe atunci nici nu se auzise de gazul metan de astăzi!), dar, deoarece afuma ca dracu’, pentru gătit preferau să folosească o sobă veche, aflată într-o săliță, cu burlanul direct afară. Mare problemă mai era și cu lemnele. Aveam o curte mare, și gardul, din scânduri vechi și putrezite, era din loc în loc, susținut de salcâmi (dafini) bătrâni. Aceștia erau tăiați, an de an, până la înălțimea gardului, și acele crengi se foloseau pentru foc. Începuse pe atunci să se construiască Depoul Gării din Craiova, din Valea Gangului. Și cum noi copiii ne cam făceam veacul pe acolo, ca să ne lase cei „bătrâni”, luam și un sac cu noi, pe care, la întoarcere acasă, îl umpleam cu bucățele de material lemnos (făceam curățenie pe șantier!) ce se găsea din belșug aici. Aceasta, cu atât mai mult cu cât bunicul, ieșit la pensie (fusesse frânar, pe marfare, la „Chefer”), îl angajaseră ca „pasnic” la acest șantier. Eu, împreună cu doi veri de-ai mei, cu 5 – 6 ani mai mari decât mine, mergeam „la prânz” și îi duceam „moșului” bruma de mâncare ce i-o făcea bunica, din te miri ce!

Dar „problema” cea mai mare era a apei potabile și în general, a apei. De la început trebuie să precizez că în toate aceste mahalale nu exista apă potabilă, în înțelesul de azi și deci, niciun fel de canalizare. Există în „fundul curții” o „privată”, un W.C. adică o groapă pe care, pe niște bârne se așeza o „cabină” din scândură, văruiată pe dinăuntru și pe

dinafară, cu un „scaun” tot din lemn, pe care se stătea, ca pe actualul „vas de W.C”. Se făcea de obicei groapa respectivă cât mai departe de camerele de locuit și când se umplea groapa, cam pe trei sferturi, se săpa o altă groapă alăturată, iar cu pământul scos din această groapă, se acoperea fostul W.C. Și așa se proceda în continuare. Eu, când am plecat de acasă în 1957, wc-ul ajunsese cam la mijlocul lateral al curții, deci fuseseră cam 5 – 6 wc-uri de când erau construite casele.

Referitor la apa potabilă, existau trei locuri de unde puteai să iei apă potabilă. Unul era o „ciutură” cam la 150 m de noi, la capul străzii, traversai str. Frații Golești, și pe un loc cimentuit, exista această ciutură, cu un lanț ce trecea pe o roată de metal, cu două „gârniți” (găleți), la fiecare capăt al lanțului. Așa că, scoteai găleata plină cu apă din fântână, și cea goală ajungea în fântână și se umplea. Și tot așa. Se făcea o „coadă” la apă, că stăteai și câte o oră ca să-ți vină rândul la a lua apă.

Un alt loc de luat apă era la „Canton”, pe Bariera Vâlcii, peste drum de liniile ferate, în curtea unui canton CFR. Era mai departe ca prima sursă (vreo 250 m), în schimb venea apa „pe țeavă”, și mergea mai repede, că avea presiune. Dar era mai periculos pentru noi copiii, deoarece mergeam până acolo, cum ieșeam de la noi de pe ulicioară, pe drumul principal și mai și treceam peste 5 – 6 linii de cale ferată, până ajungeam la cantonul respectiv.

Un al treilea loc de unde puteam lua apă, era mai aproape ca la canton, cam tot vreo 150 m, dar era într-o pivniță bombardată și rămasă așa după război. Era o țeavă cu un robinet, din care curgea apă potabilă, dar trebuia coborât pe o scară, în pivnița respectivă, dar și mai greu era când trebuia să urci scările, cu gălețile pline cu apă. Deci, era greu de aprovizionat cu apă „de băut”, așa că se drămuia fiecare strop de apă. La spălat se folosea apa de ploaie, care, când ploua se strângea în fel de fel de vase, cât mai mari. Când am mai crescut și puteam duce căldările cu apă, ni se plătea fiecare căldare (gârniță) cu ceva bănuți, că mi-aduc aminte că „făceam” câteva drumuri cu căldările și „făceam” de un film la „Scala”. Când nu ploua și trebuia să spele rufe, afară în curte, căram o zi întreagă apă de la „ciutură”. Simțeau că ți se lungesc mâinile de atâta cărat apă!

O dată, țin aminte că stăteam la rând la apă, la „ciutură” și a venit un om, gras, îmbrăcat mai „deosebit” (de fapt era o pufoaică, dar

pe atunci nu știam ce-i aia) și a cerut voie să bea și el apă, că vine de la drum lung. Dacă stăteam la rând la apă înseamnă că eram mărișor, adică cel puțin 10 ani, și după ce omul a băut apă direct din găleata ciuturii, a băut rar și mult, a mulțumit, și oamenii l-au întrebat de unde vine, de-i este așa sete. A spus bietul om că vine din prizonierat, din Rusia. Apoi, câteva săptămâni s-a tot povestit ce-a făcut acel om la ciatură, ce a povestit din „Rusia”, din „prizonierat” și câte și mai câte bazaconii. Povesteam tot celor de acasă că, pe la „rânduri” (la „cozi” cum le ziceam noi, dar nu era voie să zici că ai stat „la coadă, ci „la rând”), pe unde stăteam, se auzeau vrute și nevrute.

5

Trăiam în această „Curte” mare, în două corpuri de case bătrânești, 11 suflete, care s-au înmulțit sau s-au împuținat, după situațiile care apăreau de-a lungul timpului. Eram, în primul rând, mama-mare și tata-mare care, când ne-am făcut noi mai mari și ei au îmbătrânit, au devenit „baba” și „moșul”. Dar nu o „babă” și un „moș”, ca niște persoane bătrâne și inutile, ci ca niște persoane pe care le iubeam și le respectam și care aveau un cuvânt de spus în acea mică colectivitate a „curții” și nu numai! De altfel, moșul ne mai apostrofa: „moș e iat-o, nu eu’ când nu era el în toane bune. Ei îl creșteau, de mic, pe un copil a unei fete a lor, moartă de tânără, prin ’37, pe Liță. Apoi, era fata mai mare a bunicilor, sora lui mama „Tățica” cum era cunoscută în neam”, Mămița” cum îi ziceam eu, cu bărbatul ei”, tata Nicu’, cum îi ziceam eu. Urmau copiii acestora: Vali (eu îi ziceam „soră”), care era cam de-o seamă cu mama, și doi băieți, Gigi și Telu. Eram apoi noi, adică eu și cu soru-mea Geta, și mama. Eram case vechi, din „paiantă”, una acoperită cu tablă veche, ce se vopsea la câțiva ani și alta cu carton, care se tot cârpea, aproape în fiecare an – se presăra nisip și se turna smolă topită, pentru „consolidare”. Când ploua afară, trebuia să ne suim, noi copiii, în pod și să punem fel de fel de vase, pentru a nu curge apă în casă, pe noi. Și totuși, când ploua tare, se mai întâmpla și asta. Și cine se urca în pod, cu tavanele alea șubrede? Cel mai mic, adică eu.

Curtea fiind mare, bătrânii cultivau în fiecare an roșii, castraveți, porumb (pentru fiert și prăjit), fasole (o mâncam verde), mazăre și în fața caselor, se cultiva, în câțiva ani la rând, bumbac. Bunică-mea știa să toarcă, avea o furcă și un fus și parcă o văd, pe un scaun verde, mai

Înalt și cu spătar, cum toată ziua torcea bumbac sau lână adusă de la țară, de la moșul. Ne făcea, împreună cu mama, nouă copiii, dar și lor, fulare, flanele, ciorapi, mănuși, tot ce ne trebuia pentru iarnă.

De aici, de acasă, mă învățasem să iau un colț de mămăligă rece și un pic de sare într-o mână și să mă duc în grădină să mănânc roșile și castraveții direct din vrej. Rar mi se întâmplă astăzi să mai cumpăr din piață, roșii și castraveți care să aibă mirosul și gustul celor din copilărie!

Am multe amintiri frumoase despre cei cu care am copilărit în această curte și vă voi spune câteva cuvinte despre fiecare, pentru a vă da seama în ce mediu și cu ce oameni am crescut.

Despre mama-mare și tata-mare am numai amintiri frumoase și duioase. Bunică-mea maternă era „o figură” în mahala. De exemplu, țin minte că mai veneau vecinele să-i ceară bani împrumut. Câte 5 – 10 lei, cam așa se „împrumuta” în acele timpuri. Și discuția avea loc cam așa: „Tață Ioanceo, dă-mi și mie 5 lei împrumut!” Dacă era rău platnică și uitase să-i mai dea înapoi ce-i mai împrumutase, atunci bunica îi răspundea cam așa: „Ce bănicior fato, n-am niciun bănicior!”... Nu bănicior țațo, 5 lei împrumut!”... N-auzi fato că n-am niciun bănicior?!” Și pleca femeia, bombănind singură: „E surdă rău baba, eu îi cer bani și ea spune că n-are bănicior!” Dar și bunica, după ce pleca femeia, zicea și ea: „Da, să-ți mai dau bani împrumut, că cei 5 lei (sau câți or fi fost) ai uitat să mi mai dai înapoi!” Bunicii mei, pe lângă faptul că erau oameni economi (sărăcia te învață să fi econom!), aveau, mai întotdeauna, câte o cameră închiriată cu 300 de lei pe lună, mobilată (adică un pat, un dulap, o masă și un scaun), la câte un fochist de la CFR (care au devenit, mai târziu, „ajutori mecanici”). Erau unii care stăteau în gazdă, ani de zile, că aproape făceau parte din familie, din „Curte”. Țin minte că, după ce plecasem la București la școală, atunci când veneam pe acasă, bunica mă aștepta la fereastră și-mi făcea semn cu mâna să mă duc la ea. Și întotdeauna scotea din „șifoner” (un dulap din scândură, vopsit verde), de sub ziar, câte 50 sau chiar 100 de lei, spunându-mi: „Ia maică, să ai și tu un ban, că ești printre străini”. Îi pupam mâna și ziceam „Sărut mâna!” și Doamne, ce n-aș da acum să mai pot să-i pup mâna bunicii mele! A fost din curtea aia, omul pe care l-am iubit cel mai mult și despre care am numai amintiri frumoase. De o bunătate și o înțelepciune nativă, cum rar, te gândești că există la un

om fără știință de carte. Și să vă dau iar un exemplu. După ce a trecut de 80 de ani (a murit la 84 de ani), nu o dată ne spunea că nu îi este frică de moarte. Ea, ne spunea, că și-a trăit frumos viața, a petrecut – cum noi nu vom ști să petrecem, azi, niciodată – și vrea să moară „senină”. Chiar așa a spus, senină. Și așa a și murit. A lăsat „cu limbă de moarte” ca la înmormântarea ei să nu se facă „circ”, să nu se țiepe... să vină vreo nebună să chirăie la capul meu!”. Dar, asta a voit: să se dea la pomană vin de buturugă și țuică de prună „de țară”, naturală, nu de-asta „de MAT”. Și a mai avut o dorință: toți nepoții veniți la înmormântarea ei, să-i ducă coșciugul pe umeri, până la capul uliței, unde s-o aștepte dricul. Și așa a și fost. Am dus-o pe umeri, toți nepoții (și am fost vreo 8!) până în „capul uliței”, cu toți vecinii ieșiți la poartă. Era ultimul omagiu și recunoștință ce i-o aduceam bunicii noastre! vorbise – când a văzut că slăbise și stătea mai mult în pat – cu bunicul: „Mă Ioniță, să ai pregătit un păhărel de spirt (se purta pe atunci, că oamenii îl mai îndoiau cu apă, că avea 90 de grade, și făceau „basamac”) și dacă vezi că trag să mor, să-mi torni repede paharul pe gât, ca să rămân și după moarte cu fața frumoasă, să nu fiu nici moartă o „ciobăluită”!” Și așa a făcut bunicul meu. A fost frumoasă și moartă. Ea nu a „zăcut” la pat, a început să se simtă „slăbită”, că o lăsau puterile. A știut că „e timpul” – cum zicea ea. Și s-a pregătit cu tot; era mândră să ne arate în „șifoner” cum își pregătise ea, toate lucrurile de pus în coșciug, pentru înmormântare. Și i-a făcut mama o înmormântare și o pomană care i-ar fi plăcut și ei, dacă ar fi văzut-o (dar mai știi, poate că a văzut-o, căci se zice că sufletul nu-și părăsește casa 3 zile după ce moare). Țin minte și acum. Era o zi de vară, nu călduroasă, era și meci de fotbal la televizor, iar noi scosesem televizorul pe un geam și ne uitam la meci, fără sonor. A venit și popa (un popă bătrân și el, cu barbă albă, de la Biserica „Sf. Gheorghe”) și se uita și el la meci, cu noi. Și ne spunea părintele că răposata îi spusese și lui că la înmormântarea ei, oamenii pot să asculte și muzică, numai pusă „mai încet”, că vecinii sunt cam „încuiați la minte”. Muzică nu s-a pus, dar de o pomană pe cinste a avut parte. S-au pus în curte 4 mese, unite, în așa fel că aveau loc la pomană, câte 20 de oameni o dată. De trei ori s-au aranjat mesele, au fost peste 60 de oameni la pomană, cu mâncare bună, cu carne, cu vin și țuică naturală „de țară”, cum a dorit bunica. A fost o înmormântare și o pomană, așa cum și-a dorit-o ea. A

venit toată lumea de pe mahalalele alăturate; toți cei care au cunoscut-o, dar și care n-au cunoscut-o, dar au auzit de ea. La viața ei, a fost o femeie liniștită, ca o „apă adâncă” (în care însă se înecă mulți!). Așa și ea, nu avea treaba nimănui, dar dacă „se lua” cineva de ea sau de „ai ei”, atunci să fi auzit ce ieșea din gura bunicii! Era recunoscută, căci se spunea că „să nu intri în gura ei”. Dar cum se certau femeile între ele pe atunci! De exemplu, se certa baba, cu una „a lui Pirinescu”, de pe „partea ailaltă”, adică de pe mahalaua alăturată. Își ziceau ce-și ziceau, un sfert de oră, o jumătate de oră. Apoi se făcea liniște și după un timp (o jumătate de oră sau chiar o oră), în care mai luau o „pauză” pentru a-și mai face unele treburi prin casă, cearta se relua, la inițiativa uneia dintre combatante (își mai aducea aminte de ceva!). Cealaltă, abia aștepta, că și ea, la rândul ei, se încărcase cu „muniție” și își strigau niște „secrete” știute numai de ele (credeau ele!). Era un adevărat spectacol! Toată lumea făcea liniște, copiii stăteau liniștiți (căci altfel o „încasau”), și toată lumea lăsa lucrul și auzai: „ia, ce mai zice aia?”. Și cearta nu se termina decât seara, la apusul soarelui. Apelativul, atunci când reîncepea o nouă repriză de ceartă, era „Auzi fă...” sau „Și ce ziceai fă...” și alte asemenea „amabilități”. A doua zi începea ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat în ziua anterioară! Să nu credeți că supărarea ar fi ținut „până la moarte”, deoarece, peste o săptămână, două, se împăcau pe la vreo „coadă” la apă, la ciutură, la pâine, la „carne”, atunci să fi văzut regrete din partea fiecăreia și ce prietene redeveneau. Erau oameni săraci, cu sărăcia „în prispă” – cum zicea moșul meu – n-aveau „de niciunele” cum spuneau ei și cred că asemenea certuri îi mai descărcau de „binele” vieții pe care o duceau, care li se strângea în suflet (se refulau, cum s-ar zice astăzi!). După o săptămână, două, își aducea aminte că „oponenta” o ajutase odată, într-o situație, îi mai ținuse rând la pâine, îi mai făcuse altă dată alt bine și astfel, singure se „căinau” zicând: „Ce-oi fi avut eu cu... că, dacă mă gândesc bine, rău nu prea mi-a făcut, mi-a făcut mai mult bine!” Și astfel se făcea pace și se încheia un „armistițiu” tacit, dar nu pentru mult timp!

Multe drame s-au petrecut în acea perioadă neagră și prin aceste mahalale uitate de Dumnezeu. Ca să vă dau un exemplu. Cu „ai lui Pirinescu”, el, bătrânul, fusese înainte de război, patronul unui mare atelier mecanic și acum, bătrân și sărac, ieșea cu un cărucior, cu o

platformă, pe strada principală (pe Frații Golești) sau la capul străzii sale (Cireșului se numea), cu platforma plină cu scule vechi, din vechiul său atelier. Mai cumpăra câte cineva un burghiu sau altă sculă (din „oțel german”, cum se lăuda el), ținându-și zilele de pe o zi pe alta. Fusesse la tinerețea lui un om înalt (de 2 m, ziceau bunicii) și robust, acum cu toate că „se cam adunase”, era totuși înalt. Fusesse un „mic burghez” și astfel era tratat de noua societate „populară și democratică” ce se instalase în martie 1947 în țară (cum dracu’ se întâmplă că toate se numesc „democratice”, dar, după trecerea anilor, ne dăm seama cât de „democratice” au fost). Un Ian de porumb ne despărțea casele; și el avea casa tot într-o fundătură, dar pe mahalaua alăturată. După ce i-a murit soția, a rămas singur, în vechiul atelier, într-o mizerie de nedescris. Mă mai trimitea mama sau bunica la el, cu câte o strachină de mâncare, că aveam o porțiță mică, care dădea în porumb, și de acolo, la el în curte. A primit de vreo câteva ori, dar era un om mândru și n-a mai primit nimic, zicându-mi că el „nu e milog”. A venit mama cu mine „diplomata” curții, care i-a spus că, pentru mâncare, să-i dea lui Nicolae (soțul mamei, după ce se recăsătorise) diferite unelte ce îi trebuie la reparat mașina. Așa a acceptat bătrânul, iar pentru o farfurie de mâncare, el îi dădea în schimb lui tata, niște „fiare vechi”, care lui i se păreau foarte valoroase. Îmi spunea mama, că a murit, după ce am plecat eu la București, sărac și singur, dorindu-și moartea, el nemaiavând puterea nici să-și curme calvarul pe care-l trăia.

6

Pe tata-mare mi-l amintesc că pe un bătrân slab, cu mustață albă „pe furculiță” (și-o lega noaptea ca să-i stea frumos ziua!), țăfnos, imediat „îi sărea țăndăra”, bunica zicea că are în el și ceva sânge turcesc, pe el chemându-l de fapt „Zăulean”, nume care, peste ani, s-a „romanizat” în Zuleanu. Singura care îl pune la punct era bunica. Când noi copiii, ne mai jucam cu mingea în curte (ne făceam o minge din cârpe și ciorapi vechi, legată cu ațe) și cum dădeam cu mingea în gard, imediat scândurile se rupeau, deoarece erau vechi și putrede. Atunci să fi auzit ceartă din partea bunicului! La început, bunica încerca să-l potolească cu vorbe frumoase: „Taci măi Ioniță (așa îl „alinta” ea), că scândurile sunt putrezite, mai trebuie și ele schimbate”. Dar ți-ai găsit-o cu moșul! Se „aprindea” mai tare. Atunci, bunica apela la ultima

„muniție” (era „brandul”): „Mai taci dracului odată, căca-m-aș în capul tău, să-ți curgă pe urechi!” Și cum toată lumea aștepta această ultimă ocară, moșul meu se potolea subit și intra în casă, bodogănind pe drum. Același spectacol era când jucam cărți, eu cu soru-mea și cu bunicii. Jucam la ei în cameră „toci”, „popa-prostul”, dar cel mai adesea „tabinet”. Eu cu soru-mea formam o pereche, și bunicii, altă pereche. Bunica mea, era cu noi, adică dorea ca să ne bucurăm noi de joc, că eram doar niște copii, și dacă mai luam bătaie, plângeam și nu mai jucam. Așa că baba, juca mai mult cu noi decât cu moșu’! Dar ce să te faci cu moșul, că după 2 – 3 bătai, începea să se certe cu baba, că nu vede cărțile, că a dat un popă jos când nu trebuia și tot așa. După ce le luam 3 – 4 jocuri (că scriam rezultatele pe marginea unui ziar), ne făcea bunica un semn cu ochiul și arăta spre moșu’ și noi înțelegeam. Ca să-l „îmbunăm” pe bunicul, îi lăsam să câștige și pe ei un joc, două. Să fi văzut atunci „gură” și laude la moșu’! Dar totul reîntra în normal” și reîncepea spectacolul. Dar și bunicul era un om bun în sufletul său, ca pâinea caldă, dar parcă îi era frică să-și arate adevărata față. Țin minte că bunica știa „să dea în bobi” și să „descânte”. Moșu-meu nu credea în „prostiile” astea. Ne descânta de obicei numai nouă, neamurilor, când, zicea ea, ne „deochea” cineva și ne durea capul și ne simțeam amețiți. Stingea bunica un cărbune, doi, încins într-o ulcică de pământ, cu apă în ea, timp în care „blestema”, de unde cred că a învățat și Argezi de le-a pus în unele din poeziile sale! Țin minte: „să-i pută buricul... să-i sece laptele din țâțe... să-i cadă părul... să aibă urdori la ochi... bube dulci la gură, etc. Și după ce profera asemenea blestemății, că noi „furam” ce zicea ea, nu ne spunea, zicând că descântecul ca să aibă efect, trebuia să-i furi vorbele! La sfârșit făcea o cruce deasupra ulcicăi și apoi ne dădea să bem puțin, de trei ori, ungându-ne cu acea apă la încheieturi. O să râdeți, dar avea efect, ne trecea durerea de cap și „leșinul” care îl aveam înaintea descânteculi. Bunicul, nu și nu, că ne prefacem. Degeaba ne juram noi, cu cel mai mare jurământ: „Zău, pe casa lui Dumnezeu!”. Apoi când ziceam un asemenea jurământ, acea vorbă era adevărată, nu minciună! Bunicul însă, nu ne credea nici atunci... Lăsați-l maică, că ăsta e Toma Necredinciosul! – zicea bunica. Rămânea „netranșantă” problema, așa că nicio parte nu era victorioasă. Dar cu „datul în bobi” era mai „grav”, că bunica „dădea în bobi” și străinilor. Și dădea în bobi când îl trimitea pe moșu’ de-acasă,

Îi găsea ea ceva treabă. Eu eram cel mai curios. Voiam să învăț tot! Așa că eram numai ochi și urechi, după mâinile și gura bunici! Cu mâinile mă mai descurcam eu, dar cu ce spunea bunica celor „44 de bobi” era foarte greu. Că lua bunica 44 de „bobi” (boabe de fasole sau de porumb) și începea să-i împartă câte 2, câte 3 chiar și câte 4, dar niciodată la fel. Îi mai aduna între ei și iar îi împărțea! Nu exista nicio regulă. Mă uitam la gura bunicii, dar zicea murmurând „44 de bobi...” și apoi, ce zicea, numai ea știa. Și, după cum se aranjau cei 44 de bobi, îi spunea femeii respective, câte-n lună și în stele! Te minunai, nu alta! O mai auzai și pe aia căreia îi dădea baba în bobi: „Am știut eu țațo Ioanceo... am auzit și euce-i zicea baba, aia îi întărea spusele! E, cum să nu crezi în „datu’ în bobi”? Moșu-meu, nici să n-audă! Și de-aici, iar sfadă între baba și moșu’. Eu eram arbitru; nu puteam să nu țin cu bunica, pentru că fusesem părtaș la „datu’ în bobi”. Îl făcea baba iar pe moșu „Toma Necredinciosul” și toată treaba rămânea neclară. De fapt, bunicu-meu chiar era Toma Necredinciosul. Cât a trăit, până pe la 80 de ani, bunicul nu s-a dus la biserică... Necredinciosule... iereticule... Iudă...”, dar cum nu-l făcea baba ca să-l ia cu ea duminicile la biserică, el însă nu și nu. După 80 de ani a început să meargă și el, câte o duminică, două pe lună, la Biserica Sf. Gheorghe. Tot neamul râdea de el: „Ce-ai pățit nea Ioniță, ai început să te pui bine cu Dumnezeu?” Vorba lui era: „Dumnezeu e peste tot. Mă rog la El și lângă un pom, oriunde sunt singur!” Și avea mare dreptate, că și eu cred același lucru. Nu-ți trebuie mijlocitor să te rogi Bunului Dumnezeu. Cum nu-ți trebuie un anumit loc să te rogi Lui. El este peste tot și oriunde.

Bunicul, mai la bătrânețe, după moartea bunicii, rămas singur, mama avea grijă de el, am văzut adevăratul lui suflet. O iubea pe mama, ea fiind fiica lui cea mică și nu-i ieșea din vorbă. Dar și mama se purta cu el ca și cu un copil. La ora 12 se obișnuise, de când trăia bunica, să mănânce prânzul, iar mama, la ora 12, era cu prânzul gata! Dar și mama îl iubea mult, se simțea după cum spunea cuvântul „tată”, parcă pe silabe, ta-ta! Îmbătrânise subit bunicul după moartea bunicii, mergea greu (avusese un accident de muncă, în tinerețe, când lucra la CFR, acum apărând sechelele) și nu prea mai avea poftă de mâncare. De obicei, mama îl întreba, cu o zi înainte: „Ce-ai vrea tată să mănânci mâine?” Câteodată mai răspundea aia sau aia, dar de cele mai multe ori răspundea fără chef: „Ce vrei tu!” După ce seara stătea puțin la

televizor, se ridica de pe scaun și pleca să se culce. După ce pleca, mama concluziona: „Lui tata nu-i sunt boii acasă!” Mi-aduc aminte de el, mai în tinerețe, când trăia și bunica, că îi plăcea să facă baie la picioare în apă cu sare, în curte, în fața casei și nu odată, îi venea ziarul (cred că Scânteia), și atunci se uita tacticos pe fiecare pagină, cu toate că nu știa să citească și de multe ori ținea ziarul cu susul în jos, iar noi copiii, unii dintre noi școlari deja, muream de râs! Lua ziarul zicea „ca să se uite la poze”! Când trecuse de 80 de ani, îl mai necăjeam: „Moșule, a uitat Dumnezeu de dumneata!” Iar el, sfătos, ne spunea: „Dumnezeu îi mai ia și pe sărite din „catastiful” pe care îl are El în cer”! A murit la 86 de ani. Nu a suferit, s-a stins ca o lumânare. Am venit la înmormântare toți nepoții, care de pe unde eram plecați, unii la facultăți, alții cu serviciul. La un moment dat, în timpul priveghiului, seara târziu, au plecat toți din camera unde era depus coșciugul, cu mortul. Și atunci mi-am adus aminte că, dintotdeauna m-am gândit că totuși, expresia feței mortului, îl trădează în clipa morții despre ultimele sentimente avute: de groază, de frică, de fericire, uimire, mirare, indiferență, ceva fața mortului – gândeam cutrebuie să spună! Mi-am tras scaunul lângă capul bunicului și l-am privit minute în șir; poate și 10 minute! Eram în cameră doar noi doi. Nu îmi era frică de morți, cu atât mai puțin de bunicul meu. Și, spre uimirea mea, cu toate că avea o față expresivă, slab, cu nasul parcă mai mare decât îl avea în viață, cu mustața sa albă „pe furculiță” (poate mai albă ca niciodată!), nu am putut distinge niciun sentiment avut în clipa morții. I-am privit fața în ansamblu, apoi am împărțit-o, i-am observat ochii închiși, fruntea, obraji, nasul, gura (mai ales), bărbia, totul pe rând și totul în ansamblu, dar de observat nu am observat nimic. Era o față de mort, impasibilă, inertă, care nu-mi spunea nimic. Dar, dacă tocmai o asemenea față „de mort” ne transmite de dincolo de moarte, că, acolo unde au ajuns, e lumea mai bună și fericită, ei neregretând nimic din lumea pe care o lăsau în urmă? Sau că „totul” stă în „suflet” (Ce este sufletul? – eterna întrebare, fără răspuns, a tuturor filosofilor), acel suflet care ne părăsește (își părăsește „ambalajul”, corpul fiind de fapt doar un sălaș temporar al vieții pe care o trăim!) ca o suflare, un suspin, un oftat în clipa morții? (și moșul ne povestea că, în clipa în care bunica a murit, a mai apucat să spună, într-un suspin: „Mor, Ioniță!”). Atunci noi ce înmormântăm? Nu înmormântăm o anumită

persoană, ce ne-a fost dragă, ci un simplu ambalaj, fără suflet, care nu mai înseamnă nimic în acest ciclu viață-moarte și poate și invers. Atunci, pentru ce atâta fast, orgolii la înmormântare? Nu ar fi mai bine dat „ambalajul” focului, să-l purifice, să se unească în vreun fel cu „sufletul” său? De ce stră-stră-stră... strămoșii noștri nu practicau înmormântarea de azi, ci incinerarea? Nu cumva odată cu apariția bisericii, a popilor a apărut și botezul, căsătoria, înmormântarea? Toate aceste „instituții” constituie de fapt, sursa de câștiguri și de existență, a întregii biserici, cu liota sa de popi și ierarhi, de toate mărimile și gradele. Și, cum nimeni nu a venit de „dincolo”, eternele întrebări „Ce este viața?”, „Ce este moartea?” rămân fără răspuns și pentru viitorime.

7

În „curte” mai locuia și fata mai mare a bunicilor (Mamița – îi spuneam eu, sau „Tanța”, cum îi spuneau ceilalți, mama îi spunea Țățica), cu bărbatu-său, „tata Nicu” – cum îi spuneam eu – cu cei trei copii ai lor: Valerica (căreia îi spuneam „soră”), Gigi și Telu. Erau mult mai mari decât mine, astfel că eu i-am prins „în curte” mai puțini ani, când eram mic, ei plecând pe la școli, părăsind și Craiova... Tata Nicu’ era mecanic la singura fabrică de oxigen din Craiova, rămasă de dinainte de război, cu utilaje germane, el fiind singurul care era în stare să țină în funcțiune această fabrică (prinsese, înainte de război, maistorul neamț, care îl învățase toate „chichițele” instalației). După război, noii conducători „populari” și „democrați” l-au dat afară, ca element „subversiv” și au încercat să se descurce singuri. Cum n-au putut, l-au angajat din nou, având nevoie de oxigen în zona Olteniei, aceasta fiind unica fabrică de acest fel în Craiova. Chiar și după ce au mai construit o nouă fabrică de acest gen, pe lângă Parc, în pensie fiind, îl mai chemau pe „tata Nicu’” când nu mai puteau să se descurce, fiind un mecanic desăvârșit, un artist în meseria lui. Am mai spus ce om minunat era acest „tata Nicu’”. Țin minte că eram mic și ca să-mi dea și mie câțiva bănuți, venea de la serviciu și își aducea aminte că „uitase” să-și cumpere țigări, cu toate că trecea, la venirea spre casă, pe lângă o tutungerie și o cârciumă, de unde își putea lua țigări. Ne întreba întotdeauna cine vrea să meargă la „Tomis” să-i ia țigări (era o tutungerie de pe Bariera Vâlcii). Eu săream primul, iar la venire, îi dădeam pachetul de țigări și restul, rest pe care mi-l dădea

întotdeauna mie. Imediat plecam din nou pe Barieră, că era o Cofetărie a unui turc, cu rude de sugiucuri în vitrină, de diferite culori (roz, verzui, galbene), dar și cu bragă rece. Îmi luam de obicei un „țap” cu bragă, o bucată de sugiuc și în acel moment eram cel mai fericit copil!

Vreau să precizez, că noi aveam casa și curtea într-o fundătură, la noi se termina „ulicioara”; erau 23 de case, pe o parte cele care aveau număr cu soț, iar pe cealaltă numerele fără soț, la noi fiind numărul 23. Când venea Tata Nicu acasă, avea crescută de el, o stăncuță (un fel de cioară, mai „boierească”) care, cum îl vedea la capul străzii, zbura și se așeza pe umărul lui, venind împreună acasă. După ce mânca, se puneă pe un șezlong în curte”, cioara” stătea mândră, deasupra capului său, pe șezlong. Cât am vrut noi copiii să ne împrietenim cu „cioara”, dar nu am avut niciunul succes; cum ne apropiam de ea, cârâia și își lua zborul. Mai avea „tata Nicu” de prin ’46—47, un „hobby”, pe acela de a crește iepuri. Să nu credeți că creștea și el, acolo, câțiva iepuri, într-o cușcă! Nu, el avea o magazie (cu pivniță sub ea), la capătul unui „corp de case”, care dădea în curte. Și a făcut acolo o ușiță de lemn, care se deschidea când o ridicai în sus, iar în acea parte de curte, îngrădită, creștea iepuri liberi. Atunci am văzut, pe viu, cât se pot înmulții iepurii! În câțiva ani, nu a mai știut nimeni câți iepuri sunt; își făcuseră tuneluri pe sub pământ, pe sub casă, apăreau iepurași, de toate culorile și mărimile. În acei ani (anii ’50) ne-am săturat de carne de iepure, nici nu mai puteam s-o mai mâncăm. Făceau și ciorbă, și friptură, și mâncare, totul cu carne de iepure! A trebuit să-i stârpească, că-și făcuseră, cum am mai zis acele tuneluri pe sub casă, existând pericolul de a se dărâma casa (casa era din „paiantă”, fără nicio fundație). Se apucase, tata Nicu, într-un timp, și de creșterea porumbeilor, dar nici aceasta n-a durat mult, deoarece „găinașul” de porumbel, e foarte acid și ruginea tabla de pe casă, așa că și pe aceștia i-a tăiat.

De Paști, în fiecare an, cumpăra miel și-l tăia singur, în curte. Într-un an, a cumpărat doi miei, iar pe unul l-a ținut și l-a crescut în curte. Era berbecuț, iar noi copiii ne jucam cu el și l-am învățat să împungă. Și tot așa, zi de zi, dudu-pac azi, dudu-pac mâine, a ieșit o mândrețe de berbec care, cum vedea pe cineva că intră în curte, se și repezea la el și-l lua în coarne! Așa „câine” bun n-am avut niciodată la curte! Mă jucam cu el, îl enervam până se apuca să mă fugărească în

jurul mașinii (care era parcată în mijlocul curții, între cele două corpuri de case); ne pândeam unul pe altul (el să mă ia în coarne, și eu să scap de coarnele lui) și după ce îl oboseam bine și îl amețeam tot învârtindu-ne în jurul mașinii, mă duceam și-l mângâiam, iar la sfârșit îl pupam pe bot! Venea la mine când îl strigam, ca un câine!

Am spus despre tata Nicu că era un foarte bun meseriaș. Îmi făcea fel de fel de jucării, și în acest sens îmi aduc aminte că îmi făcuse un arc (de la o umbrelă veche), apoi un fel de „zbârnel”, cu o elice, care zbura în sus (o sârmă groasă, răsucită, cu un mâner, de unde o țineai, pe care era un mosor și o elice în capătul mosorului, împingeam de mosor și elicea se învârtea și zbura în sus!). Avea un mic atelier în magazie, cu un banc, o menghină și o ladă mare de scule. Țin minte că odată, lucra ceva pe ascuns. M-am gândit, așa mic cum eram, că îmi face o nouă jucărie, o nouă „trăsnaie”. Dar trecea timpul și nu apărea cu nimic. După un timp, m-a chemat în „atelier” și mi-a arătat că făcuse o... pușcă. Mi-a spus să nu spun nimănui, că putea să aibă necazuri. Își făcuse o „pușcă de sallon” cum o numea el. Vâna cu ea guguștiuci, de care erau plini pomii. Avea drept „gloanțe” bucăți de sârmă groasă, de 1 – 1, 5 cm. Nu mai țin minte acum exact cum arăta, dar nu a durat mult această „vânătoare”, că au aflat ceilalți „bătrâni” din curte și a fost obligat să o distrugă, căci pericolul era imens. Să nu uităm că trăiam pe timpul lui Dej, iar noaptea erau ridicați cu „duba neagră” toți cei „suspecți” și peste noapte deveneau „vinovați” și erau și condamnați „la urgență”! Avusesem un asemenea caz și la noi pe stradă. În a doua casă pe dreapta, locuia o familie din care îl cunoșteam numai pe bărbat, care se numea „domn Ilie”. Avea și soție, dar era bolnavă și nu ieșea niciodată afară din curte. Aveau o curte mică, cu un gard, în lungime de vreo 4 – 5 m, prin care nu se vedea nimic înăuntru. Mașina securității a întors la noi în curte, deoarece au încercat să dea cu spatele înapoi, dar s-a lovit de garduri și atunci au strigat la noi la poartă ca să o întoarcă și au spus că „au greșit strada”, dar n-au spus cine sunt și de ce au venit. În acea noapte l-au ridicat pe domn Ilie și, în nicio săptămână, am auzit că l-au și condamnat că „fusesse legionar”. Abia prin '64 l-au eliberat pe bietul om, dar, între timp, îi murise soția, în casă rămânând o nepoată a lor, care a și avut grijă de bătrână, până a murit.

Mai îmi aduc aminte că am văzut și eu o dată un „procuror” din

acele timpuri, care locuia pe Bariera Vâlcii, un fost „illegalist”, îmbrăcat cu haine militare, șapcă, epoleți, cu gâtul ca un taur, mergând înțepat, iar din calea lui oamenii se dădea la o parte, cu frică! Se spunea că „e dat dracului, taie în carne vie”! mai târziu, prin '55—56 (aveam vreo 15 – 16 ani, eram la liceu) am mai văzut un alt „procuror” care locuia la noi pe stradă, la „Mogoșanu’ (am înțeles că și pe el îl chema tot așa, o fi fost rudă cu Mogoșanu ăl bătrân). Dar eu nu mă uitam la el, ci la nevastă-sa, o „doamnă” foarte frumoasă, mereu în capot și în papuci, de câte ori am văzut-o eu prin lănteții de la gardul curții, dinspre stradă. Cred că a fost prima femeie de care m-am îndrăgostit, dar mi-a trecut repede, că după liceu, în 1957, am plecat la București la școală.

Mamița era și ea o figură, în felul ei. A intrat „în istorie” cu vorbele ei, atunci când te servea cu ceva: „Ia mamă, că și așa vream s-o arunc”! Era specialistă în dulcetură. De la ea am mâncat dulceață de nuci verzi, dulceață de prune, cum nu am mai mâncat niciunde (ținea prunele, ca să se întărească, în „lapte de var”). Mâncam de la ea dulceață de gutui, dar la ea, dulceața era dulceață, la alții (și la mama) după câteva luni, dulceața de gutui se întărea că nici nu mai intra lingurița în borcan, mâncai dulceața cu cuțitul! A dus o viață anostă și anonimă, la „umbra” bărbatului ei, „tata Nicu”, un om puternic și cu personalitate. O femeie calmă, poate prea calmă, nici nu știa să se certe cu cineva! După ce a murit „tata Nicu”, a început să fie „pasată” de la un copil la altul. Stătea 2 – 3 luni la unul, apoi la altul, și așa trecea anul. S-a stins săraca într-un apartament în Craiova, în care stătea cu chirie și e înmormântată la Sineasca, iar la cap, pe mormânt are o tufă mare de liliac, care a invadat tot mormântul, având un mormânt neîngrijit și plin de buruieni, ca unul părăsit. Am auzit că unul dintre copii caută să vândă locul de veci în care îi sunt îngropați părinții! Culmea blasfemiei! Nu a știut să se apropie de copiii ei, cu atât mai puțin de nepoți. Când era vorba de „Țățica” (cum îi ziceau bătrânii), se cam schimba subiectul. Încerca, când eram mic, să ne povestească din timpurile când ea fusese copil, și văzuse pe la Valea Gangului (pe unde se jucau și ei) un „zmeu’ care „arunca foc” și care s-a ridicat repede în sus și a dispărut. Să fi fost un OZN?

Cel mai „pitoresc neam” din partea bunicii era un frate al acesteia, pe care eu l-am cunoscut sub numele de „nea Goanță”. Fusese în tinerețe (eu l-am cunoscut când era deja bătrân) mecanic de

locomotivă (cu aburi), o meserie foarte onorabilă și respectată în acele timpuri. Era un povestitor înăscut, cu șarm și am să vă povestesc și eu, câteva întâmplări trăite de el și povestite și nouă, cu prilejul numeroaselor chiolhanuri organizate de mama, după ce s-a recăsătorit și ne mergea bine (am să mai revin asupra acestui aspect). Deci, ne povestea nea Goanță, că era înaintea războiului (al doilea mondial) și lucra ca mecanic pe o locomotivă nouă, mare și frumoasă pentru acele timpuri, numită „Pacific” (americană). Și fiind el pe jos, pe lângă locomotivă, a rămas în locomotivă fochistul, iar când a revenit și el în locomotivă, a găsit acolo un puști de 9 – 10 ani, care puneă mâna peste tot. Bineînțeles că l-a luat la rost, ba l-a mai și apostrofat cu „Cine dracu’ te-a mai adus și pe tine aici? Imediat s-a suit în locomotivă un ofițer și i s-a adresat puștiului cu „Majestate”!! Bietului meu unchi i-au rămas vorbele în gât de emoție, dându-și seama că în locomotiva „lui” era însuși Mihai I, Regele României! Bâlbâindu-se, și-a cerut iertare pentru gafa făcută, dar Regele l-a mai întrebat de una, de alta, iar la plecare, să-i arate că nu-i poartă pică, a și dat mâna cu el!

Dar ne-a mai povestit cum a fost și la alegerile „libere și democratice” din noiembrie 1946 (primele alegeri „libere și democratice” din istoria țării – cum învățăm noi copiii, la istorie!). El era țărănist, și cu o zi, două, înainte de data alegerilor, comuniștii își organizaseră niște „echipe de șoc” care făceau „vizite” acasă, opozanților. Au venit și la el acasă (stătea la casă, cu curte), și în miezul nopții, trăgând cu pistoalele și înjurând de mama focului, l-au căutat prin toată casa. El se băgase sub un pat din bucătărie. Au intrat și acolo, dar Dumnezeu (zice el) i-a mai dat zile și comuniștii nu au căutat sub pat. Nu a mai ieșit din casă o săptămână și zicea că, cum lătrau câinii la poartă el se și băga sub patul salvator!

Cum am mai zis, casele și curtea noastră se aflau într-o fundătură. La noi în curte întorceau toate căruțele și mașinile (mai rare) care veneau la noi pe mahala. La noi în curte se opreau și făceau „o haltă” și diverși negustori ambulanti: iaurgiu (că așa și striga pe uliță), cel ce vindea limonadă, cei cu diverse fructe, dar și diverși meseriași, ca țiganii „costorari” care lipeau cratiți, oale”, costoreau’ tacâmurile, de le făceau albe și curate, că de folosință îndelungată (cât le frecau cei bătrâni cu nisip!) se mai „cocleau”. Și vine într-o zi un țigan, cu nevastă-sa, și se tocmesc cu ai mei să le „costorească”

tacâmurile, să ne mai repare o oală, o cratiță, ca la o casă de oameni săraci. Și bate țiganul un fier în pământ și, cu țiganka alături, fac un foc mic și se apucă de lucru, pentru noi și pentru alți vecini care au apelat și ei la serviciile țiganilor. Eram și noi acolo în curte și priveam la meșteșugul meșterului, căci, de ce nu, era un adevărat spectacol. Era și nea Goanță în vizită pe la noi. Stăteam pe niște scaune de lemn, mici, fiecare având scaunul său, având însă câteva și pentru musafiri. Nea Goanță stătea pe un scaun mare, cu spătar, că purta baston deoarece „trăgea” un picior când îl apucau durerile de reumatism. Și vorbeau țiganii pe românește până „tocmeau” lucrarea, și apoi o dădeau pe țigănește. Și stă nea Goanță al nostru liniștit, și la un moment dat, a început să vorbească și el pe țigănește cu țiganii! N-am să uit niciodată fețele acelor doi oameni! Parcă ar fi văzut un extraterestru! Dar ce fețe am făcut și noi, deoarece nimeni nu știa (nici bunică-mea) că nea Goanță știe țigănește! Dar, după uluiala generală, s-a pornit un râs general, râdeau românii și țiganii la un loc! Ne-a povestit apoi că învățase bine țigănește de la un „fochist” ce-l avusese când era mecanic de locomotivă, care era țigan... Bine mă Goanță, să nu ne spui tu că și țigănește?” îl apostrofă bunica (sora sa) ...Dar ce mă fato, știam franțuzește, să mă laud cu asta?” îi răspunde nea Goanță. A fost un om aparte, cu calități nebănuite. În primul rând era un autodidact, îi plăcea să citească, îi plăcea CARTEA. Mi-am dat seama de asta când eram elev, prin clasa a VI-a – a VII-a elementară, și m-a chemat la el acasă să-mi arate un caiet gros, cu scoarțe negre, dându-mi-l acasă să-l citesc și să i-l aduc când termin. Erau „vorbe cu tâlc” (cum zicea el), culese de el de prin cărțile pe care le citise, dar și multe scrise de el însuși. Era filosofia unei vieți. Cu toate că avea doi copii: un băiat (Giculină) și o fată (Natalița), lor nu le-a arătat acest caiet. Îmi pare rău că nu am mai apucat să-l întreb cine a scris poeziile care erau în acest caiet, deoarece s-a stins curând. Târziu, prin 1973, mi-am adus aminte de acest caiet și acasă fiind, la Craiova, l-am căutat și l-am găsit într-un pod, al vechii case bătrânești. Era într-o ladă, în care mai îmi pusesem eu „la păstrare” și alte cărți, din colecția „15 lei”, Dox-uri și alte asemenea cărți „valoroase”. După 20 de ani (îl aveam de prin '53—54!) plouase peste el, se îngălbenise și era tot scorojit. Atunci, fiind în concediu într-o „Agendă '73” am copiat ce rămăsese nealterat de ploaie și timp. Deoarece consider că ar fi păcat să se piardă această mică comoară, la

sfârșitul acestei cărții redau (în mică parte) selecții din conținutul caietului, sub titlul „În memoria lui Nea Goanță”, adică Gheorghe Marin Ghiță. Observați, vă rog, ce nume curat, românesc, ca un cristal. Prenumele de „Marin” l-a primit de la tatăl său, străbunicul meu, după mamă, de la care am primit și eu acest prenume. Toate au fost scrise de el, sau numai o parte, totul rămâne o mare enigmă! Recunosc însă stilul lui de a vorbi, de a se exprima, asta mai ales când bea câte un pahar de vin, căci îi plăcea grozav vinul!

Mama s-a recăsătorit prin 1951 și de atunci situația noastră materială s-a schimbat la 180 de grade, atât a noastră cât și a celorlalți membri ai „Curtii”. În această perioadă ne vizita foarte des nea Goanță, căci mama era o bucătăreasă excelentă și nu ne lipsea nici vinul din casă. Dar asupra acestui aspect am să mai revin.

Acest „microb” de a culege perle din cărțile pe care le citesc, mi-a intrat și mie în sânge, așa că, după editarea acestei cărți, am să dau la tipar și o selecție de astfel de perle, culese de mine din aceste cărți, redând însă autorul și titlul cărții. Astfel, am să citez unele idei ale lui Montesquieu din „Despre spiritul legilor” (vol. I, II, III), din „Platon-Dialoguri” de Socrate, din „Memorialul din Sf. Elena” de Las Cases, din „Mici poeme în proză” de Charles Baudelaire, din „Memorii” de André Maurais, din „Când au venit Neagoe Vodă” de Emanoil Copăcianu, din „Întâmplarea” de Joseph Conrad, din „Memorii” de Rabindranath Tagore, din „Memoriile unui turist” de Stendhal, din „Memorii” de Cardinalul de Retz, din „Stol de păsări albe. Vuietul muntelui” de Yasumari Kawabata, din „Falsul Nero” de Feuchtwangen, din „Han de Islanda” de Victor Hugo, din „Călătorie în Spania” și „Călătorie în Italia” de Th. Gautier, din „Viața și faptele lui Alexandru cel Mare” de Quintus Curtius Rufus, din „Confesiuni” (vol. I, II, III) de Jean-Jacques Rousseau, din „Memorii” de Boris Pasternak, din „Faust-povestire în nouă scrisori” de I.S. Turghenev, din „Vieți paralele” a lui Plutarh și din „Biblioteca istorică” a lui Diodor din Sicilia.

8

Dar să revin la „Curte”. Tot din „Curte” pot spune că făceau parte, cu toate că nu locuiau în „curte”, și cele două surori ale bunicii mele. În primul rând tanti Smaranda (sora mai mare a bunicii), după nume Mischianu Smaranda. Era căsătorită cu unchiul Bulumeț, un fost

moșier scăpătat, un „aventurier”, iubitor de jocuri de cărți, femei și băutură. Ni se povestea că dimineața, când venea de la „șantan” (casele de toleranță de pe Crucea de Piatră, o stradă pe lângă parcul Bibescu) venea cu trei trăsuri: în prima trăsură își punea pălăria și bastonul, în a doua venea el, iar în a treia erau lăutarii țigani. Era un adevărat spectacol, se strângea la un asemenea „eveniment” tot cartierul! Eu nu l-am prins în viață, mi s-a spus că a murit înaintea începerii războiului. Am apucat-o însă pe „tanti Smaranda”, o femeie slabă și oacheșă, despre care mi se spunea că în tinerețele ei fusese o frumusețe! Eu îmi aduc aminte că, pe la vreo 7 – 8 ani, și cu alți copii, ne uitam prin crăpăturile gardului, la ea pe geam, când venea doctorul să-i tragă apă de la plămâni. Nici n-a trăit mult, dar îmi aduc aminte când, acasă la noi în curte, bunica și cu mama scărmanau niște lână pusă pe jos, pe o rogojină. Aveam pe atunci un cățel negru (care, când a crescut, a devenit un bun prieten al meu), care se băgase în mormanul de lână (și ea tot neagră) și adormise. Cum tanti Smaranda era bătrână și nu prea mai vedea, a apucat din mormanul de lână lăbuța cățelului și tot trăgea de ea, mirată fiind de ce nu o poate ridica. S-a adresat mamei: „La vezi Lolo că s-a încâlcit lâna asta!”. Și mama i-a spus: „Vezi tanti că nu e lână, e laba lui Corbiță!”. Mult timp s-a povestit în neam despre dorința lui tanti Smaranda de a „scărmana” lăbuța cățelului! Altceva nu mai mi-aduc aminte despre această soră a bunicii, care, fiind cea mai mare dintre ele și bolnavă de plămâni, a și murit prima dintre surori.

Sora mijlocie, ca vârstă, era Teodora C. Mihăilescu, pe care, spre rușinea mea, nu-mi mai aduc aminte cum o apelam. Ceea ce știu e că în familie era cunoscută sub porecla de „Bășinoasa” (vă dați seama de ce!). Avea casa și curtea vis-à-vis de casa și curtea în care locuia tanti Smaranda, în „capul” străzii. Una pe o parte a ulicioarei, alta pe cealaltă parte. Cu casele și curțile lor începea mahalaua, și cu noi, în fundătură, se termina. Nu prea mi-aduc aminte prea multe de această soră a bunicii, în afară de faptul că avea în curte un dud mare și bătrân, în care mă urcam și mâncam niște duche mari și negre, până mă durea burta!

Să vă mai spun că alimentul de bază în acele vremuri era cartoful. Cartofi prăjiți sau sub orice altă formă, asta era mâncarea aproape zilnică. Se tăia cartofi într-o tigaie în care se punea un strop de ulei sau de untură, se acoperea cu un capac și, la focul molcom, ce se

făcea într-o sobă veche, antică și de demult, se făcea un terci, care mai era ajutat să capete această formă cu o cană de apă ce se punea în tigaie, ca să nu se „prindă”. Iar acest terci, care era numit pompos „cartofi prăjiți”, se mânca cu mămăligă rece, sau cu pâine, fiecare după cum avea. De la atâția „cartofi prăjiți” vărul meu Liță spunea: „Eu când am să mor, pe mormântul meu or să crească numai vrejuri de cartofi”! În sobă se ardea carton, hârtii, crengi, orice, numai lemne propriu-zise, nu. Lemnele și cărbunii se cumpărau pe bază de cartelă, de la un „Comlemn” de pe Bariera Vâlcii, unde îți dădeau câteva buturugi și bucăți (și praf!) de lignit, pentru toată iarna. Asta se întâmpla prin noiembrie-decembrie al fiecărui an, până atunci, fiecare se descurca cum putea. Norocul nostru, al celor din „Curte” erau salcâmiile care împrejmuiau curtea și sprijineau gardul și care erau „cionțiți” în fiecare an și astfel făceam rost de crengi și vreascuri pentru foc. Se gospodărea fiecare așchiță de lemn, fiecare rămurea. Nimic nu se arunca, se punea deoparte”, pentru foc”. Mai târziu au apărut acele „mașini” pe gaz (petrol lampant) pe care oamenii își pregăteau mâncarea, dar se și încălzeau pe timp răcoros, în camere. Aveam noroc că în acele vremuri, Bunul Dumnezeu ne mai ocrotea în privința anotimpurilor, în sensul că iarna era până pe la începutul lunii martie, când noi copiii mergeam la Teiuș (am mai spus, o pădure de la marginea Craiovei) după ghiociei și brebenei, dar mai ales după urzici, ca să „ne schimbăm sângele”, să ni-l „subțiem”! Vezi Doamne, ni se „îngroșase” sângele în timpul iernii de la mâncarea „prea grasă” din iarna ce trecuse! Ieșeam din iarnă slabi, că și era o vorbă: „Bă, ți s-au subțiat urechile că se vede moartea prin ele”! Și începeam din primăvară cu verdețurile, cum am mai arătat, trecea vara, venea toamna și intram în iarnă. Iarna era greu și speria pe toată lumea. Îi auzai pe bătrâni cum spuneau „Hee, vine iarna!” Cu teamă, cu frică în glas, în sensul că să vedem ce ne mai aduce și iarna asta! Iarna mureau mulți. De foame, de frig, de teamă. Teamă de orice: că nu mai găsești oase la „Măcelărie”, că se termină pâinea la „Pâine”, că nu mai e „gaz”, că la „Comp petrol” pe Barieră nu au mai adus „gaz” de vreo două săptămâni și n-ai ce să mai bagi în „mașina de gaz” și în lampă (căci nu era tras curentul electric). Griji, griji zilnice și foarte multe. Totul se dădea stând la coadă (trebuia să zicem „la rând”, așa ne învățau la școală, nu „la coadă”!), pe cartelă (pâinea zilnică și alte alimente) și pe

„puncte” (tot un fel de cartelă) haine și alte bunuri. Noi copiii aveam pentru pâine cartelă de tip A, care se dădea celor de la „muncă grea” (mineri, mecanici de locomotivă și alții). În funcție de tipul de cartelă (A, B sau C), primeai și cantitatea de pâine zilnică. Era doar un singur fel de pâine, cea neagră și țin minte că până veneam noi copiii cu pâinea caldă acasă (căci nu mai avea timp să se răcească, deoarece cum era scoasă din cuptoarele de la Fabrica de pâine și plecau mașinile cu ea la centrele de pâine din oraș, unde oamenii o așteptau de mult „la coadă”, de dimineața de pe la 4 – 5) mâncam câte o jumătate dintr-o pâine, goală. Dis-de-dimineață trăgeau bătrânii de noi „ai sculați, că e ora 5 și trebuie să mergeți la coadă la pâine”! Doamne, cât amar purtam în suflet că eram sculați cu noaptea în cap! Până prin anii '50, toamna, mai mergeam la cules de porumb și mai ales la cules de struguri, prin jurul Craiovei. Dar unul de pe la Vulpești (sau așa ceva, un sat de pe lângă Craiova) nu ne-a chemat decât în prima zi, că apoi a spus celor adulți să nu mai vină cu copiii că mănâncă și risipesc mult. Și acum, la vârsta asta, mă gândesc cât de al dracului poate să fie un om ca să curme bucuria unui copil de la oraș de a culege strugurii din vie! Cât putea să mănânce un copil? Un scârci de strugure, hai doi. Și asta numea el „risipă”! Seara, toată lumea, adult, copil, primea un coș de struguri, pentru acasă (pe care și-l aducea de acasă). Asta era plata pentru o zi de muncă. Îți dădea la prânz o ciorbă de verdețuri, de te mirai din ce e făcută! Totul era pe „cartelă”, pe „puncte”, totul ți se dădea atât cât să supraviețuiești, să nu crăpi! Mulți bătrâni și copii nu au rezistat acestui „trai fericit”. Rușii erau în țară, pe drumuri te tot întâlneai cu mașinile lor militare, cu un „fi” rusesc pe obloane și niște numere... Eliberatorii” (ca orice alt „eliberator”, de orice nație!) erau în țara noastră, în casele noastre, în sufletele noastre. Povestea tatăl meu vitreg că a fost prins de un grup de soldați ruși, beți, și a fost bătut ca să le dea ceasul și scurta de piele! L-au bătut, l-au dezbrăcat și i-au dat drumul. Aveau „boala” ceasurilor („dava! ceas!” – era prima lor vorbă când te întâlneai cu ei) și avea câte unul câte 5 – 6 (chiar mai multe) ceasuri pe o mână! Țin minte că eram mic (înainte de '50) și se auzise pe mahala că împușcaseră rușii pe unul pe la magazinul „lui Branga” și toată „gașca” ne-am dus într-o fugă la fața locului. Am văzut un civil culcat pe trotuar, cu fața în jos și cu o gaură în fund (în buca dreaptă!). Și tot comentam, cum de murise datorită acelei mici găuri în fund? E

drept că sub el era o baltă de sânge, dar nu am mai putut să-l „studiem”, că au apărut soldații ruși, dintr-un camion, l-au suit în mașină și au plecat. Am plecat dezamăgiți că nu am putut privi mai mult, deoarece, cu așa ceva nu ne mai întâlnisem.

Spre primăvară-vară, în anii secetoși, veneau în mahalale „paparudele”, adică un alai de țigăncușe mai mult dezbrăcate decât îmbrăcate, care dansau într-un fel anume, după muzica unor țigani care le însoțeau. În timpul acestui dans oamenii vărsaucare cu ce aveau vase umplute cu apă pe paparude. Se zicea că acest dans al paparudelor era menit să aducă ploaie. Se mai făcea de către un țigan și o chetă (în bani) printre privitori și gură-cască. Se strângea lumea ca la urs! Dar și când începea să plouă, apoi ploua! Mă învățase bunica, ca în toiul unei asemenea ploi torențiale, dacă voiam s-o opresc, să ies afară cu o secure, s-o înfig în pământ, iar pe partea cealaltă a securii, pe muchie, să pun un pumn de sare, timp în care să spun niște vorbe (pe care le-am uitat). Bineînțeles că potopul nu se oprea, dar mă făcea pe mine ploaia flească! Mama o muștra pe bunica: „N-ai avut de lucru mamă, să înveți copilul ăsta cu asemenea prostii?”; la care bunica mea îi răspundea: „Lasă-l fato, că până la urmă o să reușească el să oprească și ploaia”! Tâlcul acestei încurajări a bunicii l-am înțeles mai târziu „încearcă în viață, că până la urmă poți să și reușești”!

Un alt aspect al vieții pitorești din mahalalele Craiovei era atunci când se auzea că „au venit țiganii cu ursul”. Asta se întâmpla pe toamnă, pe un teren viran, la vreo două ulicioare de strada noastră, spre Valea Gangului. De aici și vorba că „se strângea lumea ca la urs”! Mergeam, cu mic, cu mare, să vedem ce face „Moș Martin”. Erau vreo 4, 5 țigani, fiecare cu „sarcinile lui de serviciu”, precise. Unul ținea ursul, de un retevei gros de lemn, cu un lanț gros la capăt, lanț care era legat cu o verigă groasă, trecută prin buza de jos a ursului. Țăsta era țiganulursar, el fiind cel care conducea întregul ceremonial. Alți doi erau muzicanții; unul cu o tobă mare, pe care o bătea în draci neîntrerupt, al doilea cu un fel de tamburină, pe care o mișca în ritmul tobei. Mai erau 1 – 2 țigani cu „recuzita” întregului spectacol. Ursul juca în ritmul muzicii, saluta, făcea plecăciuni, dar era și „doctor”, adică „călca” pe cei care aveau betșug de șale! Se puneă omul pe pământ, culcat pe burtă, pe o pătură și venea „doctorul” și-l „călca” cu labele pe unde avea durerea de șale! Stăteau nebunii la rând, cu toate că plăteau

pentru asta, dar ziceau mulți, care mai fuseseră călcați de urs, că se făcuseră bine! Noi copiii ceream contra banipăr din blana ursului, căci se zicea că dacă te afumi cu asemenea păr nu mai ști ce-i frica, iar cei ce se mai scăpau noaptea în pat le-ar fi făcut bine un asemenea tratament olfactiv. După cât păr ne vindea un țigan din căruța lui – zicând că e din blana ursului – ar fi trebuit ca ursul să nu mai aibă păr nici în nas! Cine știe cu ce păr, de câine sau de alt animal, ne afumam noi ca să devenim curajoși!

Dacă tot sunt la capitolul „Moș Martin”, am să vă spun o întâmplare mai recentă. Prin 1986 – 1987, mergând prin Retezat, ne-am împrietenit (eu, soția și copiii) cu o femeie bătrână (momârlancă) ce trăia cu fiul ei într-o căsuță din bârne, la poalele Retezatului, izolați de lume. Și ne povestea această femeie (noi îi ziceam „tanti”), că atunci când l-a născut pe băiatul ei, băiatul cu care locuia, l-a uns imediat la naștere, cu seu de urs, ca „să-l facă curajos și să fie ferit de boli”. Și avea când l-am cunoscut noi, în jur de 40 de ani (Nică, sau cum e cunoscut în partea aia de munte sub numele de Apașu’) și nu cunoscuse boala, iar de curaj ce să mai vorbesc. Am să vă spun două întâmplări. Mergeam în concediu, 10 – 14 zile pe an, la ei, în vârf de munte, unde, după cum spunea el”, se întoarce uliul”. Cu tot ce trebuia, cărând cu caii, de jos, de unde nu mai putea merge mașina. Și ne ducem noi într-un an, după ce murise mama lui, și ne spune Nică că a prins un urs cu lațul, un urs care tot îi făcea „pagubă la pruni” (și pe-aici prunul e sfânt, căci din prune se face țuica!) Și l-a lăsat vreo două zile, să vadă dacă nu se eliberează și să scape, și când a văzut că nu are încotro, l-a omorât, l-a „belit” (adică l-a jupuit) și i-a băgat carnea în niște oale mari, în propria-i grăsime (ca și cu oaia când o face sloi) și ne îmbia și pe noi cu „carne proaspătă”. Bineînțeles că nici nu am vrut să auzim, dar el zice: „la să vedeți ceva!”. Și aduce din casă câteva bucăți de carne de urs și fluieră după câini (avea întotdeauna 3 – 4 câini) să vină la masă. Și vin câinii în fugă, se năpustesc la castronul cu mâncare, și odată sar repede în lături și se pun pe mârâit și lătrat. Au mirosit că-i carne de urs și le era frică să o mănânce, cu toate că prin aceste locuri, câinii se nasc flămânzi, trăiesc flămânzi și mor flămânzi! Eram tot într-o toamnă, sus în „Poiană” la Nică, și avea doi câini, mai tineri, și-i vedeam la un moment dat că, pe fânaț fiind, vânau ceva! Ne-am apropiat ușor de ei și am văzut, că de foame vânau cosași,

pe care îi înghițeau de vii! Și cum aceștia „săreau” în burta câinilor, fiecare făcea diferite figuri caraghioase, că nu înțelegeam ce le joacă în burtă! Cât am stat acolo, era spectacolul nostru de după-masă. Nică al nostru prăjea carnea de urs și mânca cu poftă”, reclamând” totuși că „e cam tare”. O altă întâmplare cu el. Venea în miezul nopții spre casă, din sat, și „afumat” (căci asta era starea lui naturală) și, trecând printr-o livadă de pruni, se pomenește la vreo 2 metri de el cu un Moș Martin, care, în două picioare, mânca liniștit prune. N-a zis Nică nimic, a tăcut mîlc, s-au uitat unul la altul, el și-a văzut de drum iar ursul de ospăț! I-am zis că altul ar fi zbierat, ar fi strigat („ursu’ mă...” cum se strigă pe munte în astfel de cazuri), s-ar fi pus pe fugă, dar el mi-a zis că e cea mai mare prostie ca în astfel de cazuri să-l „deranjezi”, mai bine, dacă poți, să mergi liniștit mai departe, ca și cum nu l-ai fi văzut. I-am zis: „Păi da, dacă zbierii și urli, ursul, fiind un animal curios, vine la tine să vadă de ce faci așa urât!” A râs „mânjește” și-mi spune: „He, aș fi vrut să fi fost în locul meu, să văd ce-ați fi făcut...” Eu nu am însă o asemenea curiozitate.

Un alt „spectacol” gustat în mahalalele Craiovei în acele timpuri, era venirea „călușarilor”. Aceștia erau mai numeroși (8 – 10 bărbați), îmbrăcați în port popular, cu opinci, cu tricolor la căciulă, cu tricolor la brâu și la „diagonală” încinși cu același tricolor. Fiecare avea în mână câte o „bătă” mare, cu care făceau și diverse figuri. Erau conduși de un „vătaf” care îi conducea în joc, dar și „trata” locul în care jucau. Se spunea că e de mare noroc dacă îți joacă călușarii în curte (și la noi au jucat o dată!), dar erau și pe post de „medici”, căci, spuneau bătrânii că sunt oameni „luați de călușari”, care fac urât și care nu se fac bine decât dacă le joacă călușarii. Mai făceau diferite „scheme”, dar nu le prea înțelegeam pe atunci. De exemplu, îl culcau pe unul jos, pe pământ, puneau câteva bâte pe el și apoi îl luau la bătaie cu bătele rămase. Curios că cel ce lua o astfel de bătaie, tăcea, de ziceai că-l mîngâie, nu că-l bat ca pe fasole! mai țin minte că îmi plăcea costumația lor, muzica lor și jocul lor, dar și ordinea și disciplina în joc. E ceva magic în muzica lor, că și acum, când aud la televizor un joc de călușari, îmi vine să joc!

Privind „cultura” din acele timpuri, vreau să arăt că existau trei cinematografe, în sală, pe atunci, în Craiova și anume: Scala, Timpuri Noi și 23 August (astea erau în Centru), dar mai era unul, 8 Mai”, mai la

dos". Vara se mai deschideau și cinematografe în aer liber, în grădină și mai țin minte de o grădină vis-à-vis de grădina restaurantului „Dinamo” „în spatele cinematografului Timpuri Noi și grădina de vară a cinematografului 23 August. La Timpuri Noi se rula, non stop, și intrai cu 1, 50 lei și stăteai cât vrui ai, numai filme sovietice, cu soldatul sovietic (Ivan, de obicei), care stătea pe un deal, cu o mitralieră (musai „Maxim”) și „curăța” la hitleriștii care îi veneau ca proștii, în fața mitralierei lui. Sau, un altul, într-un avion, care cu mâinile trăgea cu mitraliera în timp ce, cu picioarele, arunca bombe din avion peste hitleriștii de jos, care fugeau, ca șobolanii de frică, care încotro! E vreo deosebire de Walker, sau de Segal, sau de alți „eroii” americani de acum? E același lucru, și cu „eroii” ăștia de azi, numai limba li s-a schimbat, vorbesc englezește, nu rusește. Și ei bat de rup, cu mâinile goale, câte o armată de infractori sau spioni ruși! Noi nu ne-am schimbat – din păcate – de loc. Pe atunci se învăța „ruskaia iazâka”, că viitorul venea de la răsărit, acum viitorul vine de la apus și se învață în draci (din grădiniță!) limba engleză! Noi nu am fost învățați de mici și acest lucru s-a întâmplat cu toate generațiile ce ne-au urmat, că viitorul ni-l facem noi! Că nu vine altul străin, să te facă pe tine fericit! Își face fericit poporul lui (dacă și pe acela în întregime, sau numai pe cei aleși!), și la tine vine doar să te mintă, să te jupoaie și să profite de prostia ta. Și, același Cardinal de Retz, în „Memorii” ne spune că, și în urmă cu sute de ani, „protecția prinților, nu dura niciodată mai mult decât interesele lor”. Deci, nimic nou sub soare, numai noi românii, nu suntem în stare să învățăm nimic! Și că tot veni vorba de „cultură”, să vă mai spun că Teatrul Național, era în același imobil în care se găsea și liceul nostru și mai intram la galerie, la matinee, pe o intrare ascunsă, printr-un hol al liceului. Mai era și un cinematograf în aer liber, în Parcul Poporului (cum se numea atunci Parcul Bibescu), dar aici rula filme numai în anumite zile din săptămână. Vara mai existau și grădinile restaurant. Am să vă spun ceva amuzant privind aceste grădini. Era o grădină-restaurant numită „Dinamo”. Era moda, pe atunci, a unui dans numit „Conga”, în care dansatorii se înșirau unul în spatele celuilalt și se apucau de mijloc, mergeau așa și, la un anumit moment al melodiei își „aruncau”, toți odată, picioarele în lateral, strigând „Conga!”. Fiind vorba despre o grădină de vară, ieșeau dansatorii și afară din grădină, pe stradă. Așa plecau mulți, neplătind

ceea ce consumaseră! Așa că autoritățile au declarat acest dans ca fiind „decadent, produs al societății capitaliste, coruptă până în măduva ei”! Asta a fost soarta unui dans atât de iubit de „șmecherii” Craiovei, care o „tundeau” englezește când era vorba de plata consumației.

Dar, tot o întâmplare, cu un alt restaurant renumit al Craiovei, Minerva. Jucase și câștigase tata la „loto” și am mers la „Minerva” să „udăm” norocul! Și invită ai mei, la acest „chiolhan” și pe nea Gogu cu nevastă-sa (Tanti), dar și pe nașul și nașa lor de cununie. Eram, deci, noi patru și ei patru, deci, opt persoane. Nu mai știu câte numere nimerise tata, dar toată lumea îl asigurau că va câștiga cel puțin 10.000 de lei! Erau bani în acele timpuri. Așa că se apucă ei să comande apetitive, felul întâi, felul doi și desert. Și băutură pe măsură! Ne-au văzut chelnerii că suntem niște „amărășteni”, așa că ne-au servit ca pe niște persoane „very important” (cum s-ar zice azi). Când veni la sfârșit și „nota de plată” i-a cam pierit lui tata chef, că a plătit peste 3.000 de lei. Dar toată lumea îi spunea: „Lasă Nicolae, că ai să primești de la Loto peste 10.000 de lei”! Și în săptămâna ce a urmat, s-au stabilit și premiile la categoria respectivă, dar mare surpriză că au fost mulți câștigători la acea categorie premiul a fost de vreo 300 de lei și ceva! Vă închipuiți dezastrul ce a urmat! De atunci am învățat eu vorba aia înțeleaptă, românească: „Domnia și prostia se plătesc în viață”!

9

Dar în toamna lui 1947, a trebuit să mă duc la școală. Era o școală în cartier, o „școală generală” (nr. 11), unde mergeau toți copiii, de pe toate mahalalele, Bariera Vâlcii, Valea Gangului, mahalaua Măgarului (că exista și o asemenea mahala), toate „ulicioarele” de pe lângă gara Craiovei, str. Donca Simo, cu toate străduțele ce „radiau” din ea. Școala avea la subsol o sală mare, cu ciment pe jos (fusesse cu ani în urmă sală de sport), în care erau așezate mese lungi, din lemn, vopsite în roșu, la care la ora 10 ni se dădea, celor mai săraci (eu și cu sora mea apăream „în acte” că aveam numai mamă) o mică gustare, dar înainte de mâncare ni se dădeau niște bile de sticlă colorate în diferite culori, care ziceau că sunt de la Crucea Roșie, și ni se mai dădea zilnic, pentru poftă de mâncare ni se spunea (parcă noi de poftă de mâncare duceam lipsă!), câte o lingură de „untură de pește”. Se plimba lingura aia, unică, din gură în gură, că trebuia să îi înghiți repede conținutul, că o „soră” o scotea de la tine din gură, goală și o și umplea pentru următorul. Era

rea a dracului această „untură de pește”, dar, după ce îți dădea bilele de sticlă frumos colorate, și apoi și ceva mâncare, înghițeau rapid lingura cu untura de pește, făcând și pe „eroul”, nu te strâmbai, ba chiar făceai o față ca și cum chiar ți-ar fi plăcut! Cu școala, în clasa I, nu m-am prea „descurcat”. Fugeam acasă, ba că ne-a dat drumul mai repede, ba că am alunecat la WC-ul școlii și m-am lovit la coaste (aflasem și eu că aveam și coaste!), ba că m-a bătut nu știu ce copil, asta e, nu prea îmi plăcea școala. După bătaia corespunzătoare a mamei, mă reîntorceam spăsit la școală, de mâna bunicii. Aveam o învățătoare bătrână și urâtă, care ne bătea cu o nuia și mi-era frică de ea. Asta așa a mers până când a venit un nou „tovarăș învățător”, un bărbat tânăr. Datorită acestui om cred că am prins eu drag de carte, de școală. Am devenit un elev silitor, disciplinat, bun la învățătură și până în clasa a IV-a nici nu știu cum a trecut timpul. Școala era mixtă, așa că în clasă eram și băieți și fete, ceea ce nu era rău. Ni se făceau anual fel de fel de injecții, în mână, în picior, chiar și în fund! La injecții se punea problema cine este cel mai curajos. Eram printre cei care bravam, fiind printre primii la făcut injecții. În clasa a IV-a am fost făcut pionier. Clasele I-IV reprezentau „ciclul întâi” (era model rusesc, cred), apoi dădeam un examen oral, la terminarea clasei a IV-a, și treceam în „ciclul doi”, în clasa a V-a (care urma, până în clasa a VII-a). Acum, după atâția ani, când mă gândesc cum arătam noi, copiii, în acei ani, în ce condiții învățam, cum eram îmbrăcați și hrăniți, mare minune că am apucat această vârstă. Toți copii eram îmbrăcați ca vai de lume, încălțați eu te miri ce (apăruseră în Craiova refugiații polonezi, care vindeau pentru mâncare, niște saboți, făcuți de ei, din lemn, cu niște barete frumos colorate), dar mai ales cu „teniși”, încălțăminte săracului, care erau purtați până ne ieșeau degetele afară (eram un popor de „sportivi”!); Toți eram slabi, hrăniți ca vai de lume, așa că acea mâncare de la școală, de la ora 10, ce ni se dădea de către Crucea Roșie, era ca o mană cerească. Dar și asta ni s-a dat doar până prin clasa a III-a, că apoi a „întărcat bălaia”. Mi-aduc aminte că atunci când îmi era foame de-mi ghiorțăiau mâțele, în pauza mare (de la ora 10), fugeam acasă (că școala era la două ulicioare de casa noastră) să mănânc ceva. Orice era bun, și o felie de pâine goală (ne spuneau bătrânii că, cui îi place să mănânce pâine goală, acela va fi om deștept când va fi mare!), și chiar și o felie de mămligă rece (căci mămliga se tăia cu ața, feliifelii) cu orice pe ea,

untură, magiun sau întindeam prin niște ulei din tigaie. Odată, când am fost pe la Craiova, la casa bătrânească (muriseră bunicii), am găsit o oală de aramă pe care era imprimat, în afară, de meșterul care o făurise, anul 1888. Mi-am adus aminte că în ea făceau bunicii mei mămăliga cea de toate zilele. Am luat-o cu mine, drept amintire, dar după despărțirea de prima soție am uitat-o pe la ea, într-un beci și n-am mai găsit-o. Aș fi dat oricât, numai s-o mai recuperez, ea făcea legătura cu copilăria mea, dar nu am mai putut.

Să vă dau un exemplu numai, câtă sărăcie era în acei ani. Lângă școală (care și ea era în spatele gării) era un cântar (pod-basculă) pe care se cântăreau camioanele cu marfă care plecau sau veneau din gara Craiovei. Veneau, mai ales mașini cu produse agricole. Făcuseră copiii niște sârme îndoite la un capăt, de vreun lat de palmă, ascuțite și când veneau mașinile cu cartofi la cântar, până potriveau mașina pe cântar, copii dădeau atacul pe la spatele mașinii. Dădeau cu această sârmă în mormanul de cartofi din mașină, și bucata de sârmă, ascuțită (era o sârmă mai groasă) se înfigea în 2 – 3 cartofi. Erau unii care erau iuți de mână, și dintr-o mașină luau și câte 8 – 10 cartofi la un „atac”. Era și un om bun la cântar (cantaragiu) care făcea gură numai așa, de ochii lumii, știa el că bieții copii furau de foame. Ce să mai zici de țăranii care veneau dinspre Bariera Vâlcii să-și vândă fructele la oraș, cu căruțele acoperite cu un coviltir făcut din coceni de porumb. Imediat copiii înconjurau căruțele și-și băgau mâna printre coceni de porumb, furând mere, pere, prune, struguri, ce apucau. Mai primeau și câte o biciușcă pe spinare, dar aia nu prea conta față de prada cu care fugeau. Și, cu toate acestea, cei 7 ani școlari au trecut repede. După ce am fost făcut pionier, m-au făcut și toboșarul detașamentului. Având „origine socială sănătoasă”, învățând și bine, dar având și un fel de rudă (soțul lui Lică, o rudă a bunicilor) care era comandantul pionierilor pe întreg orașul Craiova, la defilări, cu ocazia diferitelor sărbători la care pionierii deschideau orice defilare, eu eram comandantul fanfarei pionierești. Adică, eram în primul rând, în dreapta, cu toboșarii, și după ce băteam tobele, într-un anumit ritm, știut dinainte, la un moment dat, ridicam mâna dreaptă, cu unul din bețele tobei în mână, semnal la care „trompetiștii” se pregăteau (duceau trompetele la gură), iar când lăsam brațul drept în jos, încetau tobele și sunau trompetele. Era un spectacol foarte frumos și tare

gustat de cei de pe trotuare. După câteva măsuri cântate de trompetiști (stabilite de dinainte) la fel, ridicam mâna dreaptă cu bățul tobei și când îl lăsam jos, încetau trompetele și porneau tobele. Când stabileam ca „muzica” să tacă (era la fel stabilit dinainte) ridicam mâna dreaptă, fără bățul tobei și când o lăsam jos, tăcea toată lumea. La reluare, începeau tobele, la fel cu brațul drept ridicat, cu bățul tobei în mână, când strigam „Atenție!”. Și așa, în tot timpul defilării. Făceam repetiții pe stadionul „Locomotiva” din Craiova, dar ni se dădeau acasă „instrumentele” (cu o săptămână, două înaintea defilării), cu care înnebuneam la cap, părinții și vecinii. Tot cât am fost „pionier fruntaș” am mers în excursie la „Palatul Pionierilor” din București. Acolo, țin minte că am mâncat niște „cornuri” cu rahat (nu mai mâncasem până atunci) și am băut apă de la o fântână „țâșnitoare”, din Parcul Palatului, cum de asemenea, nu mai văzusem până atunci. De asemenea, am mai fost în excursie (toate acestea erau gratuite) la Segarcea, la fosta cramă regală. Am văzut acolo butoaie de vin din sticlă, mari cât un vagon. Am mâncat struguri pe săturate și ni s-a dat și acasă. Ce mai țin minte din cei 7 ani de școală generală? Se punea mare accent pe limba rusă; ne-a venit prin ciclul II (clasele V-VII) o profesoară tânără, de istorie, care venea la școală îmbrăcată cu o rochiță înflorată, cu nasturi mari și albi în față, de sus până jos. Așa era moda pe atunci. Era și frumoasă, a dracului! Toți băieții învățam istorie numai de dragul ei! De atunci am rămas cu o dragoste aparte față de istorie, de cărțile de istorie. Nu vă mai spun ce vise ne mai făceam noi băieții față de frumoasa și cocheta noastră profesoară de istorie! Atunci eram îndemnați să citim „Tânăra gardă” de Arkadi Gaidar și „Așa s-a călit oțelul” (Kak zakalalsi stal? sau cam așa ceva se numea în rusește) de Nicolai Ostrovscki. Țin minte că prin clasa a VI-a, am scris un articol la gazeta de perete a școlii, inspirat din „Tânăra gardă”. Am fost „eroul” școlii și a stat articolul meu mult timp la gazetă.

Și, cu toate greutățile, cei 7 ani la Școala generală mixtă nr. 11 din Craiova, au trecut repede. Odată m-am văzut absolvent de 7 clase elementare, dând iar un examen de absolvire. Mă și văd, învățam pentru examen, în curte, în grădină, unde era și cușca câinelui (Corbiță cel mic, care acum devenise ditamai câinele, Corbea). Ni se dăduseră întrebările, de la fiecare „materie” și învățam cu voce tare. La început, câinele credea că vorbesc cu el, când a văzut că nu mă mai opresc, a

Început să mă latre, ca apoi, când s-a obișnuit cu mine, să stea cu botul pe labe și să se uita la mine compătimitor! Am zis că învățam bine, aveam „origine socială sănătoasă”, făceam și activitate „pionierească”, așa că nu aveam nicio teamă de acest examen de absolvire a celor 7 clase. Așa a și fost, deoarece am absolvit școala cu brio. Problema era unde să mă duc mai departe? Mama și bunică-mea, văzând că-mi place cartea și învățam bine, nici nu se gândeau să nu dau la liceu. Mai ales că pentru pregătirea de admitere la liceu, se organizase de școală, încă din clasa a VII-a, „grupe” de meditații, în care, un elev bun medita acasă 3 – 4 elevi mai slabi. Și o asemenea „grupă” aveam și eu, din ea făcând parte și Ioana, fata unui cârciumar, care avea crâșmă și casă pe strada principală (Frații Golești), o casă mare, cu curte mare, deci nu făceau parte din „mahalalele” noastre. Să vină la meditație la mine, fata lui... (nu mai țin minte cum îl chema)! Eram tare mândru de această situație.

Zis și făcut. Am dat, în 1954, un alt examen pentru a intra la liceul Nicolae Bălcescu (fostul și actualul Carol). Bineînțeles că am intrat fără probleme. Atunci am văzut, și pe parcursul anilor de liceu, că noi făcusem carte nu glumă la școala noastră de cartier. Era atunci o regulă în învățământ ca profesorii buni să fie repartizați la astfel de școli de cartier, unde învățau „copiii oamenilor muncii”. Și nu era rău deloc. Prin clasele V-VII (și chiar mai mici) se organizau diverse manifestații cultural-artistice, la „Căminul cultural” de pe strada Gării. Astfel, aveam corul școlii, în care cântam și eu, aveam un ansamblu de jocuri populare (și eram îmbrăcați în port popular), dar și o echipă de teatru a școlii, la care mi-aduc aminte că se puneau în scenă piese cu chiaburi grași, care „sugeau sângele poporului” și țărani săraci, dar cinstiți!

La liceu am văzut că existau colegi, ce terminaseră 7 clase pe la țară, care nu știau bine nici tabla înmulțirii! Dar și aici, am dat peste profesori foarte buni, fiecare pe materia lui, fiind un adevărat „Profesor”. Am făcut „Limba și literatura română” cu un profesor, Miti Demetrescu (sper că nu mă înșel la nume!), care, printre altele, ne pune pe câțiva, care scriam foarte urât, să scriem, în fiecare zi, când aveam ore cu el, câte o pagină de caiet, punând caietele pe catedră la începutul orei cu el, să ni le verifice. Scriam acea pagină, când ne mai grăbeam, urât și îi motivam că „m-am grăbit dom’ profesor” dar el ne

spunea întotdeauna că „și pe șaua unui cal în galop, trebuie să scrii ortografic și citeț”. L-am avut profesor numai până prin clasa a IX-a, apoi am auzit că s-a îmbolnăvit și s-ar fi pensionat de bătrânețe (că era și bătrân). Era de fapt, un bătrân frumos, cu părul alb, frezat și cu trăsături ale feței, de artist. Ulterior am aflat că era și poet și scrisese numeroase cărți de poezii, înainte de război. Ne-a venit la „Limba și literatura română” o profesoară (al cărei nume nu mi-l mai amintesc) care „ne predă” după carte! O urmăream câteodată din bancă, după carte și ce scria în carte, aia zicea și ea. Nimic în plus!

Aveam la „Chimie” un fost moșier, un om mare, înalt, mai bătrân, care ne scotea la „ascultat” la tablă, câte 3 – 4, în picioare. Cel care nu învățase purta cu el o discuție calmă, că nici nu știai unde vrea să ajungă. Cam așa: „De unde ești tu, mă?”, iar elevul spunea un sat de pe lângă Craiova... – Și părinții tăi au boi, vaci, oi, animale?” continua profesorul „Au, domn profesor!” se grăbea elevul să răspundă... „Și ce au, mă?...

— Păi (zicea elevul, după caz) au o vacă și două capre...

— Și păsări nu aveți mă?... Avem găște, domn profesor”. Bietul elev se și gândea că i-ar fi adus profesorului o găscă și astfel s-ar pune bine cu el... – Apoi, mă vită...” (sau boule, cum îi venea la gură), continua profesorul, calm... de ce cheltui tu banii lui tătâne-tu, că or fi oameni cinstiți și harnici și nu te duci tu înapoi de unde ai venit, să ai grijă de capre și găște, că de-aia ești bun!... Mă, se răstema profesorul la el, liceul nu e obligatoriu! Treci în bancă, ai nota 2!” (erau notele de la 1 la 5 – model sovietic!). Clasa, în tot acest timp, râdea și făcea liniște numai în timpul dialogului dintre profesor și elev. Profesorul ne apostrofa: „Râdeți mă, râdeți, că nici voi nu sunteți mai breji!”. La sfârșit, când trebuia să ne încheie mediile, scotea la tablă pe cei cu note de 1 și 2. Toată ora era un circ pentru noi cei din bănci, căroră ne ieșea media de trecere (de la 3 în sus). Le ținea la început un discurs: „Mă, v-aș lăsa corigenți, că așa meritați, dar nu pot, că zice „tovarășul director de studii” că nu am „metodă pedagogică” și tot eu ies prost”. (aveam și un director plin, dar și un „director de studii”, un fel de politruc, ce nu predă nicio materie, el era „responsabil” cu disciplina în internat și în liceu, în general!) ...Așa că, dintre voi (și le spunea numărul), jumătate îi las totuși corigenți, ceilalți vor trece”. Și punea întrebări, la fiecare, pe rând. Nu știa unul să răspundă, răspundea

următorul. Și așa se alegeau ei între ei! Cel care răspundea la 3 – 5 întrebări, scăpa și era trimis în bancă. Aveam ora de Chimie după ora de sport, în care, de cele mai multe ori, jucam fotbal. Și cum ne prindeam cu jocul pe teren, mai toți întârziem la ora lui. El scria la tablă, și noi încercam să intrăm, pe furiș, dar el tuna de la tablă: „Intrați mă la oră, că eu nu vă văd”! Aveam în clasă un coleg pe care îl chema Haideți Mihai, și când striga catalogul, când ajungea la numele lui, noi cei din spate strigam „Unde?”. Râdea clasa de se auzea și la clasele alăturate. Azi așa, mâine tot așa, și când ajungea cu strigătul catalogului la Haideți, doar se uita peste ochelari la locul unde îl știa pe elev și trecea mai departe! Toată clasa protesta indignată! Dar profesorul râdea hâtru de la catedră. Am făcut cu el „Chimie anorganică”, doar în clasa a VIII-a, deoarece în clasele a IX-a și a X-a am făcut „Chimie organică” cu directorul liceului, profesorul Codreanu. Orele cu el le făceam în amfiteatru, iar eu stăteam în ultima bancă și mă uitam pe geam, pe stradă, afară (era și liceul de fete alături!). Mă vedea și mă striga: „Cel de la cucurigu, vino și continuă!” Îmi plăcea chimia organică și eram printre cei mai buni din clasă la această materie, știa cum mă cheamă, dar voia el să producă rumoare în clasă. Eu, să fiu drept, cu un ochi mă făceam că privesc pe geam, afară în stradă, dar eram cu un ochi și urechile la ce se petrecea la tablă. Mergeam la tablă și continuam schema pe tablă și el, mulțumit, zâmbind în colțul gurii, mă trecea la loc, dar nu îmi dădea nici notă. Aveam la el doar note de 4 și 5. Mi-a plăcut mult de acest profesor. Știa cum să vorbească cu elevul, să îl facă să înțeleagă că trebuie să învețe. Puțini profesori mai aveau acest dar. Am mai avut un asemenea profesor la „Limba rusă” („ruskaia iazâka”?! – nu mai știu cum se scrie!). Acesta la orele lui, nu scotea la tablă. Vorbea în mijlocul clasei și vorbeam rusește cu el, pe marginea lecției de zi ce o aveam. Citeam pe rând lecția de zi în rusește, din carte, (spunea numai „Continuă Ionescu’, așa că nu știai când îți vine rândul!), după care traduceam textul în românește. Apoi, tot din mijlocul clasei, plimbându-se mereu prin clasă, dialogam în rusește cu el, pe marginea lecției avute. Ne arăta cu degetul, care să răspundă. Totul se petrecea rapid, nu știai, trebuia să stai jos și urma altul, care știa. Era cred, în acele timpuri (1955 – 1957), o lecție „activă”, sau mai degrabă „interactivă”. Toată clasa participa la lecție, iar la sfârșitul orei striga și catalogul, te ridicai

în picioare iar el, în funcție de cum ai participat la dezbateri, îți punea notă. La absolvirea liceului mai toți știam să citim și să vorbim rusește. Fuseserăm obligați să ne cumpărăm „Dicționar româno-rus”, un dicționar gros, cu coperti roșii, groase, pe care îl am și acum în bibliotecă. Lecția următoare era ceea care urma din carte, el o citea o dată și o traducea, la sfârșitul orei și ora viitoare urma aceeași oră interactivă.

10

La „Matematici” (Algebră, Trigonometrie și Geometrie) am avut o profesoară mică de stat și mai grăsuță, nu îmi mai aduc aminte cum o chema, dar noi îi ziceam „Baba”, că mergea mai greu, legănat. Avea prostul obicei să ne „mănânce” pauza și asta ne supăra foarte tare. O apucau explicațiile în timpul „recreației” noastre. Pentru a o învăța minte, am hotărât să aducem un ceas, care să sune la terminarea orei. Cine să aducă ceasul? ăla, că stă la internat, ălălalt, că stă în gazdă, ăla, că nu are acasă ceas cu sonerie, așa că m-am obligat eu să-l aduc, știind că bunicii mei aveau un ceas de masă, cu sonerie, pe care scria „CFR” (doar bunicul meu fusese „cheferist”). Vreau să spun că fiecare dintre noi aveam o poreclă. Eu am avut în liceu, porecla de „Căpitanul”, altul era „Pisoi”, altul „Tuti”, altul „Bibiloi”, și așa mai departe. Așa că, la următoarea oră de matematică, cu „baba” am băgat în sobă (aveam o sobă de teracotă în clasă) ceasul, pregătit de mine, de acasă, să sune la „fără zece”. Și când „baba” tot explica la tablă, ceasul, din sobă, se pune pe sunat, cu gălăgie mare, că soba îi amplifică țârâitul. Parcă nu se mai oprea! Profesoara a lăsat totul baltă, și-a luat catalogul și a ieșit val-vârtej din clasă. Ora următoare a venit „tovarășul director de studii”, care ne-a anunțat că, după ore să rămânem toți în clasă. După ore, „poliție”...Al cui e ceasul (care se confiscase!) și cine l-a pus în sobă?” Toată clasa, mormânt. Directorul, care ne-a tot momit cu tot felul de promisiuni, spune: „Bine, atunci toată clasa va fi eliminată o săptămână!” N-am mai putut și m-am sculat în picioare: „Al meu e ceasul și eu l-am pus în sobă!” M-a chemat jos, la „cabinetul” lui. Și acolo, morală cât cuprinde. Mi-a spus că mă va pune în discuția „Consiliului profesoral”. Și au hotărât să fiu eliminat o săptămână de zile. Devenisem „eroul” liceului, dar cum era să mă descurc acasă. Plecam la fel, în fiecare zi „la școală” (aveam cursuri după-amiaza) și stăteam prin parcuri (era un parc chiar vis-à-vis de liceu, unde era și o

biserică), dar spre bucuria mea, după 3 zile de eliminare, am fost anunțat de colegi că mi se redusese pedeapsa și mă puteam întoarce la școală. Ulterior am auzit că directorul liceului (profesorul meu de chimie organică) avusese cuvântul hotărâtor în diminuarea pedepsei, dar spre surprinderea mea, însăși profesoara de matematică, „Baba”, a intervenit pentru reducerea eliminării. Trebuie să spun că nu-mi prea plăcea mie Geometria (parcă „plană” și „în spațiu”), dar la algebră eram cel mai bun din clasă. Când se poticnea vreunul la tablă, cu un exercițiu lung de se termina tabla, profesoara mă striga „Blendea, vino de ajută-ne!” și găseam „buba” întotdeauna. Și mi-a spus și profesoara: „Ai avut noroc că ești un elev bun la mine, că altfel te eliminam de tot din școală!” Dar nici „baba” n-a mai „mâncat” pauzele de „recreație”, nici la noi, dar nici la o altă clasă, de la povestea cu „ceasul din sobă”. Apropo, după ce am revenit la școală, după eliminare, mi s-a dat și ceasul și l-am înapoiat bunicilor. De atunci, cât am fost în liceu, m-am ferit să mai „calc în străchini”.

Dar cel mai original profesor (să nu-i spun „figură”) a fost cel de Geografie, pe care toată lumea îl cunoștea (inclusiv orașul, căci era arbitru de fotbal) sub numele de „Maciste”. Era un om bine făcut, lat în spate și cu un pic de burtă. Avea o voce de tunet. Când intra în clasă și zicea „Bună ziua!”, noi trebuia să-i urlăm un „Bună ziua!” de se auzea, cred, până la cancelarie. Dacă îi răspundeam mai domol, ne apostrofa: „Ce bă, n-ați mâncat azi? Ia, încă o dată!” Și urlam cum îi plăcea domnului profesor. Și trebuia să și înveți la el, că nu avea niciun Dumnezeu. Dacă te scotea la hartă și nu știai orașele unui stat ce-l aveam ca lecție în acea zi, nu știai lecția „ca pe apă”, se ridica de la catedră, și te apuca de un umăr și te scutura de-ți jucau creierii în cap, tipând: „Trezește-te bă!” Și-ți tot repeta acest îndemn. A doua oară nu-ți mai trebuia o asemenea „trezire”! În pauza de dinaintea orei, toți ne buluceam în fața hărții, să vedem unde era localizată țara, cu orașele ei mai importante. Că, la ora lui, nu trebuia să stai ca „boul la barieră”, trebuia să iei bățul și să te îndrepti pe hartă direct la țara respectivă și la orașul respectiv. În caz contrar, te „trezea” el. Dar „numărul” și-l făcea când povestea, când avea chef, despre „unele” secvențe din viața sa conjugală. Povestea, la o altă serie (că eram trei serii: A, B și C), că l-a apucat ploaia și era cu soția lui... Bă, era apă pe stradă și eu călcam din piatră în piatră, ca o căprioară (și el avea peste

100 kg) și nevastă-mea, din baltă în baltă, ca o vacă!" Sau, când și-a uitat ceva acasă și a trimis un elev acasă, să-i aducă ce uitase: „Bă, suni la poartă și o să vină nevastă-mea, o femeie frumoasă, și ai să-i ceri ce ți-am zis eu! Ai înțeles, bă?" ...-Da" zice elevul timorat... Ia repetă măi" zicea profesorul. Și începea elevul: „Mă duc la dumneavoastră acasă, sun la poartă și apare nevastă-mea, o femeie frumoasă..." Dar nu a mai avut timp elevul să continue că domn Maciste s-a și repezit la el, ca să-l „trezească" ...Bă, nu-i nevastă-ta, e nevastă-mea!" Că elevul avea simțul umorului sau se fâstâcise față de profesor, asta nu mai știu! Știu însă că a trimis un alt elev acasă la el.

Mai mi-aduc aminte, de profesoara de Franceză. Era o femeie bătrână și cum nici ea nu era prea „hotărâtă" să ne învețe franceza, nici noi nu prea aveam chef de franceză (la „putere" era limba rusă, cum e acum limba engleză! Istoria se repetă!) Așa că, la orele ei, aducea în primele bănci vreo 3 – 4 „franțuji" și toată ora discuta cu ei franțuzește, iar noi ceilalți, discutam și noi despre fotbal, ce-a mai făcut „Știința" (așa se numea atunci „Universitatea Craiova" de azi), completam buletine pronosport, pentru concursul nostru pe clasă, deoarece organizam în fiecare săptămână, „concursul prono" al nostru m, cu 1 leu varianta, și luna, cel care prindea cele mai multe rezultate corecte, lua toți banii (erau câțiva zeci de lei!). La extemporale (lucrări de control) ne ajuta ea să răspundem sau scoteam noi cărțile și căutam răspunsurile (cei care știau să se uite în cărți!). Toți aveam media 3 (de trecere), iar „franțujii" și alții care mai „rupeau" franțuzește, aveau mediile de 4 și 5. Și asta cu toate că îmi plăcea – și îmi place și acum – limba franceză. Dar îmi era rușine de ce-o să zică ceilalți colegi, când or să vadă că „Căpitanul" lor trecuse în tabăra „franțujilor". Era inacceptabil!

La Istoria României nu-mi mai aduc aminte cine mi-a fost profesor, cu toate că am absolvit liceul, la această materie, cu media 4 (repet, erau notele de la 1 la 5). Dar mi-a plăcut și-mi place și acum istoria, în general. V-am spus cum arăta profesoara noastră de istorie din clasele V-VII! Când mă gândeam la „istorie", mă gândeam la profesoara noastră, tânără și frumoasă, îmbrăcată cu o rochiță înflorată, cu nasturi mari, albi, de sus până jos! Era o „Istorie a României" groasă, foarte groasă și nu prea o luam în geantă, că ne rupea mâna!

Îmi aduc aminte de profesorul de Fizică, un fost profesor universitar care ne predă ca la Universitate. Era un bărbat blond, slab, de înălțime medie, cu câteva fire de păr în cap, pe care le „aducea” să-și acopere chelia (așa am ajuns și eu!). După ce am terminat liceul l-au și luat înapoi ca profesor la Universitate.

Și de profesorul de „Anatomia și Fiziologia Omului” și de „Bazele darwinismului” îmi aduc aminte; cu atât mai mult cu cât m-a „meditat” toată clasa a X-a, pentru a „intra” la Medicină. Orele cu el le făceam în Laboratorul de Anatomie, o sală de clasă ce avea un schelet uman, diferite planșe pe pereți și bineînțeles tablourile unor mari savanți (majoritatea ruși), printre care „trona” Pavlov, cel cu reflexele sale condiționate! Îi venise mamei ideea ca „să dau” la Medicină, să mă fac doctor, deoarece „neam din neamul nostru n-am avut doctor în familie” (de parcă profesori, economiști sau juriști am fi avut!). Și așa, începând din clasa a X-a, mergeam, de două ori pe săptămână, cu bicicleta (că aveam o semicursieră veche), până pe lângă Parc (erau vreo 8 km dus-întors), unde mă „medita” dom’ profesor, la el acasă. Adică el lucra prin curte (locuia la casă cu curte), și mie îmi dădea să scriu (să copiez) dintr-o carte rusească (tradusă în românește) scrisă de unul Secenov (că n-am să-l uit până la moarte!), numită „Anatomia și Fiziologia omului”. Aceasta era „meditația” domnului profesor! După ce copiam în caiet, cât îmi dădea el de copiat, mai vorbeam despre ce scrisesem (adică el vorbea, că eu doar îl ascultam), și eram liber. Vedeam el că nu mă prea „trage ața” să mă fac doctor, dar dacă mama ținea morțiș la asta, el primea banii și mă „medita cu sânge”!

Dar să spun câte ceva și despre disciplina (pot spune „cazonă”) care domnea în liceu. În primul rând, aveam uniforme (șapcă, costum), fiecare cu număr matricol pe mâneca hainei. Dacă te prindeau fără uniformă prin oraș, sau, și mai grav, cu numărul matricol luat jos, aveai mari probleme. Singurul loc de „promenadă”, seara, era strada „Unirii” (acum nu știu cum se numește, dar este vorba de strada pe care se află restaurantul Minerva), pe care ne plimbam agale, de la un cap la altul a străzi și invers. Asta era strada „reprezentativă” a „protipendadei” Craiovei în acei ani (vorbesc de anii 1954 – 1957).

Revenind la disciplină, în recreații ieșeam pe coridoare, care erau pardosite cu scânduri „date” cu motorină, deci erau negre. Când apărea vreun cadru didactic, toată lumea se retrăgea instantaneu spre

zid (sau ferestre) după caz, și se făcea un coridor larg, de elevi, prin care trecea „cadru”. Și se făcea liniște și-l salutam. Mai îndrăzneau câțiva băieți să mai fumeze în pauze, prin WC-uri, dar frica era mare, că dacă te prindeau, erai eliminat. Țin minte că era o mare invidie și învrăjbire între cele două licee de băieți din oraș, Liceul N. Bălcescu (fostul și actualul Carol) și Liceul Frații Buzești.

Vara, în vacanțe, mergeam aproape zilnic la „Luncă”, pe marginea Jiului. Țin minte că erau și niște autobuze fără acoperiș („bărci” li se ziceau), care făceau vara traseul Gară-Luncă sau Gară-Parc. Mergeam vara și cu părinții la Luncă, cu autocamionul lui tata, luam și mâncare gătită cu noi și mâncam acolo, la iarbă verde, pe malul Jiului. Dar în vara lui '57, înaintea examenului de „maturitate” (bacul de azi) am primit vacanța de vară, mai repede ca în alți ani, pentru a ne pregăti pentru „maturitate”. Mai toți colegii ne întâlneam la „Luncă”, unde învățam împreună, dar ne mai și scăldam în Jiu. Atunci am avut prima experiență dramatică a vieții mele. Aveam un coleg, Saca Epifanie, cel mai bun și silitor elev din clasă. Stătea în banca dinaintea mea, fiind coleg de bancă cu Tiță Ovidiu (zis Bibiloi), eu stând în banca din spatele lor, împreună cu un bun coleg, Motea Titi. Și într-o zi, ca oricare alta, când eram când în apă, când la „tocit”, la un moment dat cineva îi simte lipsa lui Epifanie. Îl căutăm noi prin toată Lunca, dar nu-l găsim. Îl strigăm, ne agităm, dar degeaba, Saca nu-i niciunde. El stătea la Cămin, anunțam pedagogul și cu mari speranțe (de copii naivi!) credeam că, chiar dacă l-a „dus” apa în jos, acolo erau niște grilaje și, fiind un bun înotător, s-ar fi putut salva, oprindu-se în aceste grilaje. E drept că acolo a fost găsit, dar mort. Nu pot să descriu prin ce traumă am trecut atunci. Era de la Piatra Olt și l-au dus acasă. Stătea și el pe lângă gară, iar tatăl lui era ceferist. Am fost toți colegii la înmormântare, în frunte cu profesorul de rusă, care ne era și diriginte; țin minte că s-a strigat catalogul, au fost flori, muzică, lacrimi și multă durere. De atunci mă tot întreb, când văd că mor oameni valoroși, buni, de viitor”, cum mor mișei, când cei buni mor așa”? Dar „c-o moarte suntem datori”, ori buni ori răi – tot un mormânt, nu-i nimeni drac, nu-i nimeni sfânt, credința-i val, iubirea-i vânt și viața fum"! Mare adevăr spune Coșbuc în „Moartea lui Fulger"! Adevărul e că atunci când ești tânăr nu te gândești la moarte. Nu ai timp! Și în acest sens, am eu o notare din acele timpuri (un dialog imaginar): – Ești sărac!

— Sunt tânăr!

— Tinerețea-i trecătoare!

— Da, dar cât sunt tânăr, sunt bogat! Când mai îmbătrânești, se mai schimbă treaba! mai auzi că moare ăla, că a murit ălalt, vrei nu vrei îți pui întrebarea logică „Mie când îmi vine rândul?”

Dar să vă spun câteva cuvinte despre cum erau îmbrăcați tinerii în acele timpuri. Până la clasa a VII-a eram îmbrăcat – la fel ca toți ceilalți – cu haine cumpărate „pe punte” (cum ziceau bătrânii!). Era un material de costume, numit „sare și piper” și din el se confecționau costume și pentru tineri și pentru bătrâni. Toți eram îmbrăcați „sare și piper”! Și cămășile se cumpărau tot „pe punte”, erau din „stambă”, deci diferența hainelor dintre tineri și bătrâni consta în mărimea îmbrăcăminții. Pentru sezonul de toamnă-iarnă, se lucrau în casă flanele, mănuși, fulare, ciorapi și alte asemenea. Pe timpul liceului uniforma era la bază, iar când ne mai îmbrăcam „civil”, apelam tot la confecțiile uniformizate ale regimului „democrat-popular”! De când mă știu, copil fiind, am avut mereu pantalonii rupți în fund și pingecele rupte la pantofi (băgam în pantofi cartoane, ca să nu călcăm pe pământ!). Și nu mi-aduc aminte să fi avut vreun „moft”, vreo stare de inferioritate, deoarece toți ceilalți erau ca mine! La liceu s-a mai schimbat treaba, și-mi amintesc că la terminarea liceului mi-au făcut ai mei, pentru prima oară în viață, un costum de haine la un croitor, unul Cărămizaru (sau Cărămidaru?), un croitor cu atelier particular. Restul vieții am fost îmbrăcat tot „pe puncte”! Dar să vă spun regretul vieții mele (în privința îmbrăcăminții): mi-am dorit toată viața să îmi fac un palton negru! Vedeam când eram adolescent, pe „Unirii” la promenadă, diverși domni cu paltoane negre pe ei și mi-am „șoptit în barbă” ca la primul salariu să-mi satisfac acest moft! Dar au trecut sute și sute de salarii și paltonul negru tot nu am putut să mi-l fac. Acum nu-mi rămâne decât să las cu „limbă de moarte” să mă îngroape cu un asemenea palton!

11

Dar, să vorbesc și despre MAMA. A avut 17 ani și respectiv 20 de ani când ne-a avut, pe sora mea și respectiv pe mine. Tata – am mai spus – ne-a părăsit la un an după nașterea mea, plecând definitiv în București. A rămas singură, cu doi copii mici de crescut. O mai ajutau și buncii mei, dar și ei erau săraci. Numai mama știe cum s-a descurcat

În timpul războiului, în anii de secetă și apoi în anii ce au urmat, că tot nu erau de „niciunele” (cum ziceau cei bătrâni, când erai sărac lipit pământului). Țin minte că eram de vreo 4 – 5 ani, și mama urma să se căsătorească cu unul Iordăchescu (îi țin minte numele și acum), care era cum era, un om „spilcuit”, înalt și slab, dar nu ne suferea pe noi copii. Când se mânca, ei mâncau la masă, și pe noi pe mine și pe soru-meane puneau să mâncăm pe jos, lângă o sobă. Atunci nu dădeam importanță acestui lucru (important era că mâncam, că aveam ce mânca!), dar acum, mă gândesc că al dracului om a fost (că mă gândesc că a crăpat între timp)! A trecut un timp și mama n-a mai suportat o asemenea umilință și „l-a gonit din Curte” (cum spunea „baba” când m-am făcut mai mare). Și-mi povestea bunică-mea, cu bucurie și mândrie, că „i-a zis ea, Lola (adică mama), i-a arătat ea cine suntem noi”! Cine eram noi? Niște oameni săraci, cinstiți, onești, și mai ales mândri (ca orice oltean!). Mama era o femeie foarte frumoasă (s-o odihnească Bunul Dumnezeu!), era și școlită pentru vremurile acelea (avea 7 clase), și avea o inteligență nativă, pe care o găsești numai la oamenii curați sufletește. Era o femeie descurcăreță, viața o învățase să fie așa.

Prin 1951 s-a căsătorit cu tatăl meu „vitreg”, care a fost însă mai „tată” decât cel natural, biologic. Era pe atunci șofer pe un camion al unui negustor numit Manciu, care avea în piața Craiovei (care era cam în spatele actualului Teatru Național) o „prăvălie” mare, cu fructe și legume. Avea și o mașină, un camion (carosată) un „Ford '85” cu care tata aducea marfă pentru magazinul lui și pentru alți negustori, aproape non-stop. A muncit tata din greu, până a strâns niște bani, și „nașul” (că între timp, patronul i-a devenit și naș, cununându-l cu mama) i-a vândut camionul, în rate. Astfel a devenit tata, dintr-un om mai muncitor ca nimeni altul, un „mic burghez” în ochii regimului. Așa că mama luându-și numele de Zamfir (după tata), noi copii, am păstrat numele de Blendea, pentru a putea răzbi în viață, pe la școli, să avem „origine sănătoasă”. Tatăl nostru biologic avea „origine sănătoasă”, fiind muncitor-tâmplar la un spital din București („Cantacuzino”). Așa că, atunci când ni se cereau acte, fugeam la București și luam acte pentru școală, de la tata, cel cu „origine sănătoasă”, muncitorească, dar de crescut, ne creștea tatăl cu „originea nesănătoasă”, „micul burghez”! Aceasta, cu toate că tata era tot șofer pe propria-i mașină, dar tot „mic

burghez” era în ochii obtuzi ai comuniștilor. Se considera că se „exploata” pe sine însuși! Povestea cra pentru cine ne întrebă tatăl biologic, natural, era recăsătorit la București, dar noi suntem crescuți de bunici, la Craiova. Nicio vorbă însă despre mama, care locuia în aceeași curte, cu soțul ei, tatăl nostru adevărat, care ne creștea și avea grijă de noi. Datorită regimului intrasem într-un „carusel” absurd, din care nu mai puteam ieși. Și asta s-a perpetuat, pentru mine, până în 1989. În 1972, urma să ocup un post de procuror la Târgu Jiu și „cadrele” mi-au făcut „dosarul” la familia de la București, unde mai aveam încă două surori! Eram un om cu origine sănătoasă, muncitorească. Și trebuie reținut că în 1972 aveam și eu un „trecut” care putea spune unui om rațional, ce fel de om eram (aveam 32 de ani)! Cu atât mai mult mi-au trebuit astfel de acte – copil fiind – și în 1954, când am dat examen de admitere la liceu! Era o nebunie! Se judeca omul după „originea socială”, nu după ce era el, capacitatea lui, ce reprezenta el ca individ. Poate de aceea, toată viața am fost un nonconformist, un „rebel”, un „rău de gură”, chiar și în timpul comuniștilor. Am fost și membru de partid – că altfel nu se putea – n-am avut niciodată vreo funcție, am fost un membru de rând, dar, cum după Drept, am urmat și trei ani de Filosofie, nu prea mă provocau mulți pe la adunările de partid, sau pe la „învățământul” de partid! Așa că, legătura mea cu tatăl biologic nu a fost făcută decât prin niște stupide și ridicole hârtii comuniste. Dar să revin un pic la „originea socială”, acest punct era trecut pe orice act ce îl completeai. Treceai acolo, fudul”, muncitorească”, să fii sigur că îți creșteau șansele cu 50 % (la ocuparea unui post, la obținerea unei locuințe, chiar și la obținerea unei banale – atunci nu era de loc banală! – butelii de aragaz!). Era ca și cum te lăudai că ai „sânge roșu” (sau mai roșu decât la alții!) în vine.

Dar, din „Curte” pot spune că făceau parte și cei doi câini – Corbea și Urseicare au crescut și au îmbătrânit, odată cu mine. Ursei era o corcitură de „lup”, cel mai bătrân dintre cei doi, cuminte și inteligent. Asta în comparație cu Corbea (Corbiță, cum îl alintam noi), care era un „sărântoc” de câine, negru și mare ca un urs! Când l-am primit era un ăla mic, de o palmă! Aveam o „lăptăreasă”, și când venea dimineața cu laptele, știa că primea și el un taier cu lapte și se prezenta singur la „porția” de lăptic. După ce mânca, își făcea o burtică că nici nu

mai putea merge! Poate și de unde am crescut „împreună”, mi-a fost atât de drag și am atâtea amintiri despre el. Vara, când era cald, având o blană neagră, lucioasă, cu părul mare, îl tundeam cu foarfeca! În fața casei aveam două trepte de ciment, turnam apă și el știa și venea „la tuns”. Îl tundeam tot (dădea „cota de lână” ziceam eu, că tot se „purtau” pe atunci, la țară, cotele!) numai capul și o coamă la gât, îi lăsam, precum și vârful cozii. După ce-l tundeam, toți ai casei făceau glume pe seama lui. Dar lui nu-i păsa, de parcă spunea, din ochii mari și negri, ce se uitau la tine: „Nu mă supăr, că ce este mai important am obținut: nu-mi mai este cald”!

Citeam revista „Urzica” (o publicație de „satiră și umor” din acele vremuri) și acolo am văzut o caricatură cu un copil pe sanie, care înhămasse un câine la sanie și cu un băț lung, ce ajungea în fața botului câinelui, legase o sfoară, care avea la capătul ei, un cârnat! Câinele voia să prindă cârnatul și, vrând-nevrând, trăgea sania ca să ajungă la cârnat. Cum era iarnă, sanie aveam, câine aveam, iar cârnat am cerut de la mama, am trecut la punerea în practică a caricaturii din Urzica. Și mă trăgea Corbiță al meu pe sanie, să ajungă la cârnat, că râdeau de se prăpădeau, toți din curte! Până s-a cam plictisit câinele să tot tragă sania și să nu mai ajungă niciodată la cârnat, și într-o zi a tras sania într-o parte și m-a răsturnat cu sanie cu tot, în zăpadă. Și a mâncat și cârnatul! Am mai încercat eu să-l mai păcălesc, dar se învățase cum să ajungă la cârnat și am renunțat la plimbările mele cu sania. Iarna îmi făceam un „derdeluș”, într-un colț al curții (strângeam zăpada din curte, și făceam din ea un mic „munte”, cu o pârtie către curte). Seara udam cu apă „derdelușul” ca să înghețe noaptea, și a doua zi mă suiam cu sania pe acest derdeluș (cu chiu, cu vai!), îmi luam avânt cu sania și, pe burtă alunecam până la poarta de intrare în curte (erau vreo 8 – 10 m). Corbiță (seara îi dădea „moșu’ drumul din lanț, și îl lăsa liber prin curte) stătea toată noaptea sus, în vârful derdelușului, de ziceai că mă chinuisem o zi întreagă să-l fac pentru el, ca să aibă el unde sta, ca să păzească noaptea curtea! Fiind un câine mare, bine hrănit (am mai spus, după recăsătorirea mamei, situația noastră materială s-a schimbat substanțial, la 180 de grade!), avea și blana deasă pe el, nu prea se sinchisea de zăpadă și dormea direct pe ea. Într-o zi de iarnă (iarna îl lăsau ai mei, noaptea liber în curte) a sărit gardul (nu era o greutate pentru el!) și s-a dus și a dormit într-o săliță a unor vecini de

la capul grădinii noastre. Toată noaptea, se plângea femeia a doua zi, nici n-au putut să iese afară să-și facă nevoile, că, cum deschideau ușa, Corbiță al nostru, mârâia și îi băga urgent înapoi în casă! Au avut noroc că mai aveau borcane goale prin casă! Din seara aia, își închideau vecinii noștri ușa la săliță! Nu știu ce l-o fi apucat că elde cele mai multe ori – dormea într-o săliță, pe un preș, în fața camerei unde dormeau părinții mei. Noaptea trebuiau să-l ferească, să pășească peste el, ca să nu-l deranjeze, că ziceau părinții că ridică capul și se uita la ei cum îl feresc să nu-l calce! Într-o iarnă, trăia și tata Nicu, era până-n prânz, acasă erau numai buncii (ei aveau „odaiacum ziceau ei în partea opusă porții de intrare în curte”) și pe Corbiță nu-l legase încă „moșu”. Poarta de intrare în curte nu avea nicio încuietore, și îl pune dracu’ de vine unul să-l cheme pe tata Nicu, că nu știu ce nu mergea la fabrica de oxigen. Și vede Corbiță că intră omul în curte, ca la el acasă! Era în partea cealaltă a curții, dar în câteva salturi a fost la el. Bietul om, intrase în curte vreo 4 – 5 m, și craspre norocul său – îmbrăcat cu o șubă lungă până la pământ. A avut inspirația de s-a pus în 4 labe și s-a acoperit cu șuba groasă. Corbiță s-a repezit pe el, dar a văzut că nu are de unde să-l apuce, și atunci s-a retras și s-a pus în fund. Cum mișca bietul om, câinele era pe el. A strigat omul după ajutor, dar buncii mei nu-l auzeau. După vreo oră zicea omul a ieșit și „moșu” afară din casă, ca să-l lege pe Corbiță. Când îl vede, el îl păzea pe bietul om, care numai că nu făcuse pe el de frică (mult nu mai avea!).

Dar, așa „prost” cum îi ziceau ai mei (dar el săracul își făcea datoria), era și cu „ai curții”. Vara îi dădea drumul mai rar din lanț, că îl pune seara pe „sârmă”, în curtea mare (era o sârmă groasă, de vreo 20 de metri, întinsă pe pământ prinsă cu doi țăruiși la capete, băgați în pământ, care era întinsă pe diagonala curții, până pe la vreun metru de poartă) și dimineața, când îl striga să-l lege „dincolo” în grădină și să-i pună cureaua de la lanț la gât, își arăta colții! Numai moșu-meu îl putea lega. Mârâia și la el, dar „moșul” îl înjura și îl „ocăra” și îl păcălea de-i pune cureaua la gât. Când a murit Corbiță (eu eram plecat de mult de-acasă) mi-a spus mama că moșu-meu a plâns ca un copil, după câine, și l-a îngropat în grădină, că a fost „un câine credincios”. Și când, copil fiind, le „mai luam” de la mama, fugeam în grădină, la cușca lui Corbiță. Cușca lui era de fapt, două aripi mari, „din spate” de camion, puse una lângă alta, cu ceva carton pe ele, ca să nu-l plouă, și pe jos, cu

niște „zdrențe”, cum zicea baba. Când o vedea pe mama nervoasă și, de obicei, cu o nua în mână, odată se „enerva” și Corbiță. Începea să mârâie și să-și arate colții, arătând în acest fel că nu-i place violența! Mama nu avea curaj să se apropie de el, mă amenința cu „lasă că vi tu în casă” și plecă. După ce trecea ceva timp, totul se liniștea. La prânz, mâncăm noi și înainte de asta, le duceam blidele câinilor. Le puneam mama câte un polonic de ciorbă, pâine și un pic de sos din felul doi, pe deasupra. Eu le duceam câinilor să mănânce. Corbiță nici nu se uita la blidul lui, se ducea direct la blidul lui Ursei, îl mirosea bine și se uita la el, apoi se ducea la al lui și începea să mănânce. În acest timp, Ursei, câine deștept, sta deoparte și îl privea. După ce pleca Corbiță, se apuca și el, calm, să mănânce.

Oare sunt un pic nebun? Păi, dintre toți oamenii din curte, de niciunul nu mi-am adus aminte mai mult de câteva rânduri (la unii nici atât), iar de Corbiță, un câine, am încă atâtea amintiri! Am iubit mai mult un câine decât oamenii dragi între care am trăit și crescut! Mi-e milă de copiii de azi, care nu știu ce este iubirea de un animal, care este, poate, mai profundă decât iubirea de semeni. Animalul nu te dezamăgește niciodată, omul, chiar și cel mai drag, o mai face câteodată!

Țin minte că am avut în curte și doi motani. Unul, când eram eu mai mic, cu capul mare (mare fiind și el) dormea pe „prispă” la bunici, la soare. Mă duceam pe furiș, tiptil, tiptil, și-l împingeam de pe scândură (cam de un lat de palmă era) și cădea pe pământ (de la vreun metru). Se speria și miorlăia groaznic, dar nu pățea nimic, că imediat venea și se așeza tacticos, în același loc.

Mult mai târziu am avut un alt motan, dar ăsta era mult mai inteligent și mult mai mare ca primul motan. Aveam lângă gardul, dinspre casa lui Țambru, ceva lemne lungi, la uscat, și acolo mergeam cu un verișor – Ioncare stătea la bunici în gazdă, mai mare ca mine, și îi arătam motanului porumbeii de pe casa lui Țambru (îi plăcea să crească porumbei de rasă). Casa era acoperită cu țiglă, și la intrarea în casă, pe hol, acoperișul era în „două ape”. Pleca motanul nostru la „vânătoare”, se suia pe casa lui Țambru, stătea „piti” pe țiglele dintr-o parte, deasupra holului și cum apărea un porumbel în „teritoriul” lui, pac, sărea pe el. Și ca vântul, cu el în gură, trecea repede peste garduri și era cu el la noi, la lemne. Când a aflat bunica și mama ce făceam noi,

apoi am primit noi! Că Țambru ăsta își iubea porumbeii ca pe ochii din cap. Dacă ne-ar fi prins, nu ne-ar fi spălat tot Jiul! Avea numai porumbei de rasă; de-ăia care se ridicau spre cer, sus, și apoi se dădeau peste cap, pe o aripă și făceau fel de fel de „giumbușlucuri” prin aer. O pereche de astfel de porumbei costa o avere în acele vremuri. Era, în fiecare duminică dimineața, în piața Craiovei, târg de porumbei. Ne-am lăsat urgent de asemenea „vânătoare”, și motanul – cât era el de frumos și deștept – a fost dus urgent la „țară”, să-și exerseze acolo talentul său de vânător!

12

Deci, să revin și să spun că de prin 1951, viața în „Curte” s-a mai luminat, de când mama s-a recăsătorit. Cum am mai spus, tata, era șofer și făcea transporturi în tot județul Dolj, dar și în județele limitrofe. În vacanțe mergeam cu el la drumuri lungi, și mai ales în sezonul lubenițelor, a fructelor, stăteam și câte o săptămână prin diferite sate doljene și transportam lubenițele (mai mulți țărani se asociau în acest sens) în diferite orașe ale județului. Toți „chiorii” (adică pasagerii care-i luam în „lada” mașinii și îi transportam, când nu eram încărcăți, dintr-un sat în altul), de fapt banii pe care îi primeam de la ei, erau ai mei. Îmi amintesc că am stat într-un sat vreo 3 zile, la niște țărani tineri. La ei mâncam, la ei dormeam. Gazda era a dracului de frumoasă și cam fâșneată! Dar ce rețin e că ne-am umplut de pureci. Ne mânca pe amândoi, peste tot, și mi-aduc aminte că mergeam spre casă, era noaptea, și tata îmi zice că să prind un „individ”, dacă pot, că îi era frică să nu fie păduchi. Aveam o tehnică (și o mai am încă!) de a prinde purecii direct pe piele, fără să mă uit, numai să ajung cu mâna la el. Așa am făcut și în noaptea aceea. Tata a oprit mașina și am coborât în fața farurilor, și când a văzut că e vorba de pureci, tare mult s-a mai bucurat tata. Știa el ce știa! Mi-a spus să nu spun mamei că am dormit la familia aia de țărani, că am dormit la niște bătrâni. Și să nu-i spun nimic nici de pureci. El îmi dădea voie să iau toți banii de la „chiori”, așa că am tăcut mîlc și nu i-am spus mamei nimic. În acei ani mă făcusem „boier” mare, nu mai mâncam din lubeniță decât miezul. Dădeam cu ea de podeaua caroseriei mașinii (că eu stăteam între lubenițe), luam cu mâna (murdară, bineînțeles!) miezul, și-l mâncam (mă ștergeam cu mâneca, cu ce aveam pe mine), iar restul lubeniței, fără miez, îl aruncam la copiii care fugeau după mașină, după o bucată

de lubeniță. Și ei se băteau după bucata ce le-o aruncam eu! Și să știți că drumurile la țară, în acele timpuri, nu erau asfaltate, sau pietruite. Era pământ, și vara era și praf după mașină, nu prea mult, că tata mergea încet, să nu „strice marfa”.

Mâncam toți fructe și legume nespălate și nu aveam nici pe dracu’! Avea Bunul Dumnezeu grijă de noi! Care se îmbolnăvea și chiar murea, se zicea că „l-a luat Dumnezeu” și gata.

Mi-aduc aminte că era prin anii ’51—52 când a dat o molimă de gripă, de mureau oamenii ca muștele. La început m-am îmbolnăvit eu, nu am știut nimic de mine, aveam temperatură de 40 de grade Celsius, mă înfășurau în cearșafuri umede, stropite cu oțet ca să-mi scadă temperatura. Nu existau niciun fel de antibiotice. După o săptămână, m-am făcut eu bine, și au „căzut” toți ceilalți din curte! Eu eram infirmierul lor! După o săptămână de chin (pentru ei, dar mai ales pentru mine, că le duceam și aduceam și oala la unii dintre ei, că nici nu se puteau ridica din pat!) au început să se „trezească” pe rând, la viață! Cine a fost eroul „Curții” după această „molimă”? Eu, bineînțeles. Mai țin minte și iarna din 1954, când zăpada ajunsese până la vârfurile gardurilor. Mergeai în unele locuri prin niște tranșee de peste 2 m înălțime de zăpadă! În alte locuri, mergeai pe uliță, la nivelul gardurilor, te uitai la om în curte și în casă! Cel puțin nu a fost în acel an și o nouă molimă de gripă ca în ’51—52.

Dar, revenind la „căraușia” lui tata, transportam, vara-toamna (când eram și eu în vacanță) și fructe în coșuri, în lăzi, de la mere, pere, struguri și altele. Când mergeam în cabină cu tata și trebuia să o luăm spre dreapta, trebuia să scot mâna afară, ca să știe căruța din spate (că mașini nu prea erau pe drumuri) că noi „facem” la dreapta. Când „faceam” stânga, tata deschidea ușa din partea sa, și cel din spate știa că mergem spre stânga. Nu erau pe atunci stopuri și semnalizatoarele luminoase, pentru a-ți manifesta intenția de a o lua spre dreapta sau spre stânga. Ba tata îmi mai povestea că, înainte de război, camioanele nici nu aveau uși la cabină! Se mergea cu „aer condiționat”, dar și cu praf din belșug. După câțiva ani s-a „sovietizat” și activitatea aceasta, și a apărut „Sovrom Transport”. S-a înscris și tata în acest Sovrom (că n-vut încotro!) și, de atunci, toate transporturile se făceau prin acesta. Transporta tata, ziua și noaptea, fel de fel de materiale din vagoanele de marfă din gară în diferite locuri și invers. Trebuia ca vagoanele să

fie descărcate cât mai repede (să nu intre în locație), iar noi, stând la cinci minute de gară, venea câte un om, trimis de Sovrom și noaptea, și tata trebuia să plece cu mașina. Acum erau și echipe de muncitori care încărcau și descărcau mașinile. Când venea tata acasă, seara sau dimineața, mă suiam în „lada” mașinii și măturam grâul, porumbul sau orzul care mai rămânea pe timpul transportului (mai spărgeau și oamenii, „din greșeală” câte un sac!). Creșteam atunci în „curte” porci, găini, găște, curcani. Se dusesse agricultura noastră „de curte”. Nu mai era loc pentru ea, că ne trebuia loc pentru orătănii. În acea perioadă, mai rămăsesem în curte numai tata, mama și cu mine (soru-mea se măritase), bunicii și Mamița, singură, că murise tata Nicu, iar copiii îi plecaseră toți, pe la casele lor. Găinile ouau pe unde găseau loc, o găină ne-a apărut, cu pui după ea, din grădina vecină cu noi, a lui Firculescu! Curcanii se suiau să doarmă într-un corcoduș, dar fiind grei, prea grași, cădeau și erau negri pe piept de la atâtea „aterizări forțate” pe pământ. Curcanul cel mai gras era al lui „nașul Manciu”, care îl ajutase atât de mult pe tata, cu ani în urmă. Când ducea ploconul, cu prilejul diferitelor sărbători, mergeam și eu. Mă impresiona că avea curtea betonată, cu un furtun gros, de cauciuc, montat la fântână, cu care uda cimentul curții și florile din jurul curții. Avea o casă frumoasă, cu scări spre etaj, de negustor bătrân. Dar, la un moment dat, comuniștii l-au nenorocit, și i-au închis prăvălia (i-a confiscat-o, cu toată marfa din ea!), și din acel moment – spuneau părinții – nașul n-a mai fost Nașul! Țin minte că atunci când tata era plecat la drum (când lucra la el ca șofer), mă trimitea mama la nașu’ la prăvălie, în piață, și nașu’ ne dădea tot ce aveam nevoie... Lasă, că mă descurc eu cu Nicolae!” (adică cu tata). Era un om mai micuț și corpulent, roșu în obraji și domol la vorbă. Îmi dădea ce doream din prăvălie, când mergeam pe la el, în piață. N-a mai putut să se angajeze nicăieri (nici nu l-ar mai fi angajat nimeni, doar fusese „exploatare”), de o viață fusese „negustor” și „negustor” voia să moară. Nașa a murit înainte, bolnavă de „racie cancer. După câțiva timp s-a stins și el, distrus sufletește că îi murise soția și că ajunsese ce ajunsese, din cine fusese! mai mergeau mama și tata pe la el, dar nu mai era nașul, cel de altă dată. Mergeau de fapt la un mort, care însă mai trăia. N-au avut copii și s-a stins singur, cred că dezamăgit de lume și viață.

Am văzut în acele timpuri oameni „scăpătați” (cum li se

spuneau), oameni care fuseseră la viața lor, oameni avuți și pe picioarele lor. Mai veneau în vizită pe la noi, că mama îi „punea” la masă și îi servea și cu câte un pahar de țuică sau vin, naturale, o pereche, soț și soție, căroră, noi copiii, le ziceam ei „tanti” iar lui „nea Gogu”. Fuseseră proprietarii unei fabrici din Craiova, de pământuri pe la țară și case în Craiova, dar acum li se luaseră totul, și tata cu mama i-au ajutat să-și cumpere un cal și o căruță (cu platformă), și cu acest „atelaj” făcea el cărăușie prin piața și în gara Craiovei. Să-l fi văzut cum ținea nea Gogu hăturile! ziceai că era un conte deghizat! Nu suporta mirosul de bălegar și îi făcuse calului un fel de sac la fund, pentru a nu-i mirosi balega și „vânturile” ce obișnuia să le tragă! Aveau un om, mai sărac ca ei, care îi „râneau” la grajd, grajd amenajat în curte, dintr-o fostă bucătărie de vară. Și „tanti” avea niște mâini subțiri, încă întreținute și aranjate (avusese pian în casă), iar când vorbea, își țuguia buzele. Și avea un mers mândru, chiar și acum la bătrânețe (avea, când venea la noi, în jur de 50 de ani). Când îi vedeai pe amândoi, pe capra căruței, impuneau respect. Parcă stăteau pe un fotoliu, țepeni și cu privirile ațintite înainte. Credeau că dacă ei nu se uită pe trotuare, nici oamenii de pe trotuare nu-i văd! Le era groază să nu-i recunoască cei care îi cunoscuse, când fuseseră cineva!

Dar ce-mi plăcea la ei era faptul că aveau umor! Era perioada în care li se dădea voie evreilor să plece în Israel, dar numai cu un geamantan la ei! Vă dați seama ce bătaie de joc și ce durere era pe bieții oameni, care își părăseau tot ce strânseseră într-o viață, sau chiar unii, în câteva generații. Ai mei, cumpăraseră și ei, prin intermediul unui prieten de familie, evreu, diferite obiecte, printre care un serviciu de masă, de 12 persoane, cu tot ce presupune un asemenea serviciu. Duminicile, sau în alte sărbători, când îi invita mama la masă și-i servea din acest serviciu, cu tacâmurile lui, cu pahare de cristal, „Tanti” plângea ca un copil, că-și amintea de timpurile de „altă dată”. Dar să revin la umorul acestora. Mai ales, după ce mâncau și mai beau câte un pahar de „șpriț”, aveau tăria să râdă de situația în care ajunseseră. Când se apuca de povestit, se întreceau între ei, care să spună mai multe. Și, cum el nu prea apucade gura ei să mai spună ce începuse, că fusese întrerupt de „tanti”, atunci i se adresa ei pe nume: „(nu mai știu cum îi zicea) ...taci, că-ți dau douăzeci de pumni în cap”! Atunci, toată lumea se puneă pe râs, și astfel mai apuca și el, să termine întâmplarea

ce o începuse.

Mari drame umane s-au petrecut în acei ani. Nimeni nu le-a studiat, nimeni nu încearcă cel puțin să le înțeleagă. Se lua totul, cu toptanul, la grămadă. Nu era nicio măsură (or fi auzit de maxima antică filosofică „măsură în toate”?)!

13

Prin 1956 tata nu a mai putut să-și țină această afacerea. Miliția l-a atras într-un așa-zis „furt”, făcea parte din arsenalul lor. Cumpărase tata niște cauciucuri de la unul, care avusese și el camion, dar miliția a „reținut” că, cauciucurile fuseseră furate din niște vagoane, și că tata ar fi știut toate astea, cu toate că omul de la care cumpărase tata cauciucurile, recunoscuse că îi vânduse cauciucurile de la camionul lui. Ne-au făcut într-o seară o percheziție și au „găsit” cauciucurile „furate”, în pod (chiar tata le spusese că sunt în pod!). Le-au luat, le-au băgat într-o mașină și au plecat în grabă. Nu tu proces-verbal cu ce-au găsit la percheziție, ce să mai zic de vreun act care să le ateste dreptul de a efectua percheziția, vreun martor, etc. Nimic. Ei „cercetau”, ei hotărau cine e vinovat sau nu și cine urmează a fi condamnat și la cât! I-au înscenat un proces și l-au condamnat la 3 ani de închisoare! Pentru recurs, ai mei au apelat la serviciile unui avocat de la București, în vogă pe atunci (unul Pora, dacă nu mă înșel), care a venit în instanța de recurs, cu niște coduri penale „sovietice” și a citit din ele, că nu știu ce au înțeles judecătorii, dar l-au achitat pe tata. Dar, săracul prin ce a trecut, s-a hotărât să vândă camionul unui C.A.P. (Cooperativă Agricolă de Producție) de pe la Bârca. Această mașină (un Ford 85) fusese reconstruită, cu ani în urmă, șurub cu șurub și piesă cu piesă de către tata (muncă la care îl ajutasem și eu, substanțial). Deci, a cumpărat-o CAP-ul, dar, după câteva luni, a venit președintele cu contabilul la noi acasă, spunând că mașina e pe butuci, că a dat-o pe mâna câtorva șoferi (foști tractoriști!), dar niciunul nu se descurcaseră cu ea și o puseseră pe butuci. L-au întrebat pe tata dacă vrea să se angajeze la ei ca șofer și să lucreze pe mașina care fusese a lui. I-au promis salariu, că îi asigură cazarea gratis, la sediul CAP-ului (un fost conac boieresc), iar cu mâncarea se descurcă, că doar era CAP. Tata și mama s-au gândit că, dacă nu se duce, CAP-ul va zice că le-a vândut o rablă de mașină, că a înșelat CAP-ul! Asta îi trebuia acum, după ce abia scăpase de procesul penal de „furt”. Știa cât îl costase acest proces, așa că au bătut palma și

a plecat tata la Bârca, la CAP. Se ducea mama la el o săptămână, venea la noi la Craiova o săptămână.

În vara lui 1957 am terminat liceul (ultima serie de liceu de 3 ani, modelul sovietic). Trebuia să dai, la terminarea liceului", examenul de maturitate" (aşa-i zicea bacalaureatului de azi). Se dădea un examen scris la vreo 3 materii şi oral la 6 materii. Am intrat în prima serie de 6 elevi, la ora 16. Am dat „scrisul” (la română şi matematicigeometrie şi algebră). Apoi am luat o pauză de o jumătate de oră, timp în care „comisia” s-a retras şi ne-au controlat lucrările scrise. Am intrat numai 4 la oral. Cei 6 profesori de la materiile la care dădeam oral, fiecare cu încă un membru din comisie, s-au împrăştiat în sala de clasă (aceeaşi sală de clasă) şi ne luau pe fiecare. Întâi la „Română”, te „pasa”, apoi la „Istorie”, apoi la „Algebră”, şi aşa mai departe. Era un infern! Am ieşit la 10 seara de la „examenul de maturitate”. Am mai stat încă vreo jumătate de oră şi s-au afişat rezultatele: a mai „picat” unul. Deci, din 6 am luat 3, după circa 6 ore de examen. Am ieşit ameţit de acolo.

A doua zi, în vacanţă fiind, înainte de a mă duce la Bucureşti să dau examen la Medicină, a venit tata şi mama cu maşina şi ne-am dus toţi trei la Bârca (soru-mea se măritase şi plecase la casa ei). N-am să uit luna de zile (aproape) petrecută acolo! Conacul era la vreo 3 km de sat, străjuit pe drumul de intrare de stejari înalţi, de sute de ani poate, pe-o parte şi alta a drumului într-o curte mare, de peste un hectar, cu o grădină sălbătică în faţa conacului, cu pomi fructiferi prin toată curtea, cu diferite flori în grădină şi cu vreo 10 stupi de albine şi acestea sălbăticite. Conacul era lăsat în paragină, cu camere mari, boiereşti, cu scândură pe jos (care erau, prin unele părţi, putrezite), în care ne-am mutat noi trei (mama, tata şi eu) în două camere, găsite de noi mai de Doamne-ajută, ale căror pardoseli fuseseră reparate de tata şi nea Dumitru, magazionerul CAP-ului. Era raiul pe pământ. Aveau cred, peste 100 de păsări (marea majoritate găini), şi de ouă proaspete nu duceam lipsă, deoarece găinile ouau prin curte, fiecare unde îşi făcuse cuibar. Fructe erau din belşug. Miere, când doream, venea nea Dumitru, deoarece numai el umbla la stupi (îl cunoşteau albinele, că zicea el: „Dacă mă spală pe mâini cu săpun de casă şi nu mă limpezesc bine cu apă, mă simt şi mă atacă”) şi ne dădea cât doream.

Erau vreo 3 „pătule” (magazii din lemn, pentru cereale), dar numai în unul se depozita grâul, iar în altul ştiuleţii de porumb. Grâul

era depozitat în magazie și îmi aduc aminte că, după masă, când întreaga avere a CAP-ului rămânea în seama noastră și a unui paznic, mă suiam în magazie și mă jucam în „malul” de grâu. Era o senzație de „val” ce te acoperă, dar mai consistent și mai cald. Mă „scăldam” în grâu, pur și simplu! Era o senzație stranie și greu de uitat.

Mâncare aveam din belșug, mai mergeam în sat și luam legume (sau ne mai aducea nea Dumitru), iar carne de pasăre aveam din belșug! Am trăit aproape o lună de zile, ca în paradis, perioadă pe care n-am s-o uit toată viața! Avea CAP-ul o cabrioletă (șaretă) pe două roți, și seara, ne înhăma nea Dumitru, o iapă numită Mura cu care mergeam împreună cu încă un băiat, aproape de vârsta mea, din sat, nepot al lui nea Dumitru, la vie. Era o vie mare, dar și aceasta era neîngrijită, care făcea însă niște struguri negri, cu coajă groasă. Luam și acasă, într-un coș, pentru mama, tata, nea Dumitru și paznicul CAP-ului. Dar Mura asta avea un secret. Ni i-a spus nea Dumitru, cum că iapa fusese cumpărată de la niște țigani, și aceștia, cum mergeau cu căruța, noaptea, la furat, o tot bătuseră pe biata iapă și o învățaseră ca, atunci când strigau „Mura, miliția!” să fugă să rupă pământul! Atât ne-a trebuit nouă! Nea Dumitru ne povățuise să nu strigăm „Mura, miliția!”, că iapa era odihnită, era ținută bine cu mâncare bună și ar putea să ne arunce pe jos, cu șaretă cu tot. Spune-le unor copii să nu facă un lucru, că tocmai pe ăla vor să-l facă! La 17 ani, pe timpurile acelea (acum 50 de ani!), eram și eu un copil, iar nepotul lui nea Dumitru era și mai mic ca mine, cu 1 sau 2 ani. Așa că, seara, mergând spre vie, ieșind din „raza vizuală” a lui nea Dumitru, strigam cât ne ținea gura: „Mura, miliția!” Și se punea Mura noastră pe o fugă, să rupă hamurile, nu alta. Abia o puteam opri, amândoi trăgeam de hățuri ca să o liniștim! Era „distracția” noastră de fiecare seară! Dar cu Mura am mai pățit o nepățită! Ziua în amiaza mare, îmi zice nea Dumitru că dacă vreau să mă duc cu Mura la pârâu. Nu știam unde-i pârâul, dar nea Dumitru a zis șăgalnic, că „e pe drumul spre sat, las că te duce ea!” Zis și făcut. A pus o păturică pe cal, un hăț în gură și eu călare. Inconștiența tinereții! Niciodată, până atunci, și nici după aceea, nu mai călărisem un cal! Până am ieșit din curtea „conacului”, a mers Mura mea la pas, dar când a văzut că mergem spre sat, să te ți băiatule! Vedea ea că are de-a face cu un „bun călăreț”! Mă țineam de frâu cu mâinile și de coama ei, și nu s-a oprit a dracului iapă decât în sat, în mijlocul pârâului. Noroc că era

apa mică. Mi-am tras sufletul, și l-a tras și ea, am mai spălat-o cu capătul de pătură ce o promisem drept șa (că îi plăcea apa), am văzut că se „cumințise”, dar înapoi spre casă am venit cu ea pe jos, ținând-o de frâu. M-a întrebat nea Dumitru: „E, cum fu?”...Cum să fie, nu-i prea place apa” zic eu serios. Peste câteva seri i-am povestit ce am pățit cu Mura. Au râs toți de pățania mea, câteva zile întregi. Dar, seara, când mergeam cu Mura la vie, parcă mă privea și ea cu alți ochi!

Dar, în luna petrecută la „Conacul” de la Bârca am fost de două ori la pescuit, pe o „baltă” (așa îi spuneau localnicii), dar ea era un ditamai lacul, de nu i se vedeau malurile. Prima dată când am fost, ne-am suit toți într-o barcă lungă, și când am ajuns mai în larg, am văzut că mai erau 2 degete și intra apa în barcă! Cumva, cumva, am ajuns, din această plimbare, la mal, de unde plecasem. Nu a trecut mult timp și două bărci au tras la mal, o plasă plină cu viețuitoarele acestei ape. De la raci, broaște, la pești mai mici și mai mari (nu mai știu cum îi denumeau țăranii), dar și știuci și un soi de pește, mai mare chiar decât știuca, numit „pălămidă” (să-mi fie iertat dacă i-am stâlcit numele). Și s-au apucat ciobanii, care aveau acolo sălaş, cu oile, și care erau și pescari la nevoie, să pregătească masa. Era toată conducerea CAP-ului, în frunte cu președintele și contabilul „comperativei”. Au luat un tuci mare, au pus apă în el (din baltă!) cam pe trei sferturi și au pus peștii mici în tuci (după ce i-au curățat), și au pus tuciul pe niște pirosti, la un foc mare. Au fiert acești pești, și printr-o pânză au strecurat această compoziție. Lichidul rămas l-au băgat înapoi în tuci, au tăiat, deasupra tuciului, niște cepe, roșii, ardei, și apoi au tăiat din pălămidă, bucăți mari și le-au aruncat în tuci. Au pus totul la foc și asta urma să fie ciorba de pește! Peștii mici, fierți, terciul, a fost aruncat înapoi în baltă, ca să se încheie ciclul biologic, cred („din apă v-am scos, în apă să ajungeți!”). Între timp, alți „pescari” au pus pe lângă foc, știuci întregi, mari, la „proțap” (după ce fuseseră curățate). Asta urma să fie „felul doi”, friptura. Nu am mâncat niciodată o asemenea ciorbă gustoasă, cu toate că am mai avut prilejul, în viața mea, să mai mănânc ciorbă de pește! Niciuna nu a avut acel gust, ca cea făcută la malul bălții, cu apă din baltă. De știucile la proțap ce să mai zic, că mâncam și nu ne mai săturam. Am plecat seara, cu camionul CAP-ului plin de pește. Am avut și acasă, la „Conac” câteva zile pește să mâncăm, prăjea mama câte un lighean mare de bucăți de pește și îl mâncam „gol” (adică, fără pâine)

ce mai, ne boieriserăm și noi! A doua oară când am fost „la baltă”, nu ne-am mai plimbat cu barca (aveam experiența anterioară) și am mâncat doar pește prăjit în ulei, în ceaun, ciobanii „pescari” mutându-și sălașul în altă parte.

Seara, până noaptea târziu, stăteam tolăniți pe iarbă, cu paznicul și nepotul lui nea Dumitru (cărui nu-i era frică să plece în sat, în miez de noapte!), câteodată mai venea și nea Dumitru, și făceam „astronomie popularizantă” (avusesem, în ultimul an de liceu, în clasa a X-a, ca obiect de studiu și Astronomia). Ce cer plin de stele, „spuzit” de stele, cum zicea paznicul, n-am mai văzut, un asemenea cer curat, decât în Munții Retezat, „în Poiană”, la căbănuța unui „pustnic” numit Nică, dar cărui, „momârlani” îi ziceau „Apașu”.

Serile (cam de două-trei ori pe săptămână), mergeam cu nepotul ăsta al lui nea Dumitru (spre rușinea mea i-am uitat numele!) la „Saivan”, dar nu la oi, căci oile erau plecate „la baltă”, ci la... cazanul de țuică! Aici, se făcea, seara târziu, spre noapte, țuică „hipo” (îi ziceau țărani), din porumb. Pentru ei nu apăruseră încă prunele, prunul fiind rar văzut pe aceste locuri (prin 1957), iar dacă existau câțiva, erau consumate ca fruct. Se făcea „rachiu’ din orice! Din porumb, din cartofi, din mere, pere, ba auzeam că încercaseră și din lubeniță și pepene! Numai din prune nu încercau să facă. Primăvara, făceau „tescovina”, din ce rămânea după fierberea vinului, o doctorie de țuică – spuneau țărani – foarte bună pentru durerile de burtă! Această „țuică” din porumb, era slabă (asta era poate singura ei calitate!) și mirosea a mămăligă. E drept că ne „serveau’ cu câte o cană de pământ, cam de O, 5 l, pe care o beam tacticoși, mai povesteam de una, de alta, și apoi o luam la picior spre „Conac”. Nepotul lui nea Dumitru mă petrecea pe mine până „acasă”, și apoi pleca la el acasă, în sat. Am mers o dată, într-o sâmbătă, la Căminul cultural din sat, o cameră mai lungă, ca un pătul, luminată de un felinar chior, unde cânta un țigan la o vioară. Și pe muzica asta se dansa. Am uitat să spun că în sat nu era încă trasă „lumina lui Ilici”, sau, dacă era, eu nu am văzut-o. Am dansat și eu cu vreo două fete (eram băiatul „de la oraș”, terminasem liceul!) care mi s-au părut mai arătoase (la lumina aia cred că și „Muma Pădurii” mi s-ar fi părut Ileana Cosânzeana!) și cred că „culturalizarea” mea n-a durat mai mult de o oră.

Asta a fost ultima lună petrecută pe meleaguri doljene, am venit

acasă și am plecat la București, să mă fac doctor! Și ce-am făcut, numai doctor, cum a vrut mama, n-am ieșit. Dacă știința medicală a pierdut în mine un ucenic al lui Esculap, nu știu, dar știu că am făcut în viață multe altele-și bune și rele – cu unele mă mândresc, iar pe altele le regret că le-am înfăptuit, dar parcă tot nu-mi pare rău! Și, parafrazând, niște vorbe înțelepte ale bătrânului Terențiu, zic și eu: Sunt om și, din tot ce-i omenesc, nimic nu mi-a fost străin!

IN MEMORIAM...

Unchiului meu”, Nea Goanță”.

— Gheorghe Marin Ghiță – fratele bunicii mele materne

— Înfrânge-ți durerea și îl vesel la toate

Că tot la zi ajunge și cea mai lungă noapte.

— Nu da vina pe oglindă dacă ești urât.

— Urâtenia la femeie e paznicul virtuții.

— Niciodată să nu întrebi câinele cum a ieșit din iarnă.

— Deviza mea: Timpul și Eu!

— Cine-n lume poate, toate mările străbate?

Codrii mari ca să-i pătrundă și să numere-a lor frunză?

Cine poate afla oare, câte valuri sunt pe mare?

Câte raze sunt în Soare, cât parfum e într-o floare?

— În zadar te-afunzi în noaptea unui vis ce nu mai este.

— Cărările vieții fiind grele și înguste

Mulți încearcă să le treacă prin protecția de fuste.

— Ce e oare traiul dacă e robit?

Sărbătoarea în care nimeni n-a zâmbit?

Viața și robia nu pot sta-mpreună.

Nu e totdeauna pace și furtună!

— Soarele deși apune, mai răsare undeva!

— Iluzia c-a vieții largă poartă și fără ea viața e searbădă și moartă!

— Ce n-am putut să facem în vara tinereții

Putea-vom face oare în iarna bătrâneții?

— În lumea asta mare, noi copii ai lumii mici

Facem pe pământul nostru, mușuroaie de furnici.

— Are tot și-ntotdeauna, omul care-i mulțumit.

Pentru cel desculț, pământul e cu piele acoperit.

— Nu știu cum se-ntâmplă, nu pricep cum se poate

Dar văd că ce-i puternici, oriunde au dreptate!
 — Răsare soarele ceresc, de după deal de țințirim
 Și ani trec, copiii cresc.
 Se schimbă tot ce-i omenesc.
 Iar noi îmbătrânim.
 — Sunt clipe-n viață așa de dulci și clare
 Că însăși suferința o fericire pare.
 Iar alte ori sunt zile când fericirea chiar
 Mai tristă-i decât moartea, decât un vis amar!
 — Un dor purtat în suflet, o vreme-ndelungată.
 Oricât l-ar paște moartea, nu moare niciodată.
 — Unde este frică nu încape dragoste!
 — Câte nu-s de scris pe lume, câte drame mișcătoare
 Nu se pierd nepovestite în năprasnica vâltoare
 Câte gânduri și iluzii trec prin fața noastră-n zbor
 Și se pierd toate-n pustiul pământului rătăcitor
 Câte genii cu puterea să poarte Universu-n umăr
 Au pierit, s-au stins ca steaua, fără urma, fără număr!
 Numai Omul, ființa slabă s-a născut numai răbdării
 Și se zbate-n voia sorții, unde-l duce valul lumii
 În torentele vieții, câți eroi lipsiți de slavă.
 Nu dispar în lupta asta nesfârșită și grozavă
 Și sub vijelia sorții, câte inimi asuprite
 Câți martiri pe care vremea și uitarea îi înghite!
 — Scârbit de viață și de lume, o jale adâncă mă pătrunde
 Parcă-aș iubi și n-am pe cine, parcă-aș pleca și nu știu unde.
 — Se face uneori în suflet o liniște ca de mormânt
 Se duc iluziile toate și parcă nici dureri nu sunt!
 — Răzbunarea cea mai crudă este
 Când dușmanul tău, e silit să recunoască
 Că tu ești bun și el e rău!
 — Nu de moarte mă cutremur, ci de veșnicia ei!
 — Fericirea e ca un ecou! Îți răspunde, dar nu vine.
 — Ferește-te de prietenia dușmanului, tot atât cât de dușmănia
 prietenului.
 — Eu văd păduchi adeseori, în cele mai frumoase flori!
 — Câteodată, chiar fericirea îți umple ochii de lacrimi.

- Cine se roagă toată ziua – acela păcătuiește mai mult.
- Pe hoți îi recunoști în biserică că au lumânarea mai lungă.
- Între logică și pălăvrăgeală, clocotește minciuna.
- Cine seamănă lacrimi, va culege bucurii
- Adevărul îl cunoaștem numai prin comparație.
- A sufla, nu-nseamnă a cânta din flaut – pentru aceasta mai trebuie a mișca și degetele. Și nu oricum.
- Rămășag a făcut și vulpea că va păzi găinile, când l-a văzut pe lup cioban la oi.
- Lupul când se ducea să se spovedească s-a întâlnit cu oaia în drum și a zis: încă un păcat mi-l iartă Dumnezeu.
- De un necunoscut să te ferești mai mult ca de un dușman.
- Dacă te-ai hotărât să spui adevărul, pregătește-te de suferință.
- Adevărul este pretutindeni, însă nu-l cunoaște decât cel care-l caută.
- Adevărul se oprește la inteligență, iar frumosul merge până la inimă.
- Unde domnește dreptatea, nu trebuie nici armă, nici tribunal.
- Ca să trăiești modest, trebuie să-ți înfrânezi plăcerile.
- N-ai dușman mai înverșunat decât slăbiciunile tale.
- Cunoaște-te pe tine!
- Omul mare e acela, care în mijlocul mulțimii, păstrează cu o perfectă liniște, seninătatea singurătății.
- Nu poate fi glorie acolo unde nu este virtute.
- Același vânt, care jos nu poate răscoli decât praful, aduce sus ploile de roade.
- Cea mai nobilă întrebare e aceasta: aici ce bine pot face?
- Gândirea urmată de voință și voința urmată de faptă – iată virtutea!
- Omul fără lucru e ca apa stătătoare – se strică.
- Nu se poate drege o haină veche cu stofă nouă; nu se pune vin nou în vase vechi.
- Pentru durerea ta stai singur; la bucurii cheamă și pe alții.
- Făcându-ți datoria oricând, totdeauna va fi cineva care să te vadă: tu însuși.
- Cine este erou? Acela care știe să facă din dușman un prieten.

— Unul rău e ca și cărbunele: dacă nu te arde, tot te înnește.

— Mai bine să te culci nemâncat, decât să te scoli dator.

— Cel mai bun mijloc de a scăpa de un dușman este ai face un bun prieten.

— N-a ucis sabia în război atâtea trupuri, câte suflete distruge banul în timp de pace.

— Diamantul lucește și când îl sfarmi sub picioare.

— Victoria asupra ta însuși, e cea mai frumoasă victorie.

— Dacă cercetăm bine pe alții, ne cunoaștem bine defectele noastre.

— Deși moartea vine odată, în viață noi o simțim de mai multe ori.

— Onoarea e ca și viața: când o pierzi, o pierzi pentru totdeauna.

— Răzbunarea omului nobil este iertarea.

— A nu spune adevărul înseamnă a ascunde răul, iar nu a-l înlătura.

— Lupta întărește pe cel slab și primejdia mărește pe cel tare.

— Metalele se cunosc după sunet și omul după vorbă.

— Nu-i de-ajuns să vrei să faci bine, dar să-l și faci!

— Nu-ți folosește nimic alergând, totul e să pornești la timp!

— Virtutea trebuie respectată chiar și în hainele mizeriei.

— Binele pe care-l faci, scrie-l în zăpadă, iar pe care-l primești, scrie-l pe marmură!

— Binele pentru cel care nu-l cunoaște este un pericol. (În miere se îneacă mai multe muște, ca în oțet.)!

— Cele mai multe rele nu vin de pe afară.

Nu ni le aduc străinii; ci ni le face toate.

Un pământean de-al nostru, o rudă sau un frate.

— Cine se însoară, face bine! Cine nu se însoară, face și mai bine!

— Cine știe oare și cine-mi va spune
Ce o să aducă anul, sau ziua de mâine?

— Decât o viață moartă, mai bine o moarte vie!

— Mai bine un caracter fără cultură, decât o cultură fără caracter!

— Din abisul suferinței iese omul mai curat.

Mai senin e al său suflet când cu soarta s-a luptat.
 — Modestia se vede: Tu zici că nu știi nimic.
 Tu o zici fără a o crede, eu o cred fără să zic!
 — Numai bărbatul e vinovat de greșeala femeii!
 — Mai bine o moarte în cinste și onoare, decât o viață trăită în
 ocară și rușine!
 — Nu pedepsi fără să judeci, căci poate nu ai dreptate.
 Câinele nu-și mușcă stăpânul; el linge mâna care-l bate!
 — Când ești cinstit te alegi numai cu laudă, însă mori sărac!
 — Surdul vorbește mai tare ca acela ce-l ascultă, iar prostul
 vorbește mai mult ca acel ce-l înțelege!
 — Pe om judecă-l mai mult după întrebări decât după
 răspunsuri.
 — Vorba este ca și omul; nu valorează nimic dacă nu e la locul
 ei!
 — Ce-i pasă veșniciei de-o clipă-n van pierdută?
 Cerului ce poate să-i pese de o stea-n abis căzută?
 Este oare sec oceanul dacă seacă un izvor?
 Suferă creațiunea dacă piere – un muritor?
 Când o candelă se stinge, luminează-n cer un soare.
 Iar când eu mă lupt cu moartea, tu rămâi nepăsătoare.
 — Peste marginile științei nu se poate trece ca peste mintea
 prostului!
 — Adevăratul curaj nu este a chema moartea, ci a lupta
 împotriva ei.
 — Mane, Techel, Fares (cântărit, numărat, împărțit) a fost scris
 pe pereți când Cirus intra în Babilon.
 — Nebun acela care vede trecând o fericire
 Și nu îi ține calea, s-o prindă cu grăbire!
 — Pădure cu veștede frunze, iluzii fermecate
 Și tu nu vrei ca să-nțelegi, că-n ușa vieții toamna bate!
 — Boala cere răbdare, sănătatea cumpătare, viața activitate,
 societatea îngăduință, nenorocirea tărie, fericirea înțelepciune.
 — De vrei să fi socotit înțelept, întreabă cu înțelepciune, ascultă
 cu luare aminte, răspunde liniștit și încetează a mai vorbi când nu mai
 ai nimic de spus.
 — Simțim timpul cum se scurge.

Pe noi cum ne-mbătrânește.
 Tot răstoarnă, tot distruge.
 Timpul fuge... viața curge!
 — Căderea e primul mijloc pentru a te ridica mai sus.
 — Înțeleptul învață din pășania altora, iar nesocotitul nici
 dintr-a lui.
 — Trăiesc acei ce vor să lupte.
 Iar cei fricoși se plâng și mor.
 De-i vezi murind, să-i lași să moară
 Căci moartea e menirea lor.
 — Cea mai rea din fiare e pantera, iar dintre oameni,
 lingușitorul.
 — Lingușirea este ca umbra: odată te face mai mic decât ești și
 altă dată prea mare.
 — Cel ce se mânie pe lucruri sau pe animale care nu-l înțeleg,
 înseamnă că are furii de nebunie.
 — Fugi un moment de omul la mânie, iar de pervers fugi viața
 toată.
 — Zeii mor – nimic statornic! – numai moartea-n veci trăiește
 Rezemată de-o făclie stinsă, jur de jur privește
 Cheamă, unul după altul, oameni, zei, în acel mister
 De unde nimeni nu se-ntoarce, fie rai, fie infern.
 — Zgomot fac cei răi și josnici, nu cei nobili; aurul nu face
 zgomotul cel face arama.
 — Soarele roșu răsare și tot roșu el apune.
 Omul bun și-n zile grele, e tot bun ca-n zile bune.
 — Greșeala este îndoită când nu vrei s-o recunoști.
 — Omul câteodată se naște dintr-o întâmplare și moare tot
 dintr-o întâmplare.
 — Ce nu știi poezii-n lume? Corbilor ce nu le place?
 Omul beat ce nu vorbește? Și femeia ce nu face?
 — Lipitoare e femeia, a zis un nebun odată.
 Vai! Sărmana lipitoare, cu ce fu asemănată.
 Numai sângele cel roșu îți răpește lipitoarea.
 Iar femeia-ți ia puterea, mintea, banii și onoarea!
 — Femeile sunt: carne, cadavru, un secret
 Așa gândește-un câine, un popă și-un poet.

— Femeia este o vioară, așa o vede cântărețul.
 Deosebirea e atât: vechimea-i micșorează prețul.
 — Fiind din coasta noastră ruptă, noi o acceptăm oricum
 Și pentru ea mereu în luptă, ne rupem coastele și-acum.
 — Femeia e o sfântă, ea ne dă zile, grăiește o zicătoare adâncă.
 Dar cu înțelesuri mai subtile: ea ni le dă, ea ni le mănâncă.
 — Răul pornește pe jos și se întoarce călare.
 — Acela care n-a greșit, a murit fără să se nască!
 — Leului căzut în baltă și broaștele-i sar pe cap.
 — Ori norii-și varsă ploaia-n mare.
 Ori dai bogatului mâncare.
 Prostia, tot un nume are!
 — Viața e un bun pierdut
 Când n-o trăiești cum ai fi vrut.
 — Ucisul care moare zâmbind disprețuitor.
 Ucide mult mai crâncen pe-al său ucigător.
 — Răbdarea este un pom cu rădăcini amare, însă fructele ei sunt

dulci!

— Să nu vorbești tot ce gândești.
 Dar să gândești bine la tot ce vorbești.
 — Cunosc vremea după vânt, pe mojiu după cuvânt.
 Ciobănașul după bătă, după mers dama pierdută.
 Scăpătatul după soare, pe năroadă după floare.
 Copilașii după joacă, pe nărod după băzdoacă.
 Bucătarul după ciorbă, omul deștept după vorbă.
 După cântec cântărețul, după pinteni călărețul.
 După unghii tăbăcarul și după urechi măgarul.
 — Cei avari sunt ca și porcii: folosesc numai când mor, căci abia
 atunci pot fi gustate toate bunurile lor.
 — Sănătatea întotdeauna e cel mai prețios tezaur.
 Câtă fericire gustă un bolnav în pat de aur?
 — Nimeni să nu aștepte prunci din gura tunului.
 Sau cuvinte înțelepte din gura nebunului!
 — Când ești sus pe scara lumii și, crezându-te om mare.
 Te uiți jos la biata turmă, cu dispreț și cu-ngâmfare.
 Nu uita că sus pe munte, de-ai ajuns chiar pân' la nori
 Legea firii e ne-nfrântă: cum te sui, așa cobori!

— Vrem cu toții să fim bogați, gustând mai mult amar decât dulceață.

Ne sfâșiem ca niște lupi turbați, și-acestui vis urât îi zicem viață!

— Vrei să scapi de un nemernic? Împrumută-l cu parale.

Și-ai să vezi că niciodată, nu-ți va mai ieși în cale.

— Doamne! Dacă vrei și mie să-mi faci parte de-un tezaur!

Dă-mi de-a pururi sănătate din belșug, dar nu-mi da aur.

— Pe degeaba de la nimeni să nu aștepti ajutoare.

Că nici sfântul nu te-ajută, până nu-i aprinzi o lumânare!

— Inima ce n-are milă, e-o paragină deșartă;

Însă mila face-o crimă, când pe ucigaș îl iartă.

— Cel ce naște-n sărăcie și bogat ajunge-n urmă.

Nu mai vede pe săracii ce-au crescut cu el în turmă.

Arătați-mi numai unul, care nu-i precum se spune.

Să fac ochii mari la dânsul, să mă-nchin ca la minune.

— Către cer înalță omul, rugăciuni fierbinți cu foc.

Însă el nu cere minte! Cere pururea noroc!

Fără să-și dea seama bietul, că de când grăim cuvinte.

Mintea poate da norocul, dar norocul nu dă minte.

— Fraților să țineți minte: Viața nu-i decât o clipă între leagăn și morminte.

— Când ești singur, să nu cauți ca să pui mulțimii frâu.

Paiul nu stă niciodată, împotriva unui râu!

— Astăzi poate, mâine poate, ne-am deprins a suferit.

Dar cu poate nu se poate, fericit a devenit.

— Nimic nu e mai de râs ca plânsul în ochii unui luptător.

— Nu e nou nimic sub soare, nu e nou nimic.

Bea, mănâncă, doarme, moare, și mare și mic!

— Nimănui nu-i este dată, veșnicia pe pământ.

Dumnezeu trece făclia dragostei, din mână-n mână.

Noaptea cade grea și rece, peste inima bătrână.

— Ferice de omul care nu are nevoie de nimeni.

Dar vai de acela, de care au nevoie mulți!

— Frunzele cad, zbor în aer și de crengi se dezlipesc.

Ca frumoasele iluzii, dintr-un suflet omenesc.

— Femeile măritându-se câștigă libertatea pe care o pierd bărbații lor.

— A face ceva la mânie, este a te sui pe corabie pe timp de furtună.

— Cea mai frumoasă podoabă a unui om bătrân, este părul alb și amintirea unei vieți cinstite.

— Fiecare simte viața, după cum îi este scris.

Unul o-nțelege-aieuea, altul o prevede-n vis.

COPILUL MIZERIEI

Bolnavă, zdrențuroasă și tremurând de frig.

Pe drumuri rătăcește, acoperind în ploaie

Un biet copil, ce rupe flămând dintr-un covrig

În lacrimile mamei redevenit mai moale.

Ai crede-o la vedere că este o cerșetoare.

Toți câinii după dânsa lătrând se năpustesc.

Copiii o insultă sau o lovesc de-o doare.

Cu scârbă, călătorii la halul ei privesc.

— Femeie păcătoasă! Zic preoții, în care
Speranțele ca-n fundul prăpastiei rămân.

Nu e destul că-și duce mizeria-n spinare.

Mai trebuia să poarte și un copil la sân!

Dar ea înaintează cu ochii în pământ.

În urma ei, cu grabă, copilul își târăște.

Ea vede că-mpotrivă, toți oamenii îi sunt.

Ea știe că bogatul pe cel sărac urăște.

De-aceia nu recurge la milă niciodată.

Nu cere bunătate în ochii nimănui.

Își amintește numai atât: că are tată.

Și-aleargă în disperare, la ajutorul lui.

Odinioară... sigur... pe când era altfel.

Simțise că iubirea de-un străin o leagă.

Și patima orbind-o în totul pentru el.

Cu corpul și cu sufletul i se dăduse-ntreagă.

Cu dânsul într-o noapte de la părinți plecase...

Dar, o! Durere! Omul se-nșală uneori!

Zadarnicse-ncrezuse, căci prea târziu aflase.

Că tocmai devotații sunt cei mai trădători.

La poarta unei case încetinel bătut.

Și vinele și nervii, în corpu-i se zbârliră.

Dar sângele deodată în inimă stătu!
Cu tatăl său în uşă, când ochii se-ntâlniră.
Bătrânul, ca de trăsnet, lovit pe neaşteptate.
Înmărmurii o clipă şi la vederea ei
Strigă, dezmořindu-şi sprâncenelencruntate!
— Afară cerşetoare! Te du din ochii mei!
Copilul de-o putere divină inspirat.
Cu mâinile-ncleştate de fusta mumei.
Privea la el cu gâtul întins şi nemişcat.
De-ar fi crezut că-n ură pândeşte să-l sugrume.
Dar muma lui zdrobită, căzută, disperată.
Târându-se-n genunchi, cu părul despletit.
Îl urmărea, rugându-l cu vocea seacă:
— Tată! Oh! Iartă-mă, aibi milă! Aibi milă... am greşit!
— Mormântul mamei tale, e surd spre a te ierta.
Căci tu ai omorât-o făcând-o de ruşine!
Ţărăna o apasă cu mişelia ta...!
Afară cerşetoare... afară de la mine!
Cu mâinile pe pieptu-i, abia ținându-şi viaţa.
Rămase ca o stâncă, rugându-l fără glas...
Dar el cu nepăsare, îşi reîntoarce faţa.
Şi pentru ca să plece, făcu întâiul pas...
Atunci copilul zise cu graiul îngeresc:
— Nu plânge mamă dragă, vei fi şi tu bogată.
Căci mă voi face mare şi am să te-ngrijesc...
Ridică-te, să mergem, ăst om nu-ţi este tată!
Când auzi bătrânul acele-adânci cuvinte.
Mişcat până la lacrimi, strigă: – Copiii mei!
Şi adăugă strângându-i la pieptul lui fierbinte:
— Oh! Ei sunt demni de mine şi eu n-am fost de ei!
SOARTA (FERICIREA)
Soarta dezgustată de atâtea rele.
De atât orgoliu, de atât desfrâu.
De-ale ei păcate vrând ca să se spele.
Într-o zi cu soare se scălda-ntr-un râu.
Dar pe când în apă se juca voioasă.
Un picior deodată îi alunecă.

Neștiind să-noate, unda furioasă.
 O târî în fundu-i și o înecă.
 Un sărac văzând-o, mila îl cuprinse.
 Și nevrând s-o lase în astfel de hal.
 Se aruncă în valuri, o căță, o prinse.
 Și cu viață încă, o târî la mal.
 — Eu sunt, zise dânsa, soarta-ta-ți din cale
 Ca să-mi scapi viața, te-ai primejduit...
 Ce să-ți dau în schimbul bunătății tale?
 Și săracul zise: fă-mă fericit!
 — Bine... îi răspunse recunoscătoare.
 Mergi și te voi face fericit cum vrei!
 Când ajunse acasă, bietul sărman moare...
 Soarta se ținuse de cuvântul ei.
LOGODNICA MORTULUI
 — Groparule, deschide mormântul meu să ies.
 La casa părintească să mă mai duc o dată.
 Prin locurile care mă bucuram ades.
 Să-mi văd părinții, frații, logodnica adorată.
 D-un an de când cu viermii la întunerice sunt.
 Ea poate că ș-acum în doliu mă jelește.
 Cât trebuie să plângă, știindu-și în pământ
 Logodnicul pe care și astăzi îl iubește.
 Groparule, dă-mi ochii-n orbite să-i pun
 Și lasă-mă să-mi scutur țărâna de pe oase.
 Dă-mi giulgiul să-mi acopăr mormanul meu de oase
 Și-ți jur că nu voi spune secretul nimănui.
 Ieșind, pe nesimțite, la dânsa mă voi duce.
 Să văd dacă de mine-n adevăr i-e dor.
 Și când mă voi întoarce din nou sub astă cruce.
 Îmi va părea mormântul mai bun și mai ușor.
 Groparul:
 — Scheletule! Ia seama ș-ascultă-mă pe mine.
 Împacă-te cu viermii și-n locul tău rămâi.
 Că nicăieri nu-ți este ca-n mormânt mai bine!
 Nu ești nici cel din urmă, n-ai fost nici cel dintâi.
 Femeia credincioasă, n-o crede niciodată.

Ea – nșală, deopotrivă, pe cel mai scump al ei.
La cimitir vin zilnic, mulțime de femei.
Și n-am văzut niciuna rămasă devotată.
Bărbații lor dorm singuri în alte gropi uitați.
Iar ele după alții, fiind nemăritate.
Depun în noi morminte, pe noii lor bărbați
Și iarăși pleacă, pe alții-n locul lor să cate.
Renunță la gându-ți fatal și fără scop!
Mai bine ai rămâne să putrezești în pace.
Și mai adânc, mi-ai cere, mai bine, să te-ngrop
Decât să vezi femeia-n urma ta ce face!

Mortul:

— Groparule-ndărătnic, om sceptic și brutal.
Tu nu cunoști se vede, logodnica-mi iubită.
Ea nu este o femeie ce cade în ispită.
Ea este un înger, este un ideal.
Tu nu știi ce iubire pe amândoi ne leagă.
Prin câte suferințe, cu mine a trecut...
Cum se silea, dorința-mi din ochi să-nțeleagă.
Și câte jurăminte eterne mi-a făcut.
Tu nu știi câte zile și câte nopți amare.
Mi-a mângâiat durerea cu glasul-i iubitor.
Cu câtă dușmănie și câtă disperare.
A blestemat destinul, văzându-mă că mor.
Când a simțit că viața mă părăsește-n fine.
Se arunca nebună pe corpul meu plângând.
Și-mi spunea că durerea o va zdrobi curând
Și va veni să doarmă într-un mormânt cu mine.
— Du-te! spuse groparul.

...

Mortul:

— Am fost și vin din lume. Ce frumos era!
Cât e de dulce viața și plină cu de toate!
Întreaga omenire, trăind se bucura...
Oh! Pentru ce cadavru a mai trăii nu poate!
Aproape sau departe, bărbați, femei, copii.
Se văd, și au speranțe să se mai vadă odată.

Pe câtă vreme morții, când pleacă dintre vii.
Chiar urma care duce la groapă, e uitată!
Dar, uneori rămâne-n sufletul cuiva.
Un fel de amintire neștersă multă vreme.
Îi pare că te vede, încearcă să te cheme.
Cu toate că nu speră să mai vii de undeva.
Am fost să-mi văd părinții și frații... Ce durere!
Pe mama am găsit-o plângându-mă amar...
Era așa de slabă și fără de putere.
Că nu putui deodată s-o recunosc măcar.
Pe tatăl meu de asemeni, l-am întâlnit prin curte.
Cu ochii stinși de lacrimi, cătând își alegea
Un loc unde să-i pară minutele mai scurte.
Și-acolo, ca să plângă, în taină se ascundea.
Simțeam că de durere, să reînvii îmi vine!
Dar am fugit, și-n urmă m-am dus la frații mei.
Cu sufilele triste, mă regretau și ei.
Vorbeau de alte vremuri și pomeneau de mine.
Prietenii și dâșii adeseori simțeau.
Din ale lor petreceri, că cineva lipsește.
Și unii către alții de mine-și aminteau
Câinându-mă: – Sărmanul – ce tânăr putrezește!
M-am dus apoi ... scheletul de emoții tremura.
M-am dus să văd ce-mi face logodnica iubită.
...Voioasă, îmbrăcată numai în alb era
Și am găsit-o în brațe cu altul, fericită...
Groparule! Deschide-mi să intru în mormânt!
Înalță de se poate, un munte peste mine.
Căci, numai când viața ai cunoscut-o bine.
Cunoști cât e de dulce moartea, în mormânt.
NU E VINA MEA
De câțva timp, în ochi-ți citesc o jale grea
Și pare că-n lacrimi să izbucnești ai vrea.
Dar știu ce se petrece de astă dată-n tine.
Începi a fi geloasă și a te-ndoi de mine.
Te temi că dacă singur pe gânduri mă retrag.
E numai ca să cuget la alta mai cu drag.

Dar, stinge-ți îndoiala și temerea-ți înfrânge.
De vreme ce asupra-mi, n-ai dreptul a te plânge!
Când tu nu poți pricepe iubirea ce-ți jertfesc
E un cuvânt a crede că eu nu te iubesc?
Cum? Dacă cucuvaia nu vede la lumină.
Se poate oare zice, că soarele-i de vină?
Când mă vezi că sufăr, lasă-mă-n tăcere.
Să mă lupt eu singur cu durerea mea...
Nu cerca în suflet să-mi pui mângâiere.
Căci ar fi zadarnic; marea n-ar putea
Să se-ndulcească cu un pic de miere.

NOAPTE ALBĂ

Dacă-n fundul cugetării, unde ascunzi câte un secret.
Ai simți numai o clipă, pentru mine un regret.
Dacă-n noaptea vieții tale, unde simțul tău dorește
Ai surâs numai odată, umbrei ce te urmărește...

...(neterminată)

Însemnări. Notițe. Scurte comentarii

1.

Într-o „Agendă” notam dintr-un ziar din anul 1975 – dintr-o rubrică „Marginalii” (!?) următoarele:

— În Europa existau (atunci, în 1975) 100.000 de bombe atomice, fiecare echivalentă cu cea aruncată la Hiroșima.

— Că o rachetă staționată în Europa era echivalentă cu putere de distrugere cu totalul explozibililor folosiți în cel de-al doilea război mondial.

— Că în fiecare zi (din 1975, adică acum 34 de ani!) arsenalele nucleare se sporeau cu o megatonă, adică cu 1.000.000 (un milion!) tone de trinitrotoluen. Și făceam o „socoteală” aritmetică:

— 1 bombă atomică aruncată la Hiroșima (și Nagasachi) = 150.000 victime (plus peste 100.000 de oameni contaminați)

— 100.000 Hiroșime (existente în 1975, în Europa) x 150.000 victime = 15.000.000.000 – adică 15 miliarde potențiale victime!

Și mai menționam în însemnările mele parte culese și din revista „Lumea” la care eram abonată populația totală a globului în 1965 era de 3 285 milioane, adică circa 3,3 miliarde, azi (ziceam eu, atunci, în 1975) ar fi de circa 3,5 miliarde.

Europa (cu fosta, atunci, URSS) în 1965: 675 milioane; azi (în 1975): circa 690 milioane.

La sfârșitul lui 1975 India avea 604 milioane de locuitori.

— În 1975 lucrau în armată 8 milioane de oameni

— Cheltuielile militare mondiale se ridicau la 300 miliarde de dolari.

— Existau în Europa 150.000 de avioane militare.

— 50 milioane de oameni lucrau în industria de armament, din care 500.000 erau specialiști.

— Din cele 60 miliarde de dolari cheltuiți în domeniul cercetării științifice, 30 de miliarde se cheltuiau în domeniul cercetărilor militare.

— În fiecare oră, 36 milioane dolari reprezentau cheltuielile militare.

— La fiecare 24 de ore se fabrică peste 50 de bombe atomice „Hiroșima”.

— Existau în 1975, 2.500 rachete intercontinentale.

— 20 de state erau declarate state „paranucleare” și 6 state nucleare.

Toate acestea în timp ce la 8 secunde un om murea de foame (atunci, în 1975)!

2.

Tot din acea perioadă (1975) notam dintr-un material interesant „Materii prime și energia” dintr-o revistă „Lumea”:

— „lumea” era împărțită în „țări industriale” 12 țări occidentale și „țări în curs de dezvoltare” -100 țări. Acestea, ultimele, dau $\frac{1}{4}$ din materiile prime și consumă $\frac{1}{10}$ din ele.

— „țările industriale” consumau 90% din neferoase; $\frac{1}{2}$ din bumbac și ulei vegetal; 87% din energie; 13% din celelalte materii prime. Și se dădea un exemplu cu SUA care producea $\frac{1}{4}$ din petrolul mondial și consuma 33%, în comparație cu America Latină care producea 10% din producția mondială și consumau 6%.

— În ultimii 15 ani (deci, 1960 – 1975), țările în curs de dezvoltare au pierdut 65 miliarde de dolari, datorită ridicării prețului produselor finite și scăderea, concomitentă, a prețurilor materiilor prime.

— Media de viață în unele țări în curs de dezvoltare: 41 de ani.

— Existau (în 1975) 800 milioane de analfabeți.

— O zi de viață în țările în curs de dezvoltare, reprezenta echivalentul a ¼ dintr-un pachet de țigări, adică 30 de cenți!

Asta era situația acum 34 de ani (1975) și credeți că acum în 2009 s-a schimbat cumva, în bine, situația? Nici vorbă! Înmărmările au continuat mai acerb, s-au mărit numărul statelor nucleare, s-au sofisticat din ce în ce mai mult „armele moderne” și cred că multe țări s-au înarmat de „dau să crape” de atâta armament și tehnică de luptă ce au achiziționat. De aici, numeroasele „conflicte” armate, prin care țările citiți „marile puteri” își mai „consumă” din armamentul învechit, depășit „tehnic și moral”. Pe seama cui? Al nostru, al celor mulți, fie că sunt africani, asiatici, europeni și chiar americani! Există oare un „Guvern mondial”? După cum este condusă lumea, sunt convins că există și el „hotărăște” în problemele mari, hotărâtoare, capitale, ale fiecărei națiuni.

3.

Și plin de indignare notam atunci, în 1975 (acum 35 de ani!):

Și-mi „strigă” sufletul: „Ajunge! Vă ajunge să ne omorâți de peste 200 de ori pe fiecare! Ne autodistrugem! Nu ne mai trebuie niciun „sfârșit al lumii”, nicio „Apocalipsă”, noi înșine suntem „apocalipsa” și sfârșitul nostru!”

Proclamăm fel de fel de „decenii”: „al dezvoltării”, „al femeii”, „al dezarmării” („dar nu s-a distrus nicio bombă!). Fel de fel de conferințe, consfătuiri, simpozioane, pe tema dezarmării. Lipsește însă activitatea concretă pentru dezarmare.

Dar, pentru o dezarmare reală ar trebui ca mai înainte să nu se mai producă arme de distrugere în masă. Ar trebui scris pe cer: Treziți-vă! Ne autodistrugem! Încep să cred într-un sfârșit al lumii! Dar nu Biblic! Al nostru, făcut de noi, cu mâna noastră. Răutatea, distrugerea, autodistrugerea e în noi!

4.

Miron Radu Paraschivescu în „Irezistibilul Bolívar” (1961) ostentativ și obsesiv folosește (și poate nu întâmplător!) cuvântul „cabotin”. Și m-am uitat într-un DEX ce înseamnă de fapt cuvântul: „persoană care caută să se facă remarcată printr-o comportare teatrală, printr-o gestică exagerată, falsă”.

Apoi, frați români, noi trebuie să le schimbăm numele

„oamenilor politici” de orice grad și de la orice nivelân „cabotini” jalnici! Uitați-vă la ei, cât sunt de „actori”, cum dau ei din mâini, cum se agită ei, unii mai varsă și „câteva” lacrimi când cred ei că „dau” bine și veți avea în față cabotinul perfect! Cabotinismul se vede că e o „boală” veche la români, dacă în 1961 M.R. Paraschivescu se lovise de el în timpurile pe care le trăia. În timpurile noastre a atins apogeul!

5.

Notam tot prin 1975: „Am să mor cu un mare regret: Doamne, câți proști îmi vor supraviețui!” (nu credeți că mi-ar fi bun și de epitaf? Eu cred că da!).

Tot atunci: „Cu cât înaintăm în vârstă, cu atât devenim mai moraliști! mai ales în căsnicie!”

6.

Tot din notările din 1975:

Într-o seară, după programul de la televizor (pe atunci, de la 20 – 22!) deschid fereastra să aerisesc și din întâmplare (!?) privesc cerul. Doamne, ce frumusețe! Câtă perfecțiune și mister (de atunci cred că există o „simfonie a astrilor”)! Două steleuna roșiatică (cred că-i Marte) și alta lângă ea, mai albă, la o depărtare de circa 1 metru (de aici, de jos! sau de sus?) una de alta, mă priveau ca doi ochi cerești. Doi ochi protectori, dar și măreți, înfricoșători. Cred că sunt luni de zile de când n-am mai privit un cer înstelat. Ce furnici suntem! Câtă micime și perversitate! Aparținem Universului și nici măcar nu privim ceea ce e mai măreț în El. Îmi pare rău că nu știu precis cum se numește cea de-a doua stea. Și când te gândești că în liceu, în ultimul an, am făcut Astronomie. Dar, cum ne-a fost predată (cu câtă patimă și pasiune) o dovedește faptul că am uitat și numele profesorului, dar și figura lui. Dacă ar fi ieșit cu noi, o singură dată, seara, să ne arate stelele pe un cer ca cel din seara aceasta, în mod sigur că nu l-aș fi uitat toată viața. Dar, prin '56—57 noi, la școală, învățam (sau, mai bine spus, ne învățau) cu totul altceva.

Rece și măreață frumusețe! Dar, distantă...

Ne „înjugăm” în treburile mărunte, zilnice (fără de care însă, nu am putea supraviețui) și nu ne mai aruncăm câte o privire pe cer, cu lunile. Sau ne uităm la cer, câteodată, ca să știm cum să ne îmbrăcăm!? Plouă sau nu plouă? Ne luăm sau nu ne luăm cu noi umbrela? Ah, om mic și mărginit! Și vrei să te mai numești „parte” al Universului, când

tu nu ești decât un sclav al Pământului și-un Nimic al Universului Infinit. Infinitul Univers! Iată vorbe care nu s-au explicat și înțeles destul. Căci Infinitul nu este „infini” numai prin mărimea lui, ci și datorită „diversității” sale, pe care noi nici nu ne-o putem închipui! Vorba poetului: „... nici cu mintea nu gândim.”!

7.

În aceeași „Agendă” am o rubrică de „diverse”, din care am să vă redau doar două informații, cred eu, bine de știut pentru orice pământean.

— Citeam eu, că în Sahara există pânze de ape freatice cu o suprafață de 4, 5 mil. km². și o adâncime de până la 1 km. Prin captarea acestei surse de apă, s-ar putea transforma deșertul în ogoare dar, unii oameni de știință susțin că desființarea uriașului cuptor natural al Terrei, ar putea avea repercusiuni asupra climei întregii planete, modificând echilibrul ecologic al Terrei.

— Teoria nașterii continentelor. În 1960, un geolog american-Harry Hessa emis așa numita „teorie a plăcilor tectonice” (și în acest sens a dat exemplul cu ceara topită). Fenomenele legate de evoluția suprafeței planetei se petrec, în cea mai mare parte în oceane. Fundul oceanelor este în continuă înnoire. Există 6 mari plăci de circa 75 km. grosime, acoperite în cea mai mare parte de apele oceanului, a căror graniță se situează în așa numitul rift. Jeturile de lavă prin riftul atlantic, între placa Americii și plăcile Europei și Africii au ca efect îndepărtarea Europei și Africii de America. În schimb, placa africană se apropie de placa europeană cu 1 cm. pe an. Aceasta provoacă cutremure de pământ (Maroc, Turcia, Grecia, Italia). Mediterana ar fi condamnată la dispariție. Teoria plăcilor tectonice și a deriverii continentelor a fost verificată în 1973 de Franța și SUA (cele 6 plăci plutesc pe o magmă centrală, aflată în stare de fuziune).